ឯកសារគម្ពីព្រះត្រៃបិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកជប៉ុន ៗ

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ១ ដល់ ភាគ៥០
គឺជារបស់ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រធីតា,
ធ្វើជូនលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត-សាវង្ស ៗ និងទុកក្នុង
គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ សម្រាប់ជាធម្មទាន ៗ

កែសម្រួលតាមកុំព្យូទ័រ តម្រូវឧបករណ៍អានអេឡិត្រូនិច
ដោយខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ ស្រ៊ុង-ចាន់ណា ៗ៕

www.5000-years.org

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសក
អដ្ឋមភាគ
២៧

បោះពុម្ពលើកទី ២
ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ
ព. ស. ២៥០៥

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

ឧបរិបណ្ណាសកំ

អដ្ឋមោ ភាគោ

សុញ្ញតវគ្គោ

បឋមំ ចូឡសុញ្ញតសុត្តំ

(១) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្វារាមេ មិគារមាតុ បាសាទេ ។ អថ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឯកមិទំ ភន្តេ សមយំ ភគវា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

ឧបរិបណ្ណាសកៈ

អដ្ឋមភាគ

សុញ្ញតវគ្គ

ចូឡសុញ្ញតសូត្រទី ១

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្នុងប្រាសាទរបស់មិគារមាតា ក្នុងបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលសួរនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ

សក្កេសុ វិហរតិ នគរកំ នាម សក្យានំ និគមោ តត្ថ មេ ភន្តេ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សុញ្ញតាវិហារេនាហំ អានន្ទ ឯតរហិ ពហុលំ វិហរាមីតិ កច្ចិ មេតំ ភន្តេ សុស្សុតំ សុគ្គហិតំ សុមនសិកតំ សូបធារិតន្តិ ។

(២) តគ្ឃ តេ ឯតំ អានន្ទ សុស្សុតំ សុគ្គហិតំ សុមនសិកតំ សូបធារិតំ ។ បុព្វេ ចាហំ អានន្ទ ឯតរហិ ច សុញ្ញតាវិហារេន ពហុលំ វិហរាមិ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ[១] អយំ មិគារមាតុបាសាទោ សុញ្ញោ ហត្ថិគវាស្សវឡវេន សុញ្ញោ ជាតរូបរជតេន សុញ្ញោ ឥត្ថីបុរិសសន្និបាតេន ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ ភិក្ខុសង្ឃំ បដិច្ច ឯកត្តំ ឯវមេវ ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្វា គាមសញ្ញំ អមនសិករិត្វា មនុស្សសញ្ញំ អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច មនសិការោតិ ឯកត្តំ ។

---

១ ឱ. អានន្ទាតិ ន ទិស្សតិ ។

គង់ក្នុងនគរតូច ជានិគមរបស់ពួកសក្យៈ ក្នុងសក្កជនបទ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានរៀនក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគក្នុងទីនោះថា ម្នាលអានន្ទ ឥឡូវនេះ តថាគតនៅច្រើន ដោយការនៅស្ងប់ស្ងាត់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនុ៎ះ ឈ្មោះថាខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ដោយប្រពៃ បានរៀនដោយប្រពៃ បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ បានចងចាំដោយប្រពៃហើយឬ ។

(៦) ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា អើអានន្ទ ពាក្យនុ៎ះ ឈ្មោះថាអ្នកបានស្តាប់ដោយប្រពៃ រៀនដោយប្រពៃ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ ចងចាំដោយប្រពៃហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលពីដើមក្តី ឥឡូវនេះក្តី តថាគតធ្លាប់នៅច្រើន ដោយការនៅស្ងប់ស្ងាត់ ។ ម្នាលអានន្ទ ប្រាសាទរបស់មិគារមាតានេះ សូន្យចាកដំរី គោ សេះ លា សូន្យចាកមាសនឹងប្រាក់ សូន្យចាកការជួបជុំស្រីនឹងប្រុសអស់ហើយ ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យភិក្ខុសង្ឃ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអានន្ទ មានឧបមេយ្យដូចជា ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវគាមសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាស្រុក) មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវមនុស្សសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាមនុស្ស) ទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាព្រៃ) ក៏ដូចនោះដែរ ។

តស្ស អរញ្ញសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ(១) ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា គាមសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា មនុស្សសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ គាមសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ មនុស្សសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

---

១ ឱ. វិមុច្ចតិ ។

ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ផ្ញើស៊ប់ ក្នុងអរញ្ញសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យគាមសញ្ញា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យមនុស្សសញ្ញា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្ដីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកគាមសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្ដីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកមនុស្សសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយណា មិនដែលមានត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ពិចារណាឃើញ នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនោះ ថាជារបស់សូន្យ ត្រង់កន្លែងនោះ បើសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយណាសេសសល់នៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយដែលនៅមាននោះថា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្ដីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៣) បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា មនុស្សសញ្ញំ អមនសិការិត្វា អរញ្ញសញ្ញំ បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច មនសិការោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស បឋវីសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ អាសភចម្មំ[១] សង្កុសតេន សុវិហតំ វិគតវលិកំ ឯវមេវ ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ យំ ឥមិស្សា បឋវិយា ឧក្កុលវិក្កុលំ[២] នទីវិទុគ្គំ ខាណុកណ្ដកដ្ឋានំ[៣] បព្វតវិសមំ តំ សព្វំ អមនសិការិត្វា បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច មនសិការោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស បឋវីសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា មនុស្សសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច

១ ឱ. ឧសភចម្មំ ។ ២ ឱ. ឧក្កូលវិក្កូលំ ។ ៣ ឱ. ខាណុកណ្ដកាធានវន្តំ វិស្សុតំ ។ ម. ខាណុកណ្ដកដ្ឋានំ ។

(៣) ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុក ក្នុងចិត្ត នូវមនុស្សសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអរញ្ញសញ្ញាទេ តែធ្វើទុក ក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ ថាដី) ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងបឋវីសញ្ញា ។ ម្នាលអានន្ទ ស្បែកគោ ដែលគេកោសគ្រៀស ដោយ ខ្នាស មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអានន្ទ មានឧបមេយ្យដូចជាទីណា ខ្ពស់ ទាប ធ្លុងទឹក ធ្លុងភក់ មានដង្គត់នឹងបន្លាច្រើនក្រាស់ មានភ្នំរដិប រដុប ដែលមាននៅលើផែនដីនេះ ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវទីតាំងអស់ នោះទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងបឋវីសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យមនុស្ស-សញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តី ក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា

សុញ្ញតវគ្គស្ស ចូឡសុញ្ញតសុត្តេ បឋវីសញ្ញា

តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ មនុស្សសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អរញ្ញសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ បឋវីសញ្ញា

សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្ដីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកមនុស្សសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្ដីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអរញ្ញសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងកន្លែងនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនោះ ថាជារបស់សូន្យ ក្នុងកន្លែងនោះ បើសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅ ក្នុងកន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្ដីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៤) បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា អរញ្ញសញ្ញំ អមនសិការិត្វា បឋវីសញ្ញំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ តស្ស អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អរញ្ញសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ បឋវីសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។

(៦) ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុក ក្នុងចិត្ត នូវអរញ្ញសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបឋវីសញ្ញាទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ស៊ប់ ជឿក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញ-សញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមាន ក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមាន ក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអរញ្ញសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកបឋវីសញ្ញា ។

អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

(៨) បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា បឋវីសញ្ញំ អមនសិការិត្វា អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច

តែទីនេះមិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងកន្លែងនោះទេ ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនោះ ក្នុងកន្លែងនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅ ក្នុងកន្លែងនោះ ភិក្ខុដឹងច្បាស់នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្ដីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៤) ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវបឋវីសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា

តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ បឋវីសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្ដីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកបឋវីសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្ដីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយណាមិនមាន ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយណាសេសសល់នៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្ដីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៦) បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ អមនសិការិត្វា វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។

(៦) ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា ទៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា ទៅមាន ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ រមែងទៅមាន គឺទៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺទៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ។

នត្ថិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

(៧) បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្វា វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ អមនសិករិត្វា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ

ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅត្រង់ទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យទុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាតយ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៧) ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ចូឡសុញ្ញតសុត្តេ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា

យេ អស្សុ ទរថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេបិ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណាទៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ ប៉ុណ្ណោះទៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់ទីនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណានៅមានសល់ត្រង់ទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះនៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៨) បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ អមនសិការិត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ អនិមិត្តំ ចេតោសមាធឹ បដិច្ច មនសិការោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស អនិមិត្តេ ចេតោសមាធិម្ហិ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ ឥមមេវ កាយំ បដិច្ច សឡាយតនិកំ ជីវិតប្បច្ចយាតិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ

(៨) ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវជាសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអនិមិត្តចេតោសមាធិ(១) ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងអនិមិត្តចេតោសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺមាន ព្រោះអាស្រ័យនូវកាយដែលប្រកបដោយសឡាយតនៈនេះ ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ

---

១ អនិមិត្តចេតោសមាធិនោះ បានដល់សមាធិចិត្តដែលប្រកបដោយវិបស្សនា ។ ព្រោះសមាធិនោះ ប្រាសចាកនិមិត្ត មានសេចក្តីមិនទៀងជាដើម បានជាលោកហៅថាអនិមិត្ត ។

យទិទំ ឥមមេវ កាយំ បដិច្ច សឡាយតនិកំ ជីវិ-
តបច្ចយាតិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ
តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ
អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។
ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា
បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

(៨) បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា
អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ អមនសិការិត្វា នេវសញ្ញា-
នាសញ្ញាយតនសញ្ញំ អនិមិត្តំ ចេតោសមាធឹ បដិច្ច
មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស អនិមិត្តេ ចេតោស-
មាធិម្ហិ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ច-
តិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ អយំ ហិ ខោ[១] អនិ-
មិត្តោ ចេតោសមាធិ អភិសង្ខតោ អភិសញ្ចេតយិ-
តោ ។ យំ ខោ បន កិញ្ចិ អភិសង្ខតំ អភិ-
សញ្ចេតយិតំ តទនិច្ចំ និរោធធម្មន្តិ បជានាតិ ។

---

១ ម. អយម្បិ ខោតិ ទិស្សតិ ។

គឺនៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកប ដោយសឡាយតនៈនេះ ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុក៏ពិចារណាឃើញសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់ទីនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សល់នៅក្នុងទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះនៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៨) ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអនិមិត្តចេតោសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ក្នុងអនិមិត្តចេតោសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អនិមិត្តចេតោសមាធិនេះ អាត្មាអញបានតាក់តែងហើយ បានរិះគិតសន្សំហើយ ។ ភិក្ខុនោះដឹងទៀតថា បើធម្មជាតណាមួយ ដែលអាត្មាអញតាក់តែងហើយ រិះគិតសន្សំហើយ ធម្មជាតនោះ មិនទៀង មានការរលត់ជាធម្មតា ។

តស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ
វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ
វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ខីណា ជាតិ
វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ
បជានាតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា
កាមាសវំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា
ភវាសវំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា
អវិជ្ជាសវំ តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា
យទិទំ ឥមមេវ កាយំ បដិច្ច សឡាយតនិកំ

កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏រួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា អាត្មាអញ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចារ្យ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ កិច្ចដែលអញត្រូវធ្វើ ក៏ធ្វើស្រេចហើយ មិនមានកិច្ចដទៃក្រៅពីនេះទៀតទេ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាមាសវៈ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យភវាសវៈ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអវិជ្ជាសវៈ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ទាំងនោះមិនមានក្នុងទីនេះ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ ប្រាកដនៅមាន គឺនៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកបដោយសឡាយតនៈនេះឯង

ជីវិតប្បច្ចយាតិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ កាមាសវេនាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ ភវាសវេនាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អវិជ្ជាសវេនាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ ឥមមេវ កាយំ បដិច្ច សឡាយតនិកំ ជីវិតប្បច្ចយាតិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា បរមានុត្តរា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

(១០) យេបិ ហិ[១] កេចិ អានន្ទ អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិំសុ សព្វេ តេ ឥមំយេវ បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិំសុ ។ យេបិ ហិ[២] កេចិ អានន្ទ អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សន្តិ

១-២ ឱ. យេហីតិ ទិស្សតិ ។ ឱ. ម. វិហរន្តីតិ ។

ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកកាមាសវៈ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកភវាសវៈ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអវិជ្ជាសវៈ ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកបដោយសឡាយតនៈនេះឯង ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់ទីនេះ ថាជារបស់សូន្យ ពុំនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សល់នូវក្នុងទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះនៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង យ៉ាងនេះឯង ។

(១០) ម្នាលអានន្ទ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តែងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង

សព្វេ តេ ឥមំយេវ បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សន្តិ ។ យេបិ ហិ កេចិ អានន្ទ ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ សព្វេ តេ ឥមំយេវ បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ[១] ។ តស្មាតិហ អានន្ទ បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សាមាតិ[២] ឯវញ្ហិ វោ អានន្ទ សិក្ខិតព្វន្តិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ចូឡសុញ្ញតសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តែងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ កិច្ចត្រូវគិតថា យើងរាល់គ្នា នឹងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង ម្នាលអានន្ទ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ចប់ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ មហាសុញ្ញតសុត្តំ

(១១) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មឹ និគ្រោធារាមេ ។ អថ ខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កបិលវត្ថុំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ កបិលវត្ថុស្មឹ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ យេន កាឡខេមកស្ស(១) សក្កស្ស វិហារោ តេនុបសង្កមិ ទិវាវិហារាយ ។ តេន ខោ បន សមយេន កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សម្ពហុលានិ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ ហោន្តិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សម្ពហុលានិ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ ។ ទិស្វាន ភគវតោ ឯតទហោសិ សម្ពហុលានិ ខោ កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ សម្ពហុលា នុ ខោ ឥធ ភិក្ខូ វិហរន្តីតិ ។

១ កាឡក្ខេមកស្សាតិបិ សំយោគោ ។

មហាសុញ្ញតសូត្រ ទី ២

(១១) ខ្ញុំបានស្ដាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលពស្តុ នាដែនរបស់ពួកសក្កៈ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ ចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយស្ដេចចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ។ លុះព្រះអង្គចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅកាន់វិហាររបស់សក្កៈឈ្មោះកាឡខេមកៈ ដើម្បីសម្រាកព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ សម័យនោះឯង ក្នុងវិហាររបស់កាឡខេមកសក្កៈ មានគេក្រាលសេនាសនៈ ទុកច្រើន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់ទតឃើញសេនាសនៈច្រើន គេរៀបចំទុកក្នុងវិហារ របស់កាឡខេមកសក្កៈ ។ លុះព្រះអង្គទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យត្រិះរិះដូច្នេះថា សេនាសនៈច្រើនគេរៀបចំទុក ក្នុងវិហារ របស់កាឡខេមកសក្កៈ ទំនងជាមានពួកភិក្ខុច្រើន នៅក្នុងទីនេះទេដឹង ។

(១២) តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា អានន្ទោ សម្ពហុលេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ ឃដាយ-សក្កស្ស វិហារេ ចីវរកម្មំ ករោតិ ។ អថ ខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ឃ-ដាយសក្កស្ស វិហារោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សម្ពហុលានិ ខោ អានន្ទ កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សេនា-សនានិ បញ្ញត្តានិ សម្ពហុលា(១) ឯត្ថ ភិក្ខូ វិហរន្តីតិ ។ សម្ពហុលានិ ភន្តេ កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ សម្ពហុលា ភិក្ខូ ឯត្ថ វិហរន្តិ ចីវរការសមយោ នោ ភន្តេ វត្តតីតិ ។

១ ម. ឯត្តនបរេ នុភោតិ ទិស្សតិ ។

(១៦) សម័យនោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ កំពុងជាត់ចែង ដេរចីពរ ក្នុងវិហាររបស់ឃដាយសក្កៈ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើនរូប ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់វិហាររបស់ឃដាយសក្កៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេរៀបចំទុក ។ លុះព្រះអង្គគង់សឹបហើយ ក៏ត្រាស់សួរព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ សេនាសនៈច្រើន ដែលគេបានរៀបចំទុក ក្នុងវិហាររបស់កាឡខេមកសក្កៈ ហើយមានទាំងពួកភិក្ខុនៅក្នុងទីនុ៎ះ ក្រែច្រើនម៉្លេះ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេនាសនៈច្រើន ដែលគេរៀបចំទុកក្នុងវិហារ របស់កាឡខេមកសក្កៈ ហើយមានពួកភិក្ខុច្រើននៅក្នុងទីនុ៎ះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន (ព្រោះ) ពេលនេះ ជាពេលធ្វើចីវរ ប្រព្រឹត្ត មកដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ។

(១៣) ន ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ សោភតិ សង្គ-
ណិការាមោ សង្គណិការតោ សង្គណិការាមតំ
អនុយុត្តោ គណារាមោ គណរតោ គណសម្មុទិតោ[១]
សោ វតានន្ទ ភិក្ខុ សង្គណិការាមោ សង្គណិការ-
តោ សង្គណិការាមតំ អនុយុត្តោ គណារាមោ គ-
ណរតោ គណសម្មុទិតោ យន្តំ នេក្ខម្មសុខំ បវិវេក-
សុខំ ឧបសមសុខំ សម្ពោធិសុខំ តស្ស សុខស្ស
និកាមលាភី ភវិស្សតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ
នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ យោ ច ខោ សោ អានន្ទ ភិក្ខុ
ឯកោ គណស្មា វូបកដ្ឋោ វិហរតិ តស្សេតំ ភិក្ខុ-
នោ បាដិកង្ខំ យន្តំ នេក្ខម្មសុខំ បវិវេកសុខំ
ឧបសមសុខំ សម្ពោធិសុខំ តស្ស សុខស្ស និកា-
មលាភី ភវិស្សតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ
ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។ សោ វតានន្ទ ភិក្ខុ សង្គណិកា-
រាមោ សង្គណិការតោ សង្គណិការាមតំ អនុយុត្តោ

---

១ ម. គណេសុបមុទិតោ ។

(១៣) ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុដែលត្រេកអរនឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីត្រេកអរនឹងពួក ត្រេកអរនឹងគ្នីគ្នា ចូលចិត្តនឹងមានគ្នីគ្នា រីករាយនឹងគ្នីគ្នា មិនល្អទេ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុដែលត្រេកអរនឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីត្រេកអរនឹងពួក ត្រេកអរនឹងគ្នីគ្នា ចូលចិត្តនឹងមានគ្នីគ្នា រីករាយនឹងគ្នីគ្នានោះ ហើយបាន មិនបាច់ព្រាជ្ញា បានមិនលំបាក បានដោយស្រួល នូវនេក្ខម្មសុខ វិវេកសុខ ឧបសមសុខ សម្ពោធិសុខ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុ ឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បើភិក្ខុណាចេញចាកពួក ហើយទៅនៅតែ ម្នាក់ឯង ភិក្ខុនោះ នឹងបានមិនបាច់ព្រាជ្ញា បានមិនលំបាក បានដោយ ស្រួលនូវនេក្ខម្មសុខ វិវេកសុខ ឧបសមសុខ សម្ពោធិសុខ ជាប្រាកដ ពាក្យដូច្នេះនេះ ទើបសមហេតុ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ ត្រេកអរ នឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ៗ នូវសេចក្ដីត្រេកអរនឹងពួក

គណារាមោ គណរតោ គណសម្មុទិតោ សាមា-
យិកំ វា កន្តំ ចេតោវិមុត្តឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សតិ
អសាមាយិកំ វា អកុប្បន្តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។
យោ ច ខោ សោ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯកោ គណស្មា
វូបកដ្ឋោ វិហរតិ តស្សេតំ ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ
សាមាយិកំ វា កន្តំ ចេតោវិមុត្តឹ ឧបសម្បជ្ជ
វិហរិស្សតិ អសាមាយិកំ វា អកុប្បន្តិ ឋានមេតំ
វិជ្ជតិ ។ នាហំ អានន្ទ ឯកំ រូបម្បិ សមនុបស្សាមិ
យត្ថ រត្តស្ស យថាភិរត្តស្ស រូបស្ស វិបរិណាមញ្ញ-
ថាភាវា ន ឧប្បជ្ជេយ្យុំ សោកបរិទេវទុក្ខទោម-
នស្សុបាយាសា ។

ត្រេកអរនឹងគ្នា ចូលចិត្តនឹងគ្នា រីករាយនឹងគ្នា អាចនឹងចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលផុតស្រឡះចាកកិលេស ជាទីរីករាយ ឬនឹងចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ផុតស្រឡះចាកពួកកិលេស ជាវិមុត្តិមិនកំរើកដោយកិលេសបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ លុះតែភិក្ខុណាចេញចាកពួក ហើយនៅសម្ងំនៅតែម្នាក់ឯង ភិក្ខុនោះនឹងចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលផុតចាកពួកកិលេស ជាទីរីករាយ ឬនឹងចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ផុតចាកពួកកិលេស ជាវិមុត្តិមិនកំរើកដោយកិលេស ជាប្រាកដ ពាក្យដូច្នេះនេះ ទើបសមហេតុ ។

ម្នាលអានន្ទ តថាគតពិចារណារកមើលមិនឃើញនូវរូប សូម្បីតែមួយ ដែលបុគ្គលត្រេកអរ ត្រេកត្រអាលយ៉ាងម៉្យា ហើយមិនកើតសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្តនិងសេចក្តីតានតឹង ព្រោះមិនមានការប្រែប្រួលទៅជាប្រការដទៃ នោះសោះឡើយ ។

(១៤) អយំ ខោ បនានន្ទ វិហារោ តត្ថ[១] តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ យទិទំ សព្វនិមិត្តានំ អមនសិការា អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ តត្រ ចេ អានន្ទ តថាគតំ ឥមិនា វិហារេន វិហរន្តំ ភវន្តិ ឧបសង្កមិតារោ ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ រាជានោ រាជមហាមត្តា តិត្ថិយា តិត្ថិយសាវកា តត្រានន្ទ តថាគតោ វិវេកនិន្នេនេវ ចិត្តេន វិវេកពោណេន វិវេកបព្ភារេន វូបកដ្ឋេន នេក្ខម្មាភិរតេន ព្យន្តីភូតេន សព្វសោ អាសវដ្ឋានិយេហិ ធម្មេហិ អញ្ញទត្ថុ ឧយ្យោជនិកប្បដិសំយុត្តំយេវ កថំ កត្តា ហោតិ ។ តស្មាតិហានន្ទ ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យន្តិ តេនានន្ទ ភិក្ខុនា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ឋបេតព្វំ សន្និសាទេតព្វំ[២] ឯកោទិកាតព្វំ សមាទហាតព្វំ ។

---

១ ម. តត្ថ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. សន្និសាទេតព្វំ ។

(១៤) ម្នាលអានន្ទ វិហារធម៌ (ការនៅ) ក្នុងទីស្ងាត់ តថាគតបាន ត្រាស់ដឹងហើយ គឺបានសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិក្នុងសន្តាន ព្រោះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសង្ខតនិមិត្តទាំងអស់ (មានរូបជាដើម) ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកភិក្ខុ ពួកភិក្ខុនី ពួកឧបាសក ពួកឧបាសិកា ពួកព្រះរាជា ពួករាជមហាមាត្យ ពួកតិរ្ថិយ ពួកសាវ័កនៃតិរ្ថិយ ជាអ្នកចូលមករក តថាគត ជាគតវន្ត ដែលកំពុងនៅ ដោយវិហារធម៌នេះ ម្នាលអានន្ទ តថាគតតែងនៅ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទនោះ ក៏មានចិត្តឈមទៅរកវិវេក បែរទៅរកវិវេក ទោរទន់ទៅរកវិវេក ស្ងាត់ចាកពួកគណៈ ត្រេកអរនឹង នេក្ខម្មៈ ប្រាសចាកធម៌ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ ជាអ្នកធ្វើនូវពាក្យដែល ប្រកបដោយការដាស់តឿន ឲ្យវៀរចាកធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈ សព្វ គ្រប់ ដោយពិត ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បើមាន សេចក្តីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាង ក្នុង គឺបញ្ចក្ខន្ធរបស់ខ្លួន ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ ត្រូវតាំងចិត្ត ត្រូវ ញុំាងចិត្តឲ្យកើតឡើង ត្រូវធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ត្រូវធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ខាង ក្នុង តែមួយយ៉ាង ។

(១៨) កថញ្ចានន្ទ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ឋបេតិ សន្និសាទេតិ ឯកោទិករោតិ សមាទហតិ ។ ឥធានន្ទ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ... ទុតិយំ ឈានំ ... តតិយំ ឈានំ ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ឋបេតិ សន្និសាទេតិ ឯកោទិករោតិ សមាទហតិ ។ សោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ តស្ស អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិករោតោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ខោ មេ មនសិករោតោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ សោ

(១៨) ម្នាលអានន្ទ ចុះភិក្ខុតាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ខាងក្នុង គឺបញ្ចក្ខន្ធរបស់ខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ... ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុតាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ខាងក្នុង យ៉ាងនេះឯង ។ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុង ។ តែកាលបើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងហើយ ចិត្តមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងទេ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុគប្បីដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុង ចិត្តមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងទេ ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បើភិក្ខុនោះ

ពហិទ្ធា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា
សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ អានេញ្ជំ មនសិ-
ករោតិ ។ តស្ស អានេញ្ជំ មនសិករោតោ អា-
នេញ្ជាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន
សន្តិដ្ឋតិ នវិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ
ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ អានេញ្ជំ ខោ មេ មនសិក-
រោតោ អានេញ្ជាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសី-
ទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ នវិមុច្ចតីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ
សម្បជានោ ហោតិ ។ តេនានន្ទ ភិក្ខុនា តស្មឹ
យេវ បុរិមស្មឹ សមាធិនិមិត្តេ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ
សណ្ឋបេតព្វំ សន្និសាទេតព្វំ ឯកោទិកាតព្វំ សមា-
ទហាតព្វំ ។ សោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិក-
រោតិ ។ តស្ស អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិករោតោ
អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ
សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ

ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្រៅ គឺបញ្ចក្ខន្ធអ្នកដទៃ ៗ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ៗ បើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ គឺអរូបសមាបត្តិ ៗ កាលភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ចិត្តមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ៗ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុគង់ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ ត្រូវតាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឲ្យកើកពយ ខាងក្នុង ក្នុងសមាធិនិមិត្ត ពីមុននោះវិញ ៗ ភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិខាងក្នុង ៗ កាលភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញតផលសមាបត្តិខាងក្នុង ៗ ម្នាលអានន្ទ កាលបើចិត្តនុះស្ងប់ស្ងាត់យ៉ាងនេះ ភិក្ខុ

ឯវំ បជានាតិ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ខោ មេ មនសិករោ-
តោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ
សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ
ហោតិ ។ សោ ពហិទ្ធា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។
សោ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ
អានេញ្ជំ មនសិករោតិ ។ តស្ស អានេញ្ជំ មន-
សិករោតិ អានេញ្ជាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ
សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ
ឯវំ បជានាតិ អានេញ្ជំ ខោ មេ មនសិករោតោ
អានេញ្ជាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ
វិមុច្ចតីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។

(១៦) តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា
វិហារេន វិហរតោ ចង្កមាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ
ចង្កមតិ ឯវំ មំ ចង្កមន្តំ នាភិជ្ឈាទោមនស្សា
បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវិស្សន្តីតិ ។

ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុញ្ញតផល-សមាបត្តិខាងក្នុងហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ក្នុងសុញ្ញតផលសមាបត្តិខាងក្នុង ៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវផលសមាបត្តិខាងក្រៅ ៗ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងនឹងខាងក្រៅ ៗ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ៗ កាលភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ៗ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុគង់ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ៗ ភិក្ខុនោះជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

(១៦) ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ នៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅដើម្បីចង្ក្រម ៗ ភិក្ខុនោះចង្ក្រមដោយគិតដូច្នេះថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ គឺអភិជ្ឈា នឹងទោមនស្ស នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញដែលកំពុងចង្ក្រម យ៉ាងនេះ ៗ

ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ ឋានាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ តិដ្ឋតិ ឯវំ មំ ឋិតំ នាភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវិស្សន្តីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ និសជ្ជាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ និសីទតិ ឯវំ មំ និសិន្នំ នាភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវិស្សន្តីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ សយនាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ សយតិ ឯវំ មំ សយន្តំ នាភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវិស្សន្តីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ ភាសាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ យាយំ កថា ហីនា

ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ ម្នាល
អានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងទៅដោយវិហារធម៌គឺសមថវិបស្សនានេះ
ចិត្តក៏បង្អោនទៅ ដើម្បីកិរិយាឈរ ៗ ភិក្ខុនោះ ឈរដោយគិតថា
អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស នឹងមិនជាប់
តាមអាត្មាអញ ដែលកំពុងឈរ យ៉ាងនេះ ៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់
ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ
កំពុងទៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅដើម្បី
អង្គុយ ៗ ភិក្ខុនោះ ក៏អង្គុយដោយគិតថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
ដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញ ដែល
កំពុងអង្គុយទៅ យ៉ាងនេះ ៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹង ក្នុងហេតុនោះ
ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះទៅដោយវិហារធម៌
គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅដើម្បីដេក ៗ ភិក្ខុនោះក៏ដេក
ដោយគិតថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស
នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញ ដែលកំពុងដេក យ៉ាងនេះ ៗ ភិក្ខុនោះ
ជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ ម្នាលអានន្ទ កាល
បើភិក្ខុនោះ កំពុងទៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្ត
ក៏បង្អោនទៅដើម្បីនិយាយ ៗ ភិក្ខុនោះគិតថា កថាណា ថោកទាប

គម្មា បោថុជ្ជនិកា អនរិយា អនត្ថសញ្ហិតា ន និព្វិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្វានាយ សំ-វត្តន្តិ សេយ្យថីទំ រាជកថា ចោរកថា មហាមត្តក-ថា សេនាកថា ភយកថា យុទ្ធកថា អន្នកថា បានកថា វត្ថកថា សយនកថា មាលាកថា គន្ធក-ថា ញាតិកថា យានកថា គាមកថា និគមកថា នគរកថា ជនបទកថា ឥត្ថីកថា សូរកថា វិសិខាកថា កុម្ភដ្ឋានកថា បុព្វបេតកថា នានត្ត-

ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនប្រសើរ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺរាជកថា (និយាយពីព្រះរាជា) ចោរកថា (និយាយពីចោរ) មហាមត្តកថា (និយាយពីអាមាត្រធំ) សេនាកថា (និយាយពីសេនា) ភយកថា (និយាយពីភ័យ) យុទ្ធកថា (និយាយពីចម្បាំង) អន្នកថា (និយាយពីបាយ) បានកថា (និយាយពីទឹក) វត្ថកថា (និយាយពីសំពត់) សយនកថា (និយាយពីដំណេក) មាលាកថា (និយាយពីកម្រងផ្កា) គន្ធកថា (និយាយពីគ្រឿងក្រអូប) ញាតិកថា (និយាយពីញាតិ) យានកថា (និយាយពីយានជំនិះ) គាមកថា (និយាយពីស្រុក) និគមកថា (និយាយពីនិគម) នគរកថា (និយាយពីក្រុង) ជនបទកថា (និយាយពីជនបទ) ឥត្ថីកថា (និយាយពីស្ត្រី) សូរកថា (និយាយពីមនុស្សក្លៀវក្លា) វិសិខាកថា (និយាយពីកំប៉ោយ) កុម្ភដ្ឋានកថា (និយាយពីកន្លែងដាក់ក្អមទឹក ឬកន្លែងកំណាប់) បុព្វប្បេតកថា (និយាយពីមនុស្សដែលស្លាប់ហើយ) នានត្ត-

កថា លោកក្ខាយិកា សមុទ្ទក្ខាយិកា ឥតិភវា-
ភវកថា ឥតិ វា ឯវរូបឹ កថំ ន កថេស្សាមីតិ ។
ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ យា ច[១]
អយំ អានន្ទ កថា អភិសល្លេខិកា ចេតោ-
វិវរណសប្បាយា[២] ឯកន្តនិព្វិទាយ វិរាគាយ និរោ-
ធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្វានាយ
សំវត្តតិ សេយ្យថីទំ អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេក-
កថា អសំសគ្គកថា វីរិយារម្ភកថា សីលកថា ស-
មាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្ស-
នកថា ឥតិ ឯវរូបឹ កថំ កថេស្សាមីតិ ។ ឥតិហ
តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ

---

១ ឱ. បវោ ។ ២ ឱ. ចេតោវិវរណសប្បាយា ។ ម. ចេតោវិនីវរណសប្បាយា ។

កថា (និយាយពីមនុស្សផ្សេងៗគ្នា) លោកក្ខាយិកា (និយាយពីព្រហ្មកសាងលោក) សមុទ្ទក្ខាយិកា (និយាយពីព្រហ្មកសាងសមុទ្រ) និយាយអំពីភពតូចនិងភពធំ ជាដូច្នោះដូច្នេះ អាត្មាអញមិននិយាយនូវកថាមានសភាពយ៉ាងនោះឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ កថាណាផ្សេងៗ ជាទីសប្បាយដល់ការពិចារណា តាមដំណើរចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺអប្បិច្ឆ-កថា (និយាយពីសេចក្តីប្រាថ្នាតិច) សន្តុដ្ឋិកថា (និយាយពីសេចក្តីសន្តោស) បវិវេកកថា (និយាយពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់) អសំសគ្គកថា (និយាយពីការមិនជាប់ជំពាក់) វីរិយារម្ភកថា (និយាយពីការប្រារព្ធព្យាយាម) សីលកថា (និយាយពីសីល) សមាធិកថា (និយាយពីសមាធិ) បញ្ញាកថា (និយាយពីប្រាជ្ញា) វិមុត្តិកថា (និយាយពីការរួចចាកកិលេស) វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនកថា (និយាយពីការឃើញដោយបញ្ញា ចំពោះកិរិយារួចចាកកិលេស) អាត្មាអញនិយាយតែកថា មានសភាពយ៉ាងនោះឯង ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ

ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ វិតក្កាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ យេមេ វិតក្កា ហីនា គម្មា ពោថុជ្ជនិកា អនរិយា អនត្ថសញ្ហិតា ន និព្វិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្វានាយ សំវត្តន្តិ សេយ្យថីទំ កាមវិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហឹសាវិតក្កោ ឥតិ ឯវរូបេន វិតក្កេន ន វិតក្កេស្សាមីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ យេ ច ខោ អានន្ទ វិតក្កា អរិយា និយ្យានិកា និយ្យន្តិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ សេយ្យថីទំ នេក្ខម្មវិតក្កោ អព្យាបាទវិតក្កោ អវិហឹសាវិតក្កោ ឥតិ ឯវរូបេ វិតក្កេ វិតក្កេស្សាមីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។

កំពុងនៅ ដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅ ដើម្បីវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះ) ៗ ភិក្ខុនោះគិតថា វិតក្កៈទាំងឡាយណា ដែលថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនប្រសើរ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺកាមវិតក្កៈ ព្យាបាទវិតក្កៈ វិហឹសាវិតក្កៈ អាត្មាអញនឹងមិនត្រិះរិះ ដោយវិតក្កៈ មានសភាពយ៉ាងនោះឡើយ ៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ ម្នាលអានន្ទ វិតក្កៈទាំងឡាយណា ដ៏ប្រសើរ ជានិយ្យានិកៈ ដឹកនាំសត្វ តែងដឹកនាំបុគ្គលជាអ្នកធ្វើតាមពុទ្ធវចនៈនោះ ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃបាន គឺនេក្ខម្មវិតក្កៈ អព្យាបាទវិតក្កៈ អវិហឹសាវិតក្កៈ ភិក្ខុគិតថាអាត្មាអញនឹងត្រិះរិះនូវវិតក្កៈទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះឯង ៗ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

(១៧) បញ្ច ខោ ឥមេ អានន្ទ កាមគុណា កតមេ បញ្ច ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសញ្ហិតា រជនីយា សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ទា... ឃានវិញ្ញេយ្យា គន្ធា... ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យា រសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ផោដ្ឋព្វា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសញ្ហិតា រជនីយា ឥមេ ខោ អានន្ទ បញ្ច កាមគុណា ។ យត្ថ ភិក្ខុនា អភិក្ខណំ សកំ ចិត្តំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ អត្ថិ នុ ខោ មេ ឥមេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ អញ្ញតរស្មឹ វា អញ្ញតរស្មឹ វា អាយតនេ ឧប្បជ្ជតិ ចេតសោ សមុទាចារោតិ ។ សចេ អានន្ទ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ បជានាតិ អត្ថិ ខោ មេ ឥមេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ អញ្ញតរស្មឹ វា អញ្ញតរស្មឹ វា អាយតនេ ឧប្បជ្ជតិ ចេតសោ សមុទាចារោតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ យោ ខោ ឥមេសុ[១] បញ្ចសុ កាមគុណេសុ ឆន្ទរាគោ សោ មេ អប្បហីនោតិ[២] ។

---

១ ឱ. ខោមេ ។ ២ ម. ឧប្បហីនោតិ ។

(១៧) ម្នាលអានន្ទ កាមគុណនេះ មាន៥ប្រការ កាមគុណ ៥ ប្រការ គឺអ្វីខ្លះ រូបទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេក ១ សំឡេងទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយត្រចៀក ...១ ក្លិនទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយច្រមុះ...១ រសទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយអណ្តាត...១ ផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេក ១ ម្នាលអានន្ទ កាមគុណ ៥ ប្រការ នេះឯង ។ ភិក្ខុត្រូវពិចារណាចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យរឿយៗថា បណ្តាកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីជ្រួលច្រាល់ចិត្ត នៃអាត្មាអញ កើតឡើង ក្នុងហេតុជាទីកើតនៃកិលេស ចំពោះកាមគុណណាមួយ មានដែរឬទេ ។ ម្នាលអានន្ទ បើភិក្ខុពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា បណ្តាកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីជ្រួលច្រាល់នៃចិត្តរបស់អាត្មាអញ កើតឡើងក្នុងហេតុ ជាទីកើតនៃកិលេស ចំពោះកាមគុណណាមួយ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុគប្បីដឹងយ៉ាងនេះថា តម្រេកណា ដែលកើតក្នុងកាមគុណទាំង ៥ នេះ តម្រេកនោះ អាត្មាអញ មិនទាន់លះបង់បានទេ ។

សចេ បនានន្ទ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ បជានាតិ នត្ថិ ខោ មេ ឥមេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ អញ្ញតរស្មឹ វា អញ្ញតរស្មឹ វា អាយតនេ ឧប្បជ្ជតិ ចេតសោ សមុទាចារោតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ យោ ខោ ឥមេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ ឆន្ទរាគោ សោ មេ បហីនោតិ ។ ឥតិហ តត្ថ[១] សម្បជានោ ហោតិ ។

(១៨) បញ្ច ខោ ឥមេ[២] អានន្ទ ឧបាទានក្ខន្ធា ។ យត្ថ ភិក្ខុនា ឧទយព្វយានុបស្សិនា[៣] វិហាតព្វំ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ ឥតិ វេទនា... ឥតិ សញ្ញា... ឥតិ សង្ខារា... ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថង្គមោតិ ។ តស្ស ឥមេសុ បញ្ចសុ-ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឧទយព្វយានុបស្សិនោ វិហរតោ យោ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ អស្មិមានោ សោ បហីយតិ ។

១ ឱ. តត្ថាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. មេ ។ ៣ ឱ. ឧទយព្យយានុបស្សិនា ។

ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត បើភិក្ខុពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា បណ្ដាកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្ដីច្រួលច្រាល់នៃចិត្តរបស់អាត្មាអញ មិនកើតឡើង ក្នុងហេតុជាទីកើតនៃកិលេស ចំពោះកាមគុណណាមួយទេ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុក៏ដឹងយ៉ាងនេះថា សេចក្ដីប្រាថ្នាណា ក្នុងកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្ដីប្រាថ្នានោះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(១៨) ម្នាលអានន្ទ ឧបាទានក្ខន្ធនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ភិក្ខុត្រូវប្រព្រឹត្ត ដោយកិរិយាពិចារណាឃើញ នូវសេចក្ដីកើតនឹងសេចក្ដីរលត់ ដូច្នេះថា រូបដូច្នេះ ការកើតឡើងនៃរូប ដូច្នេះ ការវិនាសទៅនៃរូប ដូច្នេះ វេទនាដូច្នេះ... សញ្ញាដូច្នេះ... សង្ខារទាំងឡាយដូច្នេះ... វិញ្ញាណដូច្នេះ ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ ការវិនាសទៅនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវការកើតនឹងការរលត់ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ភិក្ខុនោះ រមែងលះបង់អស្មិមានះ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ចេញបាន ។

ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ យោ ខោ មេ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ អស្មិមានោ សោ មេ បហីនោតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ ឥមេ ខោ តេ អានន្ទ ធម្មា ឯកន្តកុសលាយតនិកា អរិយា លោកុត្តរា អនវក្កន្តា បាបិមតា ។ តំ កឹ មញ្ញសិ អានន្ទ កំ អត្ថវសំ សម្បស្សមានោ អរហតិ សាវកោ សត្ថារំ អនុពន្ធិតុំ អបិ បយុជ្ជមានោតិ ។ ភគវំមូលកា នោ ភន្តេ ធម្មា ភគវំនេត្តិកា ភគវំបដិសរណា សាធុ វត ភន្តេ ភគវន្តំយេវ បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ ភគវតោ សុត្វា ភិក្ខូ ធារេស្សន្តីតិ ។

(១៩) ន ខោ អានន្ទ អរហតិ សាវកោ សត្ថារំ អនុពន្ធិតុំ យទិទំ សុត្តគេយ្យវេយ្យាករណស្ស សោតុំ តំ កិស្ស ហេតុ ទីឃរត្តស្ស ហិ តេ អានន្ទ ធម្មា សុតា ធតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា ។ យា ច ខោ អយំ អានន្ទ កថា អភិសល្លេខិកា

ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានលះបង់អស្មិមានះ ក្នុងបញ្ចុបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ បានហើយ ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាប់មកតាមកុសលដោយចំណែកមួយ ដ៏បរិសុទ្ធប្រសើរក្នុងលោក ដែលមារមានចិត្តបាប មិនអាចគ្របសង្កត់បាន ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច សាវ័កពិចារណាឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាមិនហៅរក តែគួរដើរតាមសាស្តា ។ ព្រះអានន្ទ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងសេចក្តីនៃភាសិតនុ៎ះដោយប្រពៃ ដល់យើងខ្ញុំ ពួកភិក្ខុស្តាប់ភាសិត របស់ព្រះអង្គហើយ នឹងចងចាំទុក ។

(១៩) ម្នាលអានន្ទ សាវ័កមិនគួរដើរតាមតែព្រះសាស្តាទេ គឺថាគួរតែស្តាប់នូវសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថាធម៌ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ក៏បានស្តាប់ បានទ្រទ្រង់ ចាំរត់មាត់ ស្ទាត់ក្នុងចិត្ត ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិអស់យូរយារហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត កថាណា ផ្លូវផង់ក្រៃលែង

ចេតោវិវរណសប្បាយា ឯកន្តនិព្ពិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្ពានាយ សំវត្តតិ សេយ្យថីទំ អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេកកថា អសំសគ្គកថា វិរិយារម្ភកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ឯវរូបិយា ខោ អានន្ទ កថាយ សោតុំ(១) អរហតិ សាវកោ សត្ថារំ អនុពន្ធិតុំ អបិ បណុជ្ជមានោតិ(២) ។ ឯវំ សន្តេ(៣) អានន្ទ អាចរិយុបទ្ទវោ ហោតិ ឯវំ សន្តេ អន្តេវាសុបទ្ទវោ ហោតិ ឯវំ សន្តេ ព្រហ្មចារុបទ្ទវោ ហោតិ ។

(២០) កថញ្ចានន្ទ អាចរិយុបទ្ទវោ ហោតិ ។ ឥធានន្ទ ឯកច្ចោ សត្ថា វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្ពតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ ។ តស្ស តថាវូបកដ្ឋស្ស វិហរតោ អន្វាវត្តន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ

---

១ ឱ. ម. ហេតុ ។ ២ ឱ. ឥតិសទ្ទោ នត្ថិ ។ ៣ ឱ. ម. សន្តេ ខោ ។

ជាទីសប្បាយដល់កិរិយាពិចារណាដោយចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន កថានោះ គឺ អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេកកថា អសំសគ្គកថា វីរិយារម្ភកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ម្នាលអានន្ទ សាវកគួរតែស្តាប់ នូវកថា មានសភាពយ៉ាងនោះ ទើបឈ្មោះថាមិនហៅគេ តែគួរដើរតាមសាស្តា ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ឧបទ្រពអាចារ្យ ក៏មាន កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ឧបទ្រពកូនសិស្ស ក៏មាន កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ឧបទ្រពព្រហ្មចារ្យ ក៏មាន ។

(២០) ម្នាលអានន្ទ ឧបទ្រពអាចារ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ សាស្តាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ នៅអាស្រ័យ នូវសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ដងព្រៃ ទីវាល គំនរចំបើង ។ កាលដែលសាស្តានោះ ចៀសចេញចាកពួកគណៈដូច្នោះ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី

ជានបទា ច ។ សោ អន្វាវដ្តេសុ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមេសុ ចេវ ជានបទេសុ ច មុច្ឆំ និកាមយតិ(១) គេធំ អាបជ្ជតិ អាវដ្តតិ ពាហុល្លាយ ។ អយំ វុច្ចតានន្ទ ឧបទ្ទវោ អាចរិយោ អាចរិយូបទ្ទវេន ។ អវធិំសុ នំ បាបកា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា ពោនោព្ភវិកា សទរា ទុក្ខវិបាកា អាយតិំ ជាតិជរាមរណីយា ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ អាចរិយូបទ្ទវោ ហោតិ ។

(២១) កថញ្ចានន្ទ អន្តេវាសូបទ្ទវោ ហោតិ ។ តស្សេវ ខោ អានន្ទ សត្ថុ សាវកោ តស្ស សត្ថុ វិវេកមនុព្រូហយមានោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ ។ តស្ស តថាវូបកដ្ឋស្ស វិហរតោ អន្វាវដ្តន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ ជានបទា ច ។ សោ

១ ឱ. មច្ឆតិ កាមយតិ ។ ម. មុច្ឆំ កាមយតិ ។

អ្នកជនបទក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តតាម (បែបផែននោះ) ។ កាលបើព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ប្រព្រឹត្តតាមដូច្នោះហើយ សាស្តានោះ ប្រាថ្នានូវតណ្ហា ជាធម្មជាតិជ្រួលជ្រប់ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក៏ត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីលោភវិញ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះតថាគតហៅថា ឧបទ្រពអាចារ្យ ព្រោះឧបទ្រពគឺកិលេស កើតក្នុងអាចារ្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជាធម៌នាំឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិ ជរានិងមរណៈ តទៅមុខ ក៏សម្លាប់នូវសាស្តានោះ ។ ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ជាឧបទ្រពអាចារ្យ ។

(៤១) ម្នាលអានន្ទ ចុះឧបទ្រពសិស្ស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ សាវ័ករបស់សាស្តានោះឯង កាលចំរើនវិវេក យកតម្រាប់សាស្តានោះ ក៏អាស្រ័យនៅនឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ដងព្រៃ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តតាមសាវ័ក ដែលចេញចាកពួកដូច្នោះ ។ សាវ័កនោះប្រាថ្នា

អន្វាវដ្ដេសុ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមេសុ ចេវ ជានបទេសុ ច មុច្ឆំ និកាមយតិ គេធំ អាបជ្ជតិ អាវដ្ដតិ ពាហុល្លាយ ។ អយំ វុច្ចតានន្ទ ឧបទ្ទវោ អន្តេវាសី អន្តេវាសូបទ្ទវេន ។ អវធិំសុ នំ បាបកា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា បោនោព្ភវិកា សទរា ទុក្ខវិបាកា អាយតិំ ជាតិជរាមរណីយា ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ អន្តេវាសូបទ្ទវោ ហោតិ ។

(២២) កថញ្ចានន្ទ ព្រហ្មចារូបទ្ទវោ ហោតិ ។ ឥធានន្ទ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ

នូវតណ្ហា ជាធម្មជាតិជ្រួលជ្រប់ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក៏ត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីលោភ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតី អ្នកនិគម អ្នកជនបទ ដែលប្រព្រឹត្តតាម (ទាំងអម្បាលនោះ)វិញ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះ តថាគតហៅថា ឧបទ្រពសិស្ស ព្រោះឧបទ្រពគឺកិលេស កើតក្នុងសិស្ស ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជាធម៌នាំឲ្យកើត ក្នុងភពថ្មីទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិ ជរា និងមរណៈតទៅ ក៏សម្លាប់នូវសាវ័កនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ជាឧបទ្រពសិស្ស ។

(២២) ម្នាលអានន្ទ ចុះឧបទ្រពព្រហ្មចារី តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតឆ្ងាយចាកសឹកសត្រូវគឺកិលេស ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ មានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ជាសាស្តានៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច មិនត្រឡប់មកកាន់ត្រៃភព ព្រះអង្គកើតឡើងក្នុងលោកនេះ ។ ព្រះតថាគតនោះ អាស្រ័យនៅនឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ដងព្រៃ

អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ ។ តស្ស តថាវូបកដ្ឋស្ស វិហរតោ អន្វាវត្តន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ ជានបទា ច ។ សោ អន្វាវត្តន្តេសុ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមេសុ ចេវ ជានបទេសុ ច ន មុច្ឆំ និកាមយតិ ន គេធំ អាបជ្ជតិ ន អាវត្តតិ ពាហុល្លាយ ។ តស្សេវ ខោ បនានន្ទ សត្ថុ សាវកោ តស្ស សត្ថុ វិវេកមនុព្រូហយមានោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ ។ តស្ស តថាវូបកដ្ឋស្ស វិហរតោ អន្វាវត្តន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ ជានបទា ច ។ សោ អន្វាវត្តន្តេសុ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមេសុ ចេវ ជានបទេសុ ច មុច្ឆំ និកាមយតិ គេធំ អាបជ្ជតិ អាវត្តតិ ពាហុល្លាយ ។ អយំ វុច្ចតានន្ទ ឧបទ្ទវោ ព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារូបទ្ទវេន ។ អវធិំសុ នំ បាបកា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា ពោនោព្ភវិកា សទរា ទុក្ខវិបាកា អាយតឹ ជាតិជរាមរណីយា ។

ទីវាល គំនរចំបើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តតាមព្រះតថាគត ដែលចេញចាកពួកដូច្នោះ ។ ព្រះតថាគតនោះ មិនប្រាថ្នានូវតណ្ហាជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ មិនដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ មិនត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីលោភ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ដែលប្រព្រឹត្តតាម (នោះ) ទេ ។ ម្នាលអានន្ទ តែថាសាវ័ករបស់សាស្តានោះឯង បំរើនូវវិវេក យកតម្រាប់សាស្តានោះ ក៏នៅនឹងសេនាសនៈក៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ដងព្រៃ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តតាមសាវ័កដែលចេញចាកពួកដូច្នោះ ។ សាវ័កនោះ បែរជាប្រាថ្នានូវតណ្ហាជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក៏ត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីលោភ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ដែលប្រព្រឹត្តតាមនោះវិញ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះឯង តថាគតហៅថា ឧបទ្រពព្រហ្មចារ្យ ព្រោះឧបទ្រពគឺកិលេស ក្នុងព្រហ្មចារ្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជាធម៌នាំឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិ ជរា និងមរណៈតទៅ ក៏សម្លាប់នូវសាវ័កនោះ ។

ឯវំ ខោ អានន្ទ ព្រហ្មចារូបទ្ទវោ ហោតិ ។ តត្រានន្ទ យោ ចេវ[1] អាចរិយូបទ្ទវោ យោ ច អន្តេវាសូបទ្ទវោ អយំ តេហិ ព្រហ្មចារូបទ្ទវោ ទុក្ខវិបាកតរោ ចេវ កដុកវិបាកតរោ ច អបិច វិនិបាតាយ សំវត្តតិ ។ តស្មាតិហ មំ អានន្ទ មិត្តវតាយ សមុទាចរថ មា សបត្តវតាយ តំ វោ ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ។

(២៣) កថញ្ចានន្ទ សត្ថារំ សាវកា សបត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ នោ មិត្តវតាយ ។ ឥធានន្ទ សត្ថា

១ ឱ. ចេវាយំ ។

ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ជាឧបទ្រពព្រហ្មចារី ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាឧបទ្រពទាំងនោះ ឧបទ្រពអាចារ្យក្តី ឧបទ្រពសិស្សក្តី ឲ្យផលជាទុក្ខល្វីងខ្លោច ចំណែកឧបទ្រពព្រហ្មចារីនេះ ទើបឲ្យផលជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង ឲ្យផលផ្សាក្តៅយ៉ាងក្រៃលែង ជាងឧបទ្រពអាចារ្យ និងឧបទ្រពសិស្សទាំងនោះទៅទៀត មិនតែប៉ុណ្ណោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លាក់ចុះទៅកាន់អបាយ ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយចូររាប់អានតថាគត ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត កុំរាប់អានតថាគត ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជា ជាអ្នកមានពៀរឡើយ សេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្តនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយអស់កាលជាអង្វែងទៅ ។

[២៣] ម្នាលអានន្ទ ចុះពួកសាវ័ក រាប់អានសាស្តា ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាអ្នកមានពៀរ មិនរាប់អានសាស្តា ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ សាស្តាក្នុងលោកនេះ

សាវកានំ ធម្មំ ទេសេតិ អនុកម្បកោ ហិតេសី អនុកម្បំ ឧបាទាយ ឥទំ វោ ហិតាយ ឥទំ វោ សុខាយាតិ ។ តស្ស សាវកា ន សុស្សូសន្តិ ន សោតំ ឱទហន្តិ ន អញ្ញា ចិត្តំ[១] ឧបដ្ឋបេន្តិ វោក្កម្ម ច សត្ថុ សាសនំ[២] វត្តន្តិ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ សត្ថារំ សាវកា សបត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ នោ មិត្តវតាយ ។

(៤៨) កថញ្ចានន្ទ សត្ថារំ សាវកា មិត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ នោ សបត្តវតាយ ។ ឥធានន្ទ សត្ថា សាវកានំ ធម្មំ ទេសេតិ អនុកម្បកោ ហិតេសី អនុកម្បំ ឧបាទាយ ឥទំ វោ ហិតាយ

១ ឱ. ន អញ្ញំ ចិត្តំ ។ ២ ឱ. ម. សាសនា ។

ជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ ប្រកបដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបសំដែងធម៌ ដល់ពួកសាវ័កថា ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់សាស្តានោះ មិនស្តាប់ដោយគោរព មិនផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ មិនញុំាងចិត្តដែលត្រាច់ទៅក្នុងទីដទៃឲ្យតាំងនៅនឹង លះបង់លែងប្រព្រឹត្តតាមសាសនារបស់សាស្តា ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសាវ័ករាប់អានសាស្តា ដោយប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ មិនរាប់អានដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ ដើម្បីជាមិត្ត យ៉ាងនេះឯង ។

(២៤) ម្នាលអានន្ទ ចុះពួកសាវ័ករាប់អានសាស្តា ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត មិនរាប់អានដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ សាស្តាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ ប្រកបដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបសំដែងធម៌ ដល់ពួកសាវ័កថា ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ

ឥទំ វោ សុខាយាតិ ។ តស្ស សាវកា សុស្សូសន្តិ សោតំ ឱទហន្តិ អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេន្តិ ន ច វោក្កម្ម សត្ថុ សាសនំ វត្តន្តិ ។ យំ ខោ អានន្ទ សត្ថារំ សាវកា មិត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ នោ សបត្តវតាយ ។ តស្មាតិហ មំ អានន្ទ មិត្តវតាយ សមុទាចរថ មា សបត្តវតាយ តំ វោ ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ[១] ។ ន វោ អហំ អានន្ទ តថា បរក្កមិស្សាមិ យថា កុម្ភការោ អាមកេ អាមកមត្តេ ។

---

១ ម. ឥតិសទ្ទោ នត្ថិ ។

ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ពួកសាវ័ក របស់សាស្ដានោះ ចំប្រឹងស្ដាប់ ផ្ទៀងត្រចៀកស្ដាប់ ញុំាងចិត្តដែលត្រេចទៅ ក្នុងទីដទៃឲ្យតាំងនៅនឹង តាំងមិនលះបង់ លែងប្រព្រឹត្តតាមសាសនា របស់សាស្ដាឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសាវ័កពប់អានសាស្ដា ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាមិត្ត មិនពប់អានដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរពប់អានតថាគត ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាមិត្តចុះ កុំពប់អានតថាគត ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរឡើយ ការប្រតិបត្តិជាមិត្តនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាលជាអង្វែងទៅ ។ ម្នាលអានន្ទ ស្មូនឆ្នាំង កាន់កាប់នូវទឹកមិនទាន់ស្ងួត (ថ្មមិនឲ្យបែក) យ៉ាងណា តថាគត មិនបៀតបៀនអ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ ។

និគ្គយ្ហ និគ្គយ្ហាហំ អានន្ទ វក្ខាមិ បវយ្ហ បវយ្ហាហំ[១] អានន្ទ វក្ខាមិ[២] យោ សារោ សោ ឋស្សតីតិ ។

ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

មហាសុញ្ញតសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. បវយ្ហបវយ្ហាតិ ទិស្សតិ ។ ម. បគ្គយ្ហបគ្គយ្ហាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អានន្ទ វក្ខាមីតិ ន ទិស្សតិ ។

ម្នាលអានន្ទ តថាគតសង្កត់សង្កិនហើយ ប្រៀនប្រដៅរឿយ ៗ ម្នាលអានន្ទ តថាគតបន្សាត់បង់ បំផ្លាញបង់នូវទោសចេញហើយ ប្រៀនប្រដៅថែមទៀត ដោយគិតថានឹងឲ្យអ្នកទាំងឡាយ មានសារៈគឺមគ្គផលតាំងនៅក្នុងសន្ដាន ។ លុះព្រះមានបុណ្យ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានសេចក្ដីពេញចិត្ត ត្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាសុញ្ញតសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តំ

(២៨) ឯវំ មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ អច្ឆរិយំ អាវុសោ អព្ភុតំ អាវុសោ តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា យត្រ ហិ នាម តថាគតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិនិព្វុតេ ឆិន្នបបញ្ចេ ឆិន្នវដុមេ បរិយាទិន្នវដ្ដេ សព្វទុក្ខវីតិវត្តេ ជានិស្សតិ ឯវំជច្ចា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំនាមា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំគោត្តា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំសីលា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំធម្មា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំបញ្ញា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ

អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ

(៤៨) ខ្ញុំបានស្ដាប់មក យ៉ាងនេះ ៗ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ៗ កាលពួកភិក្ខុមានចំនួនច្រើន ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ក្នុងកាលនោះឯង អន្តរាកថានេះ ក៏កើតឡើងថា អស្ចារ្យណាស់ អាវុសោ ចំឡែកណាស់ អាវុសោ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ព្រះអង្គមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះថា ព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាប នូវព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលបរិនិព្វានហើយ ទ្រង់ផ្ដាច់ផ្ដិលនូវកិលេស ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្ដាច់ផ្ដិលនូវកម្មជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់ នូវកម្មជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្លងបង់ នូវទុក្ខទាំងពួងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងនោះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងនោះ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងនោះ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ

ឯវំវិហារី តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំវិមុត្តា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច អច្ឆរិយា ចេវ អាវុសោ តថាគតា អច្ឆរិយធម្មសមន្នាគតា ច អព្ភុតា ចេវ អាវុសោ តថាគតា អព្ភុតធម្មសមន្នាគតា ចាតិ ។ អយញ្ច ហិទំ តេសំ ភិក្ខូនំ អយំ(១) អន្តរាកថា វិប្បកតា ហោតិ ។

(២២) អថ ខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនុបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ កាយ នុត្ថ ភិក្ខវេ ឯតរហិ កថាយ សន្និសិន្នា កា ច បន វោ អន្តរាកថា វិប្បកតាតិ ។ ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តានំ

---

១ ឱ. អយន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពោលនឹងភិក្ខុទាំងនោះដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលអស្ចារ្យ ទាំងប្រកបដោយធម៌អស្ចារ្យមែន ម្នាលអាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលចំឡែក ទាំងប្រកបដោយធម៌ដ៏ចំឡែកមែន ។ នេះជាអដ្ឋក-កថា របស់ភិក្ខុទាំងនោះ អដ្ឋកថានេះ ក៏ដាច់ពាក់កណ្ដាលទៅ ។

(៨៦) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីការសម្ងំក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលសំដៅទៅឧបដ្ឋានសាលា លុះទ្រង់ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ហើយ ក៏មានព្រះបន្ទូលនឹងពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយដូចម្ដេច ចុះពាក្យដូចម្ដេច ដែលអ្នកទាំងឡាយបញ្ឈប់ទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយ-
មន្តរាកថា ឧទបាទិ អច្ឆរិយំ អាវុសោ អព្ភុតំ អាវុសោ
តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា យត្រ ហិ
នាម តថាគតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិនិព្ពុតេ ឆិន្នប-
បញ្ចេ ឆិន្នវដ្ដុមេ បរិយាទិន្នវដ្ដេ សព្វទុក្ខវីតិវត្តេ ជា-
និស្សតិ ឯវំជច្ចា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំ-
នាមា... ឯវំគោត្តា... ឯវំសីលា... ឯវំធម្មា... ឯវំបញ្ញា...
ឯវំវិហារី... ឯវំវិមុត្តា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបីតិ
ឯវំ វុត្តេ ភន្តេ អាយស្មា អានន្ទោ អម្ហេ ឯតទវោច
អច្ឆរិយា ចេវ អាវុសោ តថាគតា អច្ឆរិយធម្មស-
មន្នាគតា ច អព្ភុតា ចេវ អាវុសោ តថាគតា

ក៏អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងឧបដ្ឋានសាលា អន្តរកថានេះ កើតឡើងដូច្នេះថា អស្ចារ្យណាស់ អាវុសោ ចំឡែកណាស់ អាវុសោ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ព្រះអង្គមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះថា ព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាប នូវព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលបរិនិព្វានហើយ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្លូវនូវកិលេស ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្លូវនូវកម្ម ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់ នូវកម្ម ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្លងបង់ នូវទុក្ខទាំងពួង ថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ... មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ .. មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះខ្លះ... មានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ... មានធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ... មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មានសេចក្តីអស្ចារ្យ ទាំងប្រកបដោយធម៌ដ៏អស្ចារ្យមែន ម្នាលអាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលចំឡែក

អព្ភុតធម្មសមន្នាគតា ចាតិ អយំ ខោ នោ ភន្តេ អន្តរកថា វិប្បកតា អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។

(២៧) អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេតិ តស្មាតិហ តំ អានន្ទ ភិយ្យោសោ មត្តាយ បដិភន្តុ តថាគតស្ស អច្ឆរិយា អព្ភុតធម្មាតិ ។

(២៨) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សតោ សម្បជានោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតំ កាយំ ឧបបជ្ជីតិ[១] ។ យម្បិ ភន្តេ សតោ សម្បជានោ ពោធិសត្តោ តុសិតំ កាយំ ឧបបជ្ជិ ឥទម្បាហំ[២] ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

---

១ ម. ឧបបជ្ជតីតិ ។ ឱ. ឧប្បជ្ជីតិ ។ ២ ឱ. ឥទម្បហំ ។ ម. ឥទំបហំ ។

ជាបុគ្គលប្រកបដោយធម៌ដ៏ចំឡែកមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះជាអន្តរកថា ដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ បញ្ឈប់ក្នុងវេលា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ ។

(២៧) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះអានន្ទថា ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ធម៌ណា ដែលអស្ចារ្យ ដែលចំឡែក អ្នកចូរបំភ្លឺនូវធម៌នោះ ចំពោះតថាគត ឲ្យលើសលន់ពន់ប្រមាណ ក្នុងទីនេះចុះ ។

(២៨) ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យ+នុះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពោធិសត្វកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ (ធម៌អស្ចារ្យចំឡែក) របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(២៩) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សតោ សម្បជានោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ សតោ សម្បជានោ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសិ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៣០) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យាវតាយុកំ អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ យាវតាយុកំ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសិ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(២៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្រ្ត បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្រ្ត របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វ ឋិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វឋិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្រ្ត បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្រ្ត របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វ ឋិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ដរាបដល់អស់អាយុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វ ឋិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ដរាបដល់អស់ព្រះជន្មាយុ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣១) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សតោ សម្បជានោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចវិត្វា មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមីតិ។ យម្បិ ភន្តេ សតោ សម្បជានោ ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចវិត្វា មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមិ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ។បេ។ ធារេមិ ។

(៣២) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចវិត្វា មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមតិ[១] អថ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ អប្បមាណោ ឱឡារោ[២] ឱភាសោ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ យាបិ តា ឱកន្តរិកា[៣] អឃា អសំវុតា អន្ធការា អន្ធការតិមិសា យត្ថបិមេ ចន្ទិមសុរិយា ឯវំមហិទ្ធិកា

---

១ ឱ ឱក្កមីតិ ទិស្សតិ។ ២ ឱ.ម. ឧឡារោ។ ៣ លោកន្តរិកាតិបាឋោ ទិស្សតិ អដ្ឋកថាយំ ។

(៣១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វ ច្យុតចាកពួកទេវតាជាន់តុសិត ចុះមកកាន់ផ្ទៃនៃមាតា តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពោធិសត្វ ច្យុតចាកពួកទេវតាជាន់តុសិត ទ្រង់ចុះមកកាន់ផ្ទៃព្រះមាតា តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ។ បេ ។

(៣២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ច្យុតចាកពួកទេវតាជាន់តុសិត ចុះមកកាន់ផ្ទៃនៃមាតា កាលនោះពន្លឺដ៏លើសលុបហួសប្រមាណ កើតប្រាកដក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ និងពួកសត្វ គឺទេវតានិងមនុស្សដ៏សេស ជាពន្លឺកន្លងនូវទេវានុភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ទាំងចន្លោះនៃលោកណាដែលបើកជានិច្ច មិនមានទីតម្កល់នៅខាងក្រោម មានតែងងឹត ប្រកបដោយងងឹតងងឹតអន្ធ ព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យនេះ មានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ

ឯវំមហានុភាវា អាភាយ នានុភោន្តិ តត្ថបិ អប្បមាណោ ឧឡារោ ឱភាសោ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ យេបិ តត្ថ សត្តា ឧបបន្នា តេបិ តេនោភាសេន អញ្ញមញ្ញស្ស ជានន្តិ[១] អញ្ញេបិ កិរ ភោ សន្តិ សត្តា ឥធូបបន្នាតិ អយញ្ច ទសសហស្សី លោកធាតុ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតិ អប្បមាណោ ច ឧឡារោ ឱភាសោ លោកេ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវន្តិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៣៣) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ ចត្តារោ នំ ទេវបុត្តា ចតុទ្ទិសារក្ខាយ ឧបគច្ឆន្តិ

១ ឱ. ម. អញ្ញមញ្ញំ សញ្ជានន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សំកម្បតិ សំបកម្បតិ សំបវេធតិ ទិស្សតិ ។

មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ មិនបានបាំងទៅក្នុងទីណា ពន្លឺដ៏លើសលុបហួសប្រមាណ កន្លងបង់នូវទេវានុភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដក្នុងទីនោះ មួយទៀត ពួកសត្វណា ដែលកើតក្នុងទីនោះ ពួកសត្វនោះ ក៏ស្គាល់គ្នាច្បាស់ទៅវិញទៅមក ដោយពន្លឺនោះថា យីអើ ពួកសត្វដទៃមានមកកើត ក្នុងទីនេះដែរតើ មួយទៀត លោកធាតុទាំងមួយម៉ឺននេះ ក៏រំភើប ញាប់ញ័រ រន្ធត់ ឯពន្លឺដ៏លើសលុបហួសប្រមាណ កន្លងបង់នូវទេវានុភាព របស់ទេវតា ក៏កើតប្រាកដក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភុតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃព្រះមាតា មានទេវបុត្រ ៤ អង្គ ចូលមករក្សាពោធិសត្វនោះ ក្នុងទិសទាំង ៤

មា នំ(១) បោធិសត្តំ វា បោធិសត្តមាតរំ វា មនុស្សោ វា អមនុស្សោ វា កោចិ វា វិហេសេសីតិ(២) ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៣៤) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ បោធិសត្តោ មាតុកុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ បកតិយា សីលវតី បោធិសត្តមាតា ហោតិ វិរតា បាណាតិបាតា វិរតា អទិន្នាទានា វិរតា កាមេសុ មិច្ឆាចារា វិរតា មុសាវាទា វិរតា សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានាតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

---

១ ឱ. នំ ខោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. វិហេឋេសីតិ ។

ដោយគិតថា កុំឲ្យមនុស្សឬអមនុស្ស ឬអ្នកណាមួយ បៀតបៀនពោធិសត្វនឹងមាតាពោធិសត្វបានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ៗ បេ ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ជាអច្ឆរិយព្ភុតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតានៃពោធិសត្វ ជាអ្នកមានសីលដោយប្រក្រតី គឺជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ៗ បេ ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ជាអច្ឆរិយព្ភុតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៥) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ បុរិសេសុ មានសំ ឧប្បជ្ជតិ កាមគុណោបសញ្ហិតំ អនតិក្កមនិយា ច ពោធិសត្តមាតា ហោតិ កេនចិ បុរិសេន រត្តចិត្តេនាតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៣៦) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ លាភិនី ពោធិសត្តមាតា ហោតិ បញ្ចន្នំ កាមគុណានំ សា បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតា សមង្គីភូតា បរិចារេតីតិ(១) យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

---

១ ឱ. បរិភវេតីតិ ។

(៣៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្ដាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតានៃពោធិសត្វ មិនកើតចំណង់ដែលប្រកបដោយកាមគុណ ក្នុងបុរសទាំងឡាយឡើយ ទាំងបុរសណាមួយ ដែលមានចិត្តត្រេក ក៏មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងមាតាពោធិសត្វបានទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្ដាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតានៃពោធិសត្វ ជាស្ត្រីបាននូវកាមគុណទាំង ៥ ប្រការ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ មូលមិត្ត ដោយកាមគុណទាំង ៥ ប្រការ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៧) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិំ ឱក្កន្តោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ កោចិទេវ អាពាធោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិនី ពោធិសត្តមាតា ហោតិ អកិលន្តកាយា ពោធិសត្តញ្ច ពោធិសត្តមាតា តិរោកុច្ឆិគតំ បស្សតិ សព្វង្គបច្ចង្គំ អហីនិន្ទ្រិយំ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ មណិ វេឡុរិយោ សុភោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ សុបរិកម្មកតោ ។ តត្រាស្ស សុត្តំ អាវុតំ នីលំ វា បីតំ វា លោហិតកំ(១) វា ឱទាតំ វា បណ្ឌុសុត្តំ វា ។ តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ ហត្ថេ ករិត្វា បច្ចវេក្ខេយ្យ អយំ ខោ មណិ វេឡុរិយោ សុភោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ សុបរិកម្មកតោ ។

---

១ ឱ. ម. លោហិតំ ។

(៣៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតាពោធិសត្វ ឥតមានអាពាធណាមួយកើតឡើងទេ មាតាពោធិសត្វជាស្ត្រីមានសេចក្តីសុខ ឥតមានលំបាកកាយ មាតាពោធិសត្វ រមែងឃើញពោធិសត្វសព្វអវយវៈតូចធំ មានឥន្ទ្រិយមិនសៅហ្មង ហាក់ដូចជាឋិតនៅខាងក្រៅផ្ទៃ ។ ម្នាលអានន្ទ ដូចកែវមណីនិងកែវពៃទូរ្យដ៏ល្អ មានពន្លឺ មានជ្រុង ៨ ដែលគេច្នៃហើយដោយល្អ ។ បុគ្គលយកសូត្រដែលមានពណ៌ខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី សក្តី សូត្រដែលមានពណ៌លឿងទុំក្តី ទៅដោតក្នុងកែវនោះ ។ បុរសដែលមានចក្ខុ យកមកដាក់ក្នុងដៃហើយ ពិចារណាស្គាល់ច្បាស់នូវកែវនោះថា នេះជាកែវមណី ជាកែវពៃទូរ្យ ដ៏ល្អ មានពន្លឺ មានជ្រុង ៨ ដែលគេច្នៃដោយប្រពៃ ។

តស្មិំ សុត្តំ អាវុតំ នីលំ វា បីតំ វា លោហិតកំ វា ឱទាតំ វា បណ្ឌុសុត្តំ វាតិ ឯវមេវ ខោ អានន្ទ យទា ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិំ ឱក្កន្តោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ កោចិទេវ អាពាធោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិនី ពោធិសត្តមាតា ហោតិ អកិលន្តកាយា ពោធិសត្តញ្ច ពោធិសត្តមាតា តិរោកុច្ឆិគតំ បស្សតិ សព្វង្គបច្ចង្គំ អហីនិន្ទ្រិយន្តិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៣៨) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សត្តាហំ ជាតេ អានន្ទ ពោធិសត្តេ ពោធិសត្តមាតា កាលំ ករោតិ តុសិតកាយំ ឧបបជ្ជតីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

បុគ្គលយកសូត្រ ដែលមានពណ៌ខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី សក្តី សូត្រដែលមានពណ៌លឿងទុំក្តី ទៅដោតក្នុងកែវនោះ យ៉ាងណា ម្នាលអានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតាពោធិសត្វ មិនដែលមានអាពាធណាមួយកើតឡើងទេ មាតាពោធិសត្វ ជាស្ត្រីមានសេចក្តីសុខ ឥតមានលំបាកកាយ មាតាពោធិសត្វ តែងឃើញពោធិ-សត្វសព្វអវយវៈតូចធំ មានឥន្ទ្រិយមិនសៅហ្មង ហាក់ដូចជាឋិតនៅខាងក្រៅផ្ទៃ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលពោធិសត្វប្រសូតហើយ បាន ៧ ថ្ងៃ មាតាពោធិសត្វតែងធ្វើមរណកាល ទៅកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៩) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យថា ខោ បនានន្ទ អញ្ញា ឥត្ថិកា នវ វា ទស វា មាសេ គព្ភំ កុច្ឆិនា បរិហរិត្វា វិជាយន្តិ ន ហេវំ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា វិជាយតិ ទសេវ មាសានិ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា កុច្ឆិនា បរិហរិត្វា វិជាយតីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៤០) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យថា ខោ បនានន្ទ អញ្ញា ឥត្ថិកា និសិន្នា វា និបន្នា វា វិជាយន្តិ ន ហេវំ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា វិជាយតិ ឋិតាវ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា វិជាយតីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៣៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពួកស្ត្រីឯទៀត ពគភ៌ដោយផ្ទៃអស់ ៩ ខែខ្លះ ១០ ខែខ្លះ ទើបប្រសូតកូនដូចម្តេចមិញ ឯមាតាពោធិសត្វមិនប្រសូតពោធិសត្វដូច្នោះទេ មាតាពោធិសត្វ លុះតែពពោធិសត្វដោយផ្ទៃអស់ ១០ ខែគត់ ទើបប្រសូត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។បេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន ស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួល ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពួកស្ត្រីឯទៀត អង្គុយប្រសូតក៏មាន ដេកប្រសូតក៏មាន ឯមាតាពោធិសត្វ មិនប្រសូតពោធិសត្វបែបនេះទេ មាតាពោធិសត្វ តែងឈរប្រសូតពោធិសត្វតែមួយយ៉ាង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។បេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤១) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា(១) និក្ខមតិ ទេវា បឋមំ បដិគ្គណ្ហន្តិ(២) បច្ឆា មនុស្សាតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៤២) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ អប្បត្តោវ ពោធិសត្តោ បឋវឹ ហោតិ ចត្តារោ នំ ទេវបុត្តា បដិគ្គហេត្វា មាតុ បុរតោ វ(៣) ឋបេន្តិ អត្តមនា ទេវី ហោតុ(៤) មហេសក្ខោ តេ បុត្តោ ឧប្បន្នោតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

---

១ ឱ. កុច្ឆិស្មា ។ ២ ឱ ម. បដិគណ្ហន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. វសេទ្ធោ ឧត្តិ ។ ៤ ឱ.ម. ហោហិ ។

(៤១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ កន្លងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលកន្លងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា ពួកទេវតាទទួលមុន ទើបពួកមនុស្សទទួលក្រោយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ៗ បេ ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ កន្លងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលកន្លងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា ពោធិសត្វមិនទាន់ដល់ផែនដីនៅឡើយ ទេវបុត្រ ៤ អង្គទទួលពោធិសត្វនោះ មកតម្កល់ទុកនៅទីចំពោះព្រះភក្ត្រមាតា ហើយពោលថា សូមព្រះនាងទេវីមានព្រះទ័យរីករាយចុះ ព្រះរាជបុត្រ មានសក្តិធំរបស់ព្រះនាងកើតហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ៗ បេ ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤៣) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ សោ(១) ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ អថ វិសុទ្ធោ វ និក្ខមតិ អមក្ខិតោ ឧទ្ទេន អមក្ខិតោ សេម្ហេន អមក្ខិតោ រុហិរេន អមក្ខិតោ បុព្វេន អមក្ខិតោ កេនចិ អសុចិនា សុទ្ធោ វិសុទ្ធោ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ មណិរតនំ កាសិកវត្ថេ និក្ខិត្តំ នេវ មណិរតនំ កាសិកវត្ថំ មក្ខេតិ នាបិ កាសិកវត្ថំ មណិរតនំ មក្ខេតិ តំ កិស្ស ហេតុ ឧភិន្នំ សុទ្ធត្តា ឯវមេវ ខោ អានន្ទ យទា ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ វិសុទ្ធោ និក្ខមតិ អមក្ខិតោ ឧទ្ទេន អមក្ខិតោ សេម្ហេន ។ បេ ។ អមក្ខិតោ កេនចិ អសុចិនា សុទ្ធោ វិសុទ្ធោតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

---

១ ឱ. សោតិ ន ទិស្សតិ ។

(៤៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃព្រះមាតា ក៏ចេញមកស្អាតបាត មិនប្រឡាក់ដោយទឹករំអិល មិនប្រឡាក់ដោយស្លេស្ម មិនប្រឡាក់ដោយឈាម មិនប្រឡាក់ដោយខ្ទុះ មិនប្រឡាក់ដោយវត្ថុមិនស្អាត ណាមួយឡើយ ជាទុរសបរិសុទ្ធស្អាតវិសេស ។ ម្នាលអានន្ទ ដូចកែវមណី ដែលគេដាក់លើកាសិកពស្ត្រ កែវមណីមិនបានប្រឡាក់កាសិកពស្ត្រ ទាំងកាសិកពស្ត្រក៏មិនប្រឡាក់កែវមណីឡើយ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះហេតុវត្ថុទាំងពីរនោះ ជារបស់ស្អាតដូចគ្នា សេចក្តីនេះយ៉ាងណា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា ក៏ចេញមក ស្អាតវិសេស មិនប្រឡាក់ដោយទឹករំអិលមិនប្រឡាក់ដោយស្លេស្ម ។ បេ ។ មិនប្រឡាក់ដោយវត្ថុមិនស្អាតណាមួយឡើយ ជាទុរសបរិសុទ្ធស្អាតវិសេស ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៨៨) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យថា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ ទ្វេ ឧទកស្ស ធារា អន្តលិក្ខា បាតុភវន្តិ ឯកា សីតស្ស ឯកា ឧណ្ហស្ស យេន ពោធិសត្តស្ស ឧទកកិច្ចំ ករោតិ[១] មាតុ ចាតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៨៩) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សម្បតិជាតោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ សមេហិ បាទេហិ បឋវិយំ[២] បតិដ្ឋហិត្វា ឧត្តរាភិមុខោ សត្តបទវីតិហារេន គច្ឆតិ សេតម្ហិ ឆត្តេ អនុហីរមានេ[៣] សព្វា ច ទិសា វិលោកេតិ អាសភិញ្ច វាចំ ភាសតិ អគ្គោហមស្មិ លោកស្ស ជេដ្ឋោហមស្មិ លោកស្ស

---

១ ឱ ករោន្តិ ។ ២ ឱ. បឋវិយន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. អនុធីរមានេ ។ ម. អនុធារិយមានេ ។

(៤៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា មានធារទឹក ២ ហូរមកអំពីអាកាស គឺធារទឹកត្រជាក់ ១ ធារទឹកក្តៅ ១ អ្នកផងក៏ធ្វើទកកិច្ច ជម្រះពោធិសត្វនឹងព្រះមាតា ដោយធារដែលហូរមកនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ៗ បេ ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វប្រសូតមកភ្លាម ទ្រង់ប្រតិស្ឋាន លើផែនដី ដោយព្រះបាទដ៏ស្មើ បែរព្រះភក្ត្រទៅទិសខាងជើង ទ្រង់ស្តេចដោយព្រះបាទបាន ៧ ជំហាន កាលគេកំពុងបាំងស្វេតច្ឆត្រថ្វាយ ទ្រង់ក្រឡេកមើលគ្រប់ទិសទាំងអស់ ទើបបញ្ចេញអាសភិវាចាថា អាត្មាអញ ជាកំពូលរបស់លោក អាត្មាអញ ជាបុគ្គលច្បងជាងលោក

សេដ្ឋោហមស្មិ លោកស្ស អយមន្តិមា ជាតិ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។បេ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៤២) សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ អថ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវ-មនុស្សាយ អប្បមាណោ ឧឡារោ ឱភាសោ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ យាបិ តា លោ-កន្តរិកា អឃា អសំវុតា អន្ធការា អន្ធការ-តិមិសា យត្ថបិមេ ចន្ទិមសុរិយា ឯវំមហិទ្ធិកា

អាត្មាអញ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វលោក ជាតិនេះជាជាតិទីបំផុត ឥឡូវនេះ មិនមានភពថ្មីទៀតឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន ស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា មានពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន កើតប្រាកដ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក និងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ និងមនុស្សជាសម្មតិទេព ព្រមទាំងមនុស្សដ៏សេស ជាពន្លឺកន្លងបង់នូវទេវានុភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ឱកាសណាដែលចំហទទេ មានក្នុងចន្លោះលោក ឥតមានអ្វីបាំងពាំង មានតែអ័ព្ទងងឹត មួយទៀត ព្រះច័ន្ទព្រះអាទិត្យទាំងនេះ សឹងមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ

ឯវំ មហានុភាវា អាភាយ នានុភោន្តិ តត្ថបិ អប្បមា-ណោ ឧឡារោ ឱភាសោ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ យេបិ តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ តេនោភាសេន អញ្ញមញ្ញំ សញ្ជានន្តិ អញ្ញេបិ កិរ ភោ សន្តិ សត្តា ឥធូបបន្នាតិ អយំ ខោ(១) ទសសហស្សី លោកធាតុ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតិ អប្បមាណោ ច ឧឡារោ ឱភាសោ លោកេ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវន្តិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

(៤៧) តស្មាតិហ ត្វំ អានន្ទ ឥទម្បិ តថាគតស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេហិ ។ ឥធានន្ទ តថាគតស្ស វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ វិទិតា សញ្ញា... វិទិតា វិតក្កា ឧប្ប-ជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ ។

---

១ ឱ. អយម្បិ ។

មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ផ្សាយពន្លឺទៅមិនដល់ ក្នុងទីឱកាសណា ពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន កន្លងបង់នូវទេវានុភាពរបស់ទេវតាទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងទីឱកាសទាំងនោះ ពួកសត្វដែលកើតក្នុងទីនោះ ក៏ស្គាល់គ្នាទៅវិញទៅមក ដោយសារពន្លឺនោះថា អើហ្ន៎ មានពួកសត្វដទៃមកកើត ក្នុងទីនេះដែរតើ ។ លោកធាតុទាំង ១ ម៉ឺននេះ ក៏កក្រើករំពើកញាប់ញ័រ ឯពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់រកប្រមាណមិនបាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក ជាពន្លឺកន្លងបង់នូវទេវានុភាពរបស់ទេវតាទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរចំណាំទុក នូវហេតុនេះថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះតថាគត ក្នុងសាសនានេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគត មានវេទនាកើតប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ សញ្ញា... វិតក្កៈ កើតប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ក្នុងលោកនេះ ។

ឥទម្បិ ខោ ត្វំ អានន្ទ តថាគតស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេហីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ភគវតោ វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ ។ វិទិតា សញ្ញា... វិទិតា វិតក្កា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ ។ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមីតិ ។ ឥទមវោច អាយស្មា អានន្ទោ ។ សមនុញ្ញោ សត្ថា អហោសិ ។ អត្តមនា[១] តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តំ តតិយំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ម. អត្តមនា ប ។

ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះតថាគតចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ មានវេទនាកើតប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ដោយហេតុណា ។ សញ្ញា... វិតក្កៈ កើតប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ដោយហេតុណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះអានន្ទមានអាយុ ។

ចប់ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ទី ៣ ។

ចតុត្ថំ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភុតសុត្តំ[១]

(៤៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា ពក្កុលោ រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថខោ អចេលោ កស្សបោ[២] អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស បុរាណគិហិសហាយោ យេនាយស្មា ពក្កុលោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា ពក្កុលេន សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អចេលោ កស្សបោ អាយស្មន្តំ ពក្កុលំ ឯតទវោច កីវចិរំ បព្វជិតោសិ អាវុសោ ពក្កុលាតិ ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្សាតិ ។ ឥមេហិ បន តេ អាវុសោ ពក្កុល អសីតិយា វស្សេហិ កតិក្ខត្តុំ មេថុនោ ធម្មោ បដិសេវិតោតិ ។

---

១ ឱ. ពក្កុលសុត្តន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. ពាកុលត្ថេរស្ស អច្ឆរិយសុត្តំ ។ ២ ឱ.ម. អចេលកស្សបោ ។

ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសូត្រ ទី ៤

(៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង អចេល ឈ្មោះកស្សប ជាសំឡាញ់របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ក្នុងកាលនៅជាគ្រហស្ថពីដើម បានចូលទៅរកព្រះពក្កុលៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល ទៅរកព្រះពក្កុលៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យសំណេះសំណាល នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអចេលកស្សបអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះពក្កុលៈមានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ លោកមានបួសយូរប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ ។ ព្រះពក្កុលៈឆ្លើយថា អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ ។ អចេលកស្សបសួរទៀតថា បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ លោកសេពមេថុនប៉ុន្មានដង ។

(៤៩) ន ខោ មំ អាវុសោ កស្សប ឯវំ បុច្ឆិតព្វំ ឥមេហិ បន តេ អាវុសោ ពក្កុល អសីតិយា វស្សេហិ កតិក្ខត្តុំ មេថុនោ បដិសេវិតោតិ ឯវញ្ច ខោ មំ អាវុសោ កស្សប បុច្ឆិតព្វំ ឥមេហិ បន តេ អាវុសោ ពក្កុល អសីតិយា វស្សេហិ កតិក្ខត្តុំ កាមសញ្ញា ឧប្បន្នបុព្វាតិ ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស នាភិជានាមិ កាមសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វន្តិ[១] ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជានាតិ កាមសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វំ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស នាភិជានាមិ ព្យាបាទសញ្ញំ... វិហឹសាសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វំ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជានាតិ វិហឹសាសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វំ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

---

១ ឱ. ម. ឥតិសទ្ទោ នត្ថិ ។

(៤៩) ម្នាលអាវុសោកស្សប អ្នកកុំសួរអាត្មាថា បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ លោកសេពមេថុនប៉ុន្មានដង យ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលអាវុសោកស្សប អ្នកត្រូវសួរអាត្មាថា បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ កាមសញ្ញារបស់លោកធ្លាប់កើតប៉ុន្មានដង យ៉ាងនេះវិញ ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលមានកាមសញ្ញាកើតឡើងទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលមានកាមសញ្ញាកើតឡើងអស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុក នូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលមានព្យាបាទសញ្ញា... មិនដែលមានវិហឹសាសញ្ញា កើតឡើងទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលមានវិហឹសាសញ្ញា កើតឡើង អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

(៨០) អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស នាភិជានាមិ កាមវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជានាតិ កាមវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស នាភិជានាមិ ព្យាបាទវិតក្កំ... វិហឹសាវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជានាតិ វិហឹសាវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

(៨១) អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស នាភិជានាមិ គហបតិចីវរំ សាទិតា ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជានាតិ គហបតិចីវរំ សាទិតា ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស

(៨០) ម្នាលអានន្ទ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលមានកាមវិតក្កៈ កើតឡើងទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលមានកាមវិតក្កៈកើតឡើង អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។ ម្នាលអានន្ទ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលមានព្យាបាទវិតក្កៈ... មិនដែលមានវិហឹសាវិតក្កៈ កើតឡើងទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលមានវិហឹសាវិតក្កៈ កើតឡើងអស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

(៨១) ម្នាលអានន្ទ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនធ្លាប់ត្រេកអរ នឹងគហបតិចីវរទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនធ្លាប់ត្រេកអរនឹងគហបតិចីវរ អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំ ចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។ ម្នាលអានន្ទ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ

នាភិជានាមិ សត្ថេន ចីវរំ ឆិន្ទិតា… នាភិជានាមិ សូចិយា ចីវរំ សិព្ពិតា… នាភិជានាមិ រជនាយ ចីវរំ រជិតា… នាភិជានាមិ កឋិនេ ចីវរំ សិព្ពិតា… នាភិជានាមិ សព្រហ្មចារីនំ ចីវរកម្មេ វិចារិតា… នាភិជានាមិ និមន្តនំ សាទិតា… នាភិជានាមិ ឯវរូបំ ចិត្តំ ឧប្បន្នបុព្វំ អហោ វត មំ កោចិ និមន្តេយ្យាតិ ។ បេ ។ នាភិជានាមិ អន្តរឃរេ និសីទិតា… នាភិជានាមិ អន្តរឃរេ ភុញ្ជិតា… នាភិជានាមិ មាតុគាមស្ស អនុព្យញ្ជនសោ និមិត្តំ គហេតា… នាភិជានាមិ មាតុគាមស្ស ធម្មំ ទេសិតា អន្តមសោ ចតុប្បទម្បិ គាថំ… នាភិជានាមិ ភិក្ខុនុបស្សយំ ឧបសង្កមិតា… នាភិជានាមិ ភិក្ខុនិយា ធម្មំ ទេសិតា… នាភិជានាមិ សិក្ខមានាយ ធម្មំ ទេសិតា… នាភិជានាមិ សាមណេរិយា ធម្មំ ទេសិតា… នាភិជានាមិ បព្វាជេតា… នាភិជានាមិ ឧបសម្បាទេតា… នាភិជានាមិ និស្សយំ ទេតា… នាភិជានាមិ

អាត្មាមិនធ្លាប់កាត់ចីវរ ដោយកាំបិតទេ... អាត្មាមិនធ្លាប់ដេរចីវរដោយម្ជុលទេ... មិនធ្លាប់ជ្រលក់ចីវរ ដោយគ្រឿងជ្រលក់ទេ... មិនធ្លាប់ដេរចីវរលើឈើស្នឹងទេ... មិនធ្លាប់ចាត់ចែងចីវរកម្ម របស់សព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយទេ... មិនធ្លាប់ត្រេកអរនឹងការនិមន្តទេ... មិនធ្លាប់មានគំនិតកើតឡើងថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ បុគ្គលណាមួយ គប្បីមកនិមន្តអញទេ ។ បេ ។ អាត្មាមិនដែលអង្គុយក្នុងផ្ទះទេ... មិនដែលឆាន់ក្នុងផ្ទះទេ... មិនដែលកាន់យកនិមិត្ត របស់មាតុគ្រាមដោយអនុព្យញ្ជនៈទេ... មិនដែលសំដែងធម៌ដល់មាតុគ្រាម ដោយហោចទៅសូម្បីត្រឹមតែគាថា ៤ បទទេ... មិនដែលចូលទៅកាន់សំណាក់ភិក្ខុនីទេ... មិនដែលសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុនីទេ... មិនដែលសំដែងធម៌ ដល់សិក្ខមានាទេ... មិនដែលសំដែងធម៌ ដល់សាមណេរីទេ... មិនដែលបំបួសទេ... មិនដែលឲ្យឧបសម្បទាទេ... មិនដែលឲ្យនិស្ស័យទេ...

សាមណេរំ ឧបដ្ឋាបេតា... នាភិជានាមិ ជន្តាឃរេ នហាយិតា... នាភិជានាមិ ចុណ្ណេន នហាយិតា.. នាភិជានាមិ សព្រហ្មចារិគត្តបរិកម្មំ សាទិតា... នាភិជានាមិ អាពាធំ ឧប្បន្នបុព្វំ អន្តមសោ គទ្ទូហន-មត្តម្បិ... នាភិជានាមិ ភេសជ្ជំ បរិហារិតា អន្តមសោ ហរិតកីខណ្ឌម្បិ... នាភិជានាមិ អបស្សេនកំ អបស្ស-យិតា... នាភិជានាមិ សេយ្យំ កប្បេតា ។ យម្បាយ-ស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជានាមិ សេយ្យំ កប្បេតា ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុ-លស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

(៨២) អសីតិមេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស នាភិជាមិ គាមន្តសេនាសនេ វស្សំ ឧបគន្តា ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជា-នាសិ គាមន្តសេនាសនេ វស្សំ ឧបគន្តា ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។ សត្តាហមេវ ខោ អហំ អាវុសោ សរណោ[១] រដ្ឋបិណ្ឌំ ភុញ្ជឹ អថ អដ្ឋមិយំ

១ ឱ. សាណោ ។ អដ្ឋកថាយំ សរណោតិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

មិនដែលឲ្យសាមណេរបម្រើទេ... មិនដែលស្រប់កាយ ក្នុងផ្ទះសម្រាប់កម្ដៅកាយទេ... មិនដែលស្រប់កាយ ដោយគ្រឿងលំអិតទេ... មិនដែលត្រេកអរនូវការគក់ច្របាច់ខ្លួន របស់សព្រហ្មចារីបុគ្គលទេ.. មិនដែលមានអាពាធកើតឡើង ដោយហោចទៅ សូម្បីតែជំណួចពិសទេ... មិនដែលថែរក្សាថ្នាំទុក ដោយហោចទៅ សូម្បីតែបំណិតផ្លែស្រម៉ទេ... មិនដែលផ្អែកបង្អែកទេ... មិនដែលដេកទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលដេក អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

(៩៦) ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលចូលវស្សា ក្នុងទីសេនាសនៈ ក្នុងស្រុកទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលចូលវស្សា ក្នុងទីសេនាសនៈ ក្នុងស្រុក អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាប្រកបដោយកិលេស ឆាន់បិណ្ឌបាតរបស់អ្នកដែនតែ ៧ ថ្ងៃ លុះដល់ថ្ងៃទី ៨

អញ្ញា ឧទបាទិ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ សត្តាហមេវ សារណោ រដ្ឋបិណ្ឌំ ភុញ្ជិ អថ អដ្ឋមិយំ អញ្ញា ឧទបាទិ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

(៨៣) លភេយ្យាហំ អាវុសោ ពក្កុល ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ បព្វជ្ជំ លភេយ្យំ ឧបសម្បទន្តិ ។ អលត្ថ ខោ អចេលោ កស្សបោ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ បព្វជ្ជំ អលត្ថ ឧបសម្បទំ ។ អចិរូបសម្បន្នោ ខោ បនាយស្មា កស្សបោ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ នចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជន្តិ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ខោ បនាយស្មា កស្សបោ អរហតំ អហោសិ ។

អរហត្តផលក៏កើតឡើង ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ប្រកបដោយកិលេស ឆាន់បិណ្ឌបាតរបស់អ្នកដែនតែ ៧ ថ្ងៃ លុះដល់ថ្ងៃទី ៨ អរហត្តផលក៏កើតឡើង ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

(៩៣) បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ខ្ញុំគប្បីបាននូវបព្វជ្ជា គប្បីបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ អចេលកស្សប ក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ លុះព្រះកស្សបមានអាយុបានឧបសម្បទា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន កុលបុត្រទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្ដម ចំពោះខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ បានធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្ដាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះកស្សបមានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្ត ១ រូបដែរ ។

(៨៧) អថខោ អាយស្មា ពក្កុលោ អបរេន សមយេន អបាបុរណំ អាទាយ វិហារេន វិហារំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហ អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ អជ្ជ មេ បរិនិព្វានំ ភវិស្សតីតិ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អបាបុរណំ អាទាយ វិហារេន វិហារំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហ អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ អជ្ជ មេ បរិនិព្វានំ ភវិស្សតីតិ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

(៨៨) អថខោ អាយស្មា ពក្កុលោ មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស និសិន្នកោវ បរិនិព្វាយិ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស និសិន្នកោ បរិនិព្វាយិ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមាតិ ។

ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភុតសុត្តំ ចតុត្ថំ និដ្ឋិតំ ។

(៨៤) លុះសម័យជាខាងក្រោយមក ព្រះពក្កុលៈ មានអាយុ កាន់យកកូនសោ ចេញអំពីវិហារ ចូលទៅកាន់វិហារ ហើយពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ជួយចេញទៅសិន សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ជួយចេញទៅសិន ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វានក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ព្រះកស្សបពោលថា ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ បានកាន់យកកូនសោ ចេញអំពីវិហារ ចូលទៅកាន់វិហារ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ជួយចេញទៅសិន សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ជួយចេញទៅសិន ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វានក្នុងថ្ងៃនេះ ដោយហេតុណា ខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

(៨៥) ឯព្រះពក្កុលៈមានអាយុ អង្គុយបរិនិព្វាន ក្នុងទីកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ អង្គុយបរិនិព្វាន ក្នុងទីកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃ ដោយហេតុណា ខ្ញុំក៏ចាំទុកនូវហេតុនេះ ជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

ចប់ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចមំ ទន្តភូមិសុត្តំ

(៤៦) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ អរញ្ញកុដិកាយំ វិហរតិ ។ អថខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ ជង្ឃាវិហារំ អនុចង្កមមានោ អនុវិចរមានោ យេន អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ តេនុបសង្កមិ ឧប-សង្កមិត្វា អចិរវតេន សមណុទ្ទេសេន សទ្ធិំ សម្មោ-ទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណិយំ វីតិសារេត្វា ឯ-កមន្តំ និសីទិ ។

(៤៧) ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ជយសេនោ រាជ-កុមារោ អចិរវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទវោច សុតំ មេតំ ភោ អគ្គិវេស្សន ឥធ ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ផុសេយ្យ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតន្តិ ។

ទន្តភូមិសូត្រ ទី ៥

(៤៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះ សមណុទ្ទេស ឈ្មោះអចិរវតៈ នៅក្នុងកុដិជិតព្រៃ ។ គ្រានោះឯង រាជកុមារព្រះនាមជយសេន(១) ស្តេចយាងទៅមក ៗ ដើម្បីសម្រួលព្រះជង្ឃា បានចូលទៅរកអចិរវតសមណុទ្ទេស លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាលទៅរកអចិរវតសមណុទ្ទេស លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។

(៤៧) លុះជយសេនរាជកុមារ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលនឹងអចិរវតសមណុទ្ទេស ដូច្នេះថា បពិត្រអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបានឮមកថា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន គប្បីបាននូវចិត្តជាឯកគ្គតា (ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍តែមួយ) មែនឬ ។

---

១ ជាព្រះរាជឱរសរបស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ។ អដ្ឋកថា ។

ឯវមេតំ រាជកុមារ ឯវមេតំ រាជកុមារ ឥធ ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ផុសេយ្យ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតន្តិ ។ សាធុ មេ ភវំ អគ្គិវេស្សនោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ទេសេតូតិ ។

(៤៨) ន ខោ តេ អហំ រាជកុមារ សក្កោមិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ទេសេតុំ អហញ្ចហិ តេ រាជកុមារ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ ត្វញ្ច មេ ភាសិតស្ស អត្ថំ ន អាជានេយ្យាសិ សោ មមស្ស កិលមថោ សា មមស្ស វិហេសាតិ ។ ទេសេតុ មេ ភវំ អគ្គិវេស្សនោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ អប្បេវនាមហំ ភោតោ អគ្គិវេស្សនស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យន្តិ ។

អចិរវតសមណុទ្ទេសតបថា ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ការណ៍នុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ការណ៍នុ៎ះ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន គប្បីបាននូវចិត្តជាឯកគ្គតាមែន ។ ជយសេនរាជកុមារតបថា ខ្ញុំសូមអង្វរ សូមអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន សំដែងធម៌តាមទំនងដែលលោកបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំផង ។

(៤៨) អចិរវតសមណុទ្ទេសពោលថា ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ អាត្មាភាព មិនអាចនឹងសំដែងធម៌ តាមទំនង ដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយទ្រង់បានទេ បើអាត្មាភាព សំដែងធម៌ តាមទំនង ដែលបានស្តាប់ បានរៀនមកថ្វាយទ្រង់ ក៏ទ្រង់យល់នូវសេចក្តីនៃភាសិត របស់អាត្មាភាពពុំបាន អាត្មាភាព មុខជានឹងមានសេចក្តីលំបាកនោះ អាត្មាភាព មុខជានឹងមានសេចក្តីនឿយហត់នោះ (ឥតអំពើ) ។ សូមអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន សំដែងធម៌ តាមទំនង ដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំ ហើយធ្វើដូចម្តេច ឲ្យខាងតែខ្ញុំបានយល់សេចក្តីនៃភាសិត របស់អគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើនផង ។

ទេសេយ្យំ ខោ តេ អហំ រាជកុមារ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ សចេ មេ ត្វំ ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យាសិ ឥច្ចេតំ កុសលំ នោ ចេ មេ ត្វំ ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យាសិ យថាសកេ តិដ្ឋេយ្យាសិ ន មំ តត្ថ ឧត្តរិ បដិបុច្ឆេយ្យាសីតិ ។ ទេសេតុ មេ ភវំ អគ្គិវេស្សនោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ សចេ អហំ ភោតោ អគ្គិវេស្សនស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យាមិ[១] ឥច្ចេតំ កុសលំ នោ ចេ អហំ ភោតោ អគ្គិវេស្សនស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានិស្សាមិ យថាសកេ តិដ្ឋិស្សាមិ នាហំ តត្ថ ភវន្តំ អគ្គិវេស្សនំ ឧត្តរិ បដិបុច្ឆិស្សាមីតិ ។

(៤៩) អថខោ អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ទេសេសិ ។ ឯវំ វុត្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ

១ ឱ. អាជានិស្សាមិ ។

បពិត្រព្រះរាជកុមារ អាត្មាភាព សូមសំដែងធម៌តាមទំនង ដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយទ្រង់ ប្រសិនបើទ្រង់យល់សេចក្តីនៃភាសិតរបស់អាត្មាភាព ការយល់នុ៎ះ ជាការប្រពៃ តែបើទ្រង់មិនយល់សេចក្តីនៃភាសិតរបស់អាត្មាភាពទេ សូមទ្រង់ឋិតនៅ ក្នុងការមិនយល់របស់ទ្រង់ដដែលចុះ ទ្រង់មិនគប្បីត្រឡប់សួរអាត្មាភាព ក្នុងសេចក្តីនោះតទៅទៀតឡើយ ។ សូមអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចំរើន សំដែងធម៌តាមទំនង ដែលលោកបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំចុះ បើខ្ញុំយល់សេចក្តីនៃភាសិតរបស់អគ្គិវេស្សនៈដ៏ចំរើន ការដែលយល់នុ៎ះ ជាការប្រពៃ តែបើខ្ញុំមិនយល់សេចក្តីនៃភាសិត របស់អគ្គិវេស្សនៈដ៏ចំរើនទេ ខ្ញុំនឹងឋិតនៅក្នុងការមិនយល់របស់ខ្លួនដដែល ខ្ញុំមិនត្រឡប់សួរអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចំរើន ក្នុងសេចក្តីនោះ តទៅទៀតទេ ។

(៤៩) លំដាប់នោះ អចិរវតសមណុទ្ទេស ក៏សំដែងធម៌តាមទំនងដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយជយសេនរាជកុមារ ។ កាលបើអចិរវតសមណុទ្ទេស សំដែងដូច្នោះហើយ ជយសេនរាជកុមារ

អចិរវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទវោច អដ្ឋានមេតំ ភោ អគ្គិវេស្សន អនវកាសោ យំ ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ផុសេយ្យ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតន្តិ ។ អថខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អចិរវតស្ស សមណុទ្ទេសស្ស អដ្ឋានញ្ច[1] បវេទេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។ អថខោ អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ អចិរបក្កន្តេ ជយសេនេ រាជកុមារេ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អចិរវតោ[2] សមណុទ្ទេសោ យាវតកោ អហោសិ ជយសេនេន រាជកុមារេន សទ្ធឹ កថាសល្លាបោ តំ សព្វំ ភគវតោ អារោចេសិ ។

(៦០) ឯវំ វុត្តេ ភគវា អចិរវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទវោច តំ កុតេត្ថ អគ្គិវេស្សន លព្ភា យំ តំ នេក្ខម្មេន ញាតព្វំ នេក្ខម្មេន ទដ្ឋព្វំ នេក្ខម្មេន បត្តព្វំ នេក្ខម្មេន សច្ឆិកាតព្វំ

---

១ ឱ. អដ្ឋានញ្ច ។ ២ កត្ថចិ អម្ហាកំ បោត្ថកេ អគ្គិវេស្សនោតិ ទិស្សតិ ។

ក៏ពោលនឹងអចិរវតសមណុទ្ទេស ដូច្នេះថា បពិត្រអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចំរើន ត្រង់ដែលថា ភិក្ខុជាអ្នកមិនប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន គប្បីបាននូវចិត្ត ជាឯកគ្គតា នុ៎ះមិនទំនង មិនមែនជាឱកាសទេ ។ លុះជយសេនរាជកុមារ ប្រកាសនូវហេតុ ដែលមិនមែនជាទំនង មិនមែនជាឱកាស របស់អចិរវតសមណុទ្ទេស ហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈស្តេចចេញទៅ ។ កាលដែលជយសេនរាជកុមារ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន អចិរវតសមណុទ្ទេស ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអចិរវតសមណុទ្ទេសអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលពាក្យចរចា ដែលខ្លួននិយាយនឹងជយសេនរាជកុមារនោះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយសព្វគ្រប់ ។

(៦០) កាលអចិរវតសមណុទ្ទេស ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងអចិរវតសមណុទ្ទេសដូច្នេះថា ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ គុណជាតណាដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីឃើញដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយនេក្ខម្មៈ តើជយសេនរាជកុមារ នឹងបាននូវគុណជាតនោះអំពីទីណា ក្នុងអត្តភាពនេះ

តំ វត ជយសេនោ រាជកុមារោ កាមមជ្ឈេ វសន្តោ កាមេ បរិភុញ្ជន្តោ កាមវិតក្កេហិ ខជ្ជមានោ កាមបរិឡាហេន បរិឌយ្ហមានោ កាមបរិយេសនាយ ឧស្សុក្កោ ញស្សតិ វា ទក្ខតិ វា សច្ឆិ វា ករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

(២១) សេយ្យថាបិស្សុ អគ្គិវេស្សន ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា សុទន្តា សុវិនីតា ។ ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា អទន្តា វ[១] អវិនីតា ។ តំ កឹ មញ្ញសិ អគ្គិវេស្សន យេ តេ ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា សុទន្តា សុវិនីតា អបិ នុ តេ ទន្តា ទន្តការណំ គច្ឆេយ្យុំ ទន្តា វ ទន្តភូមឹ សម្បាបុណេយ្យុន្តិ ។

---

១ ឱ. វសទ្ទោ នត្ថិ ។

ព្រោះជាជយសេនរាជកុមារ កំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិភោគកាម កំពុងទំពាស៊ីកាមវិតក្កៈ កំពុងពេលពលដោយសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយដើម្បីស្វែងរកកាម នឹងដឹង នឹងយល់ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណជាតនោះ ដូចម្តេចកើត ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុទេ ។

(៦១) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចសត្វពាហនៈ ២ ពួក គឺដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេកំពុងទូន្មានដិតបានល្អ ១ ដែលគេទូន្មានបានល្អហើយ ១ ។ សត្វពាហនៈ ២ ពួក គឺដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេមិនទាន់ទូន្មាននៅឡើយ ១ ដែលគេទូន្មានមិនទាន់បាន ១ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកយល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច សត្វពាហនៈ ២ ពួកណា គឺដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេកំពុងទូន្មានដិតបានល្អ ១ ទូន្មានបានល្អហើយ ១ ចុះពួកសត្វដែលគេកំពុងទូន្មាននោះ តើនឹងលុះតាមដម្បូន្មានដែរឬ កាលបើទូន្មានហើយ តើនឹងដល់ថ្នាក់ ដែលគេឆាប់ទូន្មានដែរឬទេ ។

ឯវំ ភន្តេ ។ យេ បនេតេ ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា អទន្តា អវិនីតា អបិ នុ តេ អទន្តាវ ទន្តការណំ គច្ឆេយ្យុំ អទន្តាវ ទន្តភូមឹ សម្បាបុណេយ្យុំ សេយ្យថាបិ តេ ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា សុទន្តា សុវិនីតាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន យំ តំ នេក្ខម្មេន ញាតព្វំ នេក្ខម្មេន ទដ្ឋព្វំ នេក្ខម្មេន បត្តព្វំ នេក្ខម្មេន សច្ឆិកាតព្វំ តំ វត ជយសេនោ រាជកុមារោ កាមមជ្ឈេ វសន្តោ កាមេ បរិភុញ្ជន្តោ កាមវិតក្កេហិ ខជ្ជមានោ កាមបរិឡាហេន បរិឌយ្ហមានោ កាមបរិយេសនាយ ឧស្សុក្កោ ញស្សតិ វា ទក្ខតិ វា សច្ឆិ វា ករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យ៉ាងហ្នឹងហើយ ៗ សត្វពាហនៈ ២ ពួកណា គឺដំរីត្រូវទូន្មាន សេះត្រូវទូន្មាន ឬគោត្រូវទូន្មាន ដែលគេមិនទាន់បានទូន្មានទៅឡើយ ១ ទូន្មានមិនទាន់បាន ១ ចុះសត្វពាហនៈដែលគេមិនទាន់បានទូន្មានទៅឡើយនោះ តើនឹងលុះតាមដម្បូន្មានដែរឬ កាលបើមិនបានទូន្មានហើយ តើនឹងដល់ថ្នាក់ ដែលគេធ្លាប់ទូន្មាន ដូចសត្វពាហនៈ ២ ពួក គឺ ដំរីត្រូវទូន្មាន សេះត្រូវទូន្មាន ឬគោត្រូវទូន្មាន ដែលគេកំពុងទូន្មានផងបានល្អ នឹងដែលគេទូន្មានបានល្អហើយនោះ ដែរឬទេ ៗ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មិនដូច្នោះទេ ៗ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សេចក្តីនេះមានឧបមេយ្យដូចជា ជយសេនរាជកុមារ ដែលកំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិភោគកាម កំពុងទំពាស៊ីកាមវិតក្កៈ កំពុងរោលរាលដោយសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយដើម្បីស្វែងរកកាម នឹងដឹងនឹងយល់ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណជាត ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីយល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយនេក្ខម្មៈ ដូចម្តេចបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ៗ

(៦២) សេយ្យថាបិ អគ្គិវេស្សន គាមស្ស វា និគមស្ស វា អវិទូរេ មហាបព្វតោ ។ តមេនំ ទ្វេ សហាយកា តម្ហា គាមា វា និគមា វា និក្ខមិត្វា ហត្ថវិលង្ឃកេន យេន សោ បព្វតោ តេនុបសង្កមេយ្យុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកោ សហាយកោ ហេដ្ឋាបព្វតបាទេ តិដ្ឋេយ្យ ឯកោ សហាយកោ ឧបរិបព្វតំ អារោហេយ្យ ។ តមេនំ ហេដ្ឋាបព្វតបាទេ ឋិតោ សហាយកោ ឧបរិបព្វតេ ឋិតំ សហាយកំ ឯវំ វទេយ្យ យំ សម្ម កឹ ត្វំ បស្សសិ ឧបរិបព្វតេ ឋិតោតិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ បស្សាមិ ខោ អហំ សម្ម ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណីរាមណេយ្យកន្តិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ សម្ម អនវកាសោ យំ ត្វំ ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ បស្សេយ្យាសិ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណីរាមណេយ្យកន្តិ ។ តមេនំ ឧបរិបព្វតេ សហាយោ ឋិតោ ហេដ្ឋិមបព្វតបាទំ(១) ឱរោហិត្វា

---

១ ឱ. ឋិតោ សហាយកោ ហេដ្ឋាបព្វតបាទន្តិ ទិស្សតិ ។

(៦២) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចភ្នំធំដែលនៅជិតស្រុកឬនិគម ។ មានបុរស ២ នាក់ ជាសំឡាញ់នឹងគ្នា ចេញអំពីស្រុកឬនិគមនោះ ដឹកដៃគ្នា ចូលទៅរកភ្នំនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បុរសជាសំឡាញ់ម្នាក់ ឈរនៅទៀបជើងភ្នំខាងក្រោម បុរសជាសំឡាញ់ម្នាក់ ឡើងទៅខាងលើភ្នំ ។ បុរសជាសំឡាញ់ ដែលឈរក្បែរជើងភ្នំខាងក្រោម សួរសំឡាញ់ ដែលឈរលើភ្នំនោះ យ៉ាងនេះថា នែសំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯង ឈរលើកំពូលភ្នំ តើបានឃើញអ្វីដែរ ។ បុរសដែលឈរខាងលើភ្នំនោះ ប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ដែលខ្ញុំឈរលើកំពូលភ្នំ បានឃើញសួនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណីជាទីត្រេកអរ ។ បុរសជាសំឡាញ់ ដែលឈរទៀបជើងភ្នំនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯងឈរលើកំពូលភ្នំ ហើយឃើញសួនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណីជាទីត្រេកអរ នុ៎ះមិនមែនសមហេតុ មិនមែនជាឱកាសទេ ។ បុរសជាសំឡាញ់ ដែលឈរលើភ្នំ ក៏ចុះមកនាជើងភ្នំខាងក្រោមនោះហើយ

តំ សហាយកំ ពាហាយ គហេត្វា ឧបរិបព្វតំ អារោបេត្វា មុហុត្តំ អស្សាសេត្វា ឯវំ វទេយ្យ យំ សម្ម កឹ ត្វំ បស្សសិ ឧបរិបព្វតេ ឋិតោតិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ បស្សាមិ ខោ អហំ សម្ម ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណីរាមណេយ្យកន្តិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ ឥទានេវ ខោ តេ សម្ម ភាសិតំ មយំ ឯវំ អាជានាម អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ សម្ម អនវកាសោ យំ ត្វំ ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ បស្សេយ្យាសិ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណីរាមណេយ្យកន្តិ ។ ឥទានេវ ច បន តេ ភាសិតំ មយំ ឯវំ អាជានាម បស្សាមិ ខោ អហំ សម្ម ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណីរាមណេយ្យកន្តិ ។

ទៀតបុរសជាសំឡាញ់នោះ ដោយដើមដៃ នាំឡើងទៅលើភ្នំ លួង លោមមួយស្របក់ ក៏សួរយ៉ាងនេះថា នែសំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯង ឈរលើភ្នំ បានឃើញអ្វីដែរ ៗ បុរសដែលឈរ ទៀបជើងភ្នំនោះ និយាយតប យ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ខ្ញុំឈរលើភ្នំ ឃើញសួនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណីជាទីត្រេកអរ ៗ បុរសដែលឈរលើភ្នំពោះ នោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ឥឡូវនេះ យើងដឹងច្បាស់ នូវសំដីរបស់សំឡាញ់ឯងហើយ (ដែលពោល) យ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯងឈរលើភ្នំ ហើយឃើញសួនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណីជាទីត្រេកអរ +នុះមិនមែនសមហេតុ មិនមែនជាឱកាសទេ ៗ មួយទៀត ឥឡូវនេះ យើងដឹងច្បាស់នូវសំដីរបស់សំឡាញ់ឯងហើយ (ដែលពោល) យ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ដែលខ្ញុំឈរលើភ្នំ ឃើញសួនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណី ជាទីត្រេកអរ ៗ

សោ ឯវំ វទេយ្យ តថា ហិ បនាហំ សម្ម ឥមិនា មហតា បព្វតេន អាវុតោ(១) ទដ្ឋេយ្យំ នាទ្ទសន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ អតោ មហន្តតរេន ខោ អគ្គិវេស្សន អវិជ្ជាខន្ធេន ជយសេនោ រាជកុមារោ អាវុតោ និវុតោ ឱវុតោ(២) បរិយោនទ្ធោ ។ សោ វត យន្តំ នេក្ខម្មេន ញាតព្វំ នេក្ខម្មេន ទដ្ឋព្វំ នេក្ខម្មេន បត្តព្វំ នេក្ខម្មេន សច្ឆិកាតព្វំ តំ វត ជយសេនោ រាជកុមារោ កាមមជ្ឈេ វសន្តោ កាមេ បរិភុញ្ជន្តោ កាមវិតក្កេហិ ខជ្ជមានោ កាមបរិឡាហេន បរិឌយ្ហមានោ កាមបរិយេសនាយ ឧស្សុក្កោ ញស្សតិ វា ទក្ខតិ វា សច្ឆិ វា ករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ សចេ ខោ តំ អគ្គិវេស្សន ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស ឥមា ទ្វេ ឧបមា បដិភាសេយ្យុំ អនច្ឆរិយន្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ

១ ឱ. អាវដោ ។ ២ ម. ឱផុដោ ។

សំឡាញ់ ដែលឈរទៀបជើងភ្នំនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ពិតដូច្នោះមែនហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលត្រូវភ្នំធំនេះបិទបាំង បានជាមិនឃើញ នូវរបស់ដែលគួរឃើញ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ រឿងនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចជា ជយសេនរាជកុមារ ត្រូវគំនរអវិជ្ជាដ៏ធំវិសេសក្រៃលែងជាងភ្នំនោះទៅទៀត គ្របសង្កត់ ដោតក្រង ចាក់ស្រេះ រួបរិតហើយ ។ ជយសេនរាជកុមារ ដែលកំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិ-ភោគកាម កំពុងទំពាស៊ីកាមវិតក្កៈ កំពុងភេលភលដោយសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយដើម្បីស្វែងរកកាម តើនឹងដឹង នឹងយល់ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណជាតដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីឃើញដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយនេក្ខម្មៈ ដូចម្តេចបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើអ្នកបំភ្លឺសេចក្តីឧបមាទាំង ២ នេះ ដល់ជយសេន-រាជកុមារនោះ ក៏ជាការអស្ចារ្យគ្រាន់បើរបស់អ្នកដែរ ជយសេនរាជកុមារ

បសីទេយ្យ បសន្នោ ច តេ បសន្នាការំ ករេយ្យាតិ ។ កុតោ បន មំ ភន្តេ ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស ឥមា ទ្វេ ឧបមា បដិភាសិស្សន្តិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា សេយ្យថាបិ ភគវន្តន្តិ ។

(៦៣) សេយ្យថាបិ អគ្គិវេស្សន រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ នាគវនិកំ អាមន្តេសិ ឯហិ(១) ត្វំ សម្ម នាគវនិក រញ្ញោ នាគំ អភិរុហិត្វា នាគវនំ បវិសិត្វា អារញ្ញនាគំ(២) អតិបស្សិត្វា រញ្ញោ នាគស្ស គីវាយំ ឧបនិពន្ធាហីតិ ។ ឯវំ ទេវាតិ ខោ អគ្គិវេស្សន នាគវនិកោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស បដិស្សុត្វា រញ្ញោ នាគំ អភិរុហិត្វា នាគវនំ បវិសិត្វា អារញ្ញនាគំ អតិបស្សិត្វា រញ្ញោ នាគស្ស គីវាយំ ឧបនិពន្ធតិ ។ តមេនំ រញ្ញោ នាគោ អព្ភោកាសំ នីហរតិ ។ ឯត្តាវតា ខោ(៣) អគ្គិវេស្សន

---

១ ឱ. ឯហីតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. អរញ្ញកំ នាគំ ។ ៣ ឱ. បនោ ។

មុខជាជ្រះថ្លា លុះជ្រះថ្លាហើយ មុខជាធ្វើ នូវអាការនៃសេចក្តីជ្រះថ្លា ចំពោះអ្នកមិនខាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបមាទាំងពីរជាទីអស្ចារ្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនធ្លាប់បានស្តាប់ពីមុនមកសោះ ទើបកើតដល់ជយសេនរាជកុមារ ឲ្យដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ដូចម្តេចបាន ។

(៦៣) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជា បានមុទ្ធាភិសេកហើយ ត្រាស់នឹងហ្មដំរីថា ម្នាលហ្មដំរីមានចិត្តស្មោះស្មើ ចូរអ្នកមកអាយ ចូរអ្នកឡើងជិះដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ចូលទៅឯព្រៃដំរី លុះឃើញដំរីព្រៃច្បាស់លាស់ហើយ ចូរទាមកដំរីព្រះរាជទ្រព្យឲ្យមាំ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ហ្មដំរីក៏ទទួលព្រះរាជឱង្ការនៃក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជា បានមុទ្ធាភិសេកហើយថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយក៏ឡើងជិះដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ចូលទៅឯព្រៃដំរី ឃើញដំរីច្បាស់លាស់ហើយ ក៏ទាមកដំរីព្រះរាជទ្រព្យ យ៉ាងមាំ ។ ឯដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ក៏កៀងដំរីព្រៃនោះទៅរកទីវាល ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង

អារញ្ញកោ នាគោ អព្ភោកាសគតោ ហោតិ ។ ឯត្ថ តេនា ហិ អត្ថវសេន អារញ្ញកា នាគា[១] យទិទំ នាគវនំ ។ តមេនំ នាគវនិកោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស អារោចេសិ អព្ភោកាសគតោ ខោ តេ[២] ទេវ អារញ្ញកោ នាគោតិ ។ តមេនំ រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ ហត្ថិទមកំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ សម្ម ហត្ថិទមក អារញ្ញកំ នាគំ ទម យាហិ អារញ្ញកានញ្ចេវ សីលានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ សរសង្កប្បានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ ទរថកិលមថបរិឡាហានំ អភិនិម្មទនាយ គាមន្តេ អភិរមាបនាយ មនុស្សកន្តេសុ សីលេសុ សមាទបនាយាតិ ។ ឯវំ ទេវាតិ ខោ អគ្គិវេស្សន ហត្ថិទមកោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស បដិស្សុត្វា មហន្តំ ថម្ភំ បឋវិយំ និខនិត្វា

---

១ ឱ. អារញ្ញកោ នាគោ ។ ២ ឱ តេតិ ន ទិស្សតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ទន្តភូមិសូត្រ ឧបមាដោយដំរី

ដំរីព្រៃក៏ទៅនៅក្នុងទីវាល ៗ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ទោះបីដូច្នោះ ដំរីព្រៃក៏នៅតែមានចិត្តជាប់ចំពាក់ ក្នុងព្រៃដំរីដដែល ៗ ហ្មដំរីក៏បានក្រាបបង្គំទូលដំណើរនោះចំពោះក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជាដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីព្រៃចេញទៅនៅក្នុងទីវាលហើយ ៗ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹងហ្មដំរីនោះថា ម្នាលហ្មដំរីមានចិត្តស្មោះស្មើ ចូរអ្នកមកអាប ចូរអ្នកទូន្មានដំរីព្រៃ ចូរអ្នកទៅញាំញី នូវសណ្តាប់ធ្នាប់ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ញាំញីនូវតម្រិះក្នុងការស្រុះទៅ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ញាំញីនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ញុំាងដំរីព្រៃឲ្យត្រេកអរ ចំពោះស្រុកផង ធ្វើឲ្យកាន់យកសណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីត្រេកអររបស់មនុស្សផង ៗ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ហ្មដំរីក៏ទទួលព្រះបន្ទូលរបស់ក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជាដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយដឹកដាំសសរយ៉ាងធំក្នុងផែនដី

អារញ្ញកស្ស នាគស្ស គីវាយំ ឧបនិពន្ធតិ អារញ្ញកានញ្ចេវ សីលានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ សរសង្កប្បានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ ទរថកិលមថបរិឡាហានំ អភិនិម្មទនាយ គាមន្តេ អភិរមាបនាយ មនុស្សកន្តេសុ សីលេសុ សមាទបនាយ ។ តមេនំ ហត្ថិទម្មកោ យា សា វាចា នេលា កណ្ណសុខា បេមនីយា ហទយង្គមា បោរី ពហុជនកន្តា ពហុជនមនាបា តថារូបាហិ វាចាហិ សមុទាចរតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន អារញ្ញកោ នាគោ ហត្ថិទម្មកស្ស យា សា វាចា នេលា កណ្ណសុខា បេមនីយា ហទយង្គមា បោរី ពហុជនកន្តា ពហុជនមនាបា តថារូបាហិ វាចាហិ សមុទាចរីយមានោ សុស្សូសតិ សោតំ ឱទហតិ អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេតិ ។ តមេនំ ហត្ថិទម្មកោ ឧត្តរិ តិណឃាសោទកំ អនុប្បវេច្ឆតិ(១) ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន អារញ្ញកោ នាគោ ហត្ថិទម្មកស្ស តិណឃាសោទកំ បដិគ្គណ្ហាតិ ។

១ ម. អនុប្បវេច្ចតិ ។

ចងក្រៀកកដំរីព្រៃដើម្បីនឹងញាំញី នូវទម្លាប់របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញាំញី នូវតម្រិះក្នុងការស្ទុះទៅរបស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញាំញីនូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្ដីនឿយហត់ សេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញុំាងដំរីព្រៃឲ្យត្រេកអរចំពោះស្រុកផង ដើម្បីឲ្យកាន់យកសណ្ដាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីត្រេកអររបស់មនុស្សផង ។ ទ្រម័កដំរីរមែងចរចាដោយវាចាដែលឥតទោស នាំឲ្យសុខដល់ត្រចៀក ជាទីស្រឡាញ់ គួរទុកក្នុងហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកបុរី ជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើនគ្នា ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើនគ្នាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលណាទ្រម័កដំរីចរចា តែវាចាដែលឥតទោស នាំឲ្យសុខដល់ត្រចៀក ជាទីស្រឡាញ់ គួរទុកក្នុងហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកបុរី ជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើនគ្នា ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើនគ្នាដូច្នោះ ដំរីព្រៃក៏ស្ដាប់ដោយស្រួលផ្ទៀងត្រចៀក តាំងចិត្តចាកអារម្មណ៍ដទៃ ។ ទ្រម័កដំរីបប៉នស្មៅដែលដំរីគួរស៊ីបាន និងទឹកឲ្យដំរីនោះតទៅ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ បើដំរីព្រៃទទួលស្មៅដែលដំរីគួរស៊ីបាន និងទឹក របស់ទ្រម័កដំរីកាលណា ។

តត្រ(១) ហត្ថិទមកស្ស ឯវំ ហោតិ ជីវិស្សតិ ខោ ទានិ អារញ្ញកោ(២) នាគោតិ ។ តមេនំ ហត្ថិទមកោ ឧត្តរឹ ការណំ ការេតិ(៣) អាទិស្ស(៤) ភោ និក្ខិប ភោតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នាគោ ហត្ថិទមកស្ស អាទាននិក្ខេបេ វចនករោ ហោតិ ឱវាទប្បដិករោតិ(៥) ។ តមេនំ ហត្ថិទមកោ ឧត្តរឹ ការណំ ការេតិ អភិក្កម ភោ បដិក្កម ភោតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នាគោ ហត្ថិទមកស្ស អភិក្កមប្បដិក្កមេ វចនករោ ហោតិ ឱវាទប្បដិករោតិ ។ តមេនំ ហត្ថិទម-កោ ឧត្តរឹ ការណំ ការេតិ ឧដ្ឋហ ភោ និបជ្ជ(៦) ភោតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នាគោ ហត្ថិទមកស្ស ឧដ្ឋាននិបជ្ជាយ(៧) វចនករោ ហោតិ ឱវាទប្បដិករោតិ ។ តមេនំ ហត្ថិទមកោ

---

១ ឱ. តត្ថ ។ ២ ឱ. រញ្ញោ ។ ៣ ឱ. ការេតិ ។ ៤ ម. អាទិយ ។ ៥ ម. ឥតិ សទ្ទោ នត្ថិ ។
៦ ឱ. ម. និសីទ ។ ៧ ឱ. ម. ឧដ្ឋាននិសជ្ជាយ ។

កាលនោះទ្រម័កដំរី ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ ដំរីព្រៃមុខជានឹងរស់មិនខាន ។ ទ្រម័កដំរីក៏បង្ហាត់ដំរីនោះ តទៅទៀតថា នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងកាន់ នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងដាក់ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ បើដំរីព្រះរាជទ្រព្យធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមទំនងរបស់ទ្រម័កដំរី ក្នុងការកាន់យកនិងការដាក់ហើយ ។ ទ្រម័កដំរីក៏បង្ហាត់តទៅទៀតថា នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងឈានទៅមុខ នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងថយក្រោយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលណាបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមទំនងរបស់ទ្រម័កដំរី ក្នុងការឈានទៅមុខ និងការថយក្រោយហើយ ។ ទ្រម័កដំរីក៏បង្ហាត់ដំរីនោះ តទៅទៀតថា នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងក្រោកឡើង នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងទ្រោមចុះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលណាបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមទំនងរបស់ទ្រម័កដំរី ក្នុងការក្រោកឡើង និងការទ្រោមចុះហើយ ។ ទ្រម័កដំរីក៏បង្ហាត់ដំរីនោះ

ឧត្តរឹ អានេញ្ជំ នាម ការណំ ការេតិ មហន្តស្ស ផលកំ សោណ្ឌាយ ឧបនិពន្ធតិ តោមរហត្ថោ ច បុរិសោ ឧបរិគីវាយ និសិន្នោ ហោតិ សមន្តតោ ច តោមរហត្ថា បុរិសា បរិវារេត្វា ឋិតា ហោន្តិ ហត្ថិទមកោ ច ទីឃំ តោមរយដ្ឋឹ គហេត្វា បុរតោ ឋិតោ ហោតិ ។ សោ អានេញ្ជការណំ ការិយមានោ នេវ បុរិមេ បាទេ ចោបេតិ ន បច្ឆិមេ បាទេ ចោបេតិ ន បុរិមំ កាយំ ចោបេតិ ន បច្ឆិមំ កាយំ ចោបេតិ ន សីសំ ចោបេតិ ន កណ្ណេ ចោបេតិ ន ទន្តេ ចោបេតិ ន នង្គុដ្ឋំ ចោបេតិ ន សោណ្ឌំ ចោបេតិ ។ សោ ហោតិ រញ្ញោ នាគោ ខមោ សត្តិប្បហារានំ អសិប្បហារានំ ឧសុប្បហារានំ បរសត្តុប្បហារានំ ភេរិបណ្ឌវសង្ខទិណ្ឌិមនិន្នាទសទ្ទានំ[១] សព្វវង្កទោសនិហតនិន្នីតកសាវោ រាជារហោ រាជភោគ្គោ រញ្ញោ អង្គន្តេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។

១ ឱ. ភេរិបណ្ឌវសង្ខតិណវនិន្នាទសទ្ទានំ ។

ឲ្យជាសត្វមិនញាប់ញ័រតទៅទៀត ក៏យកក្តារយ៉ាងធំ ទៅចងក្រៀកនឹងប្រមោយដំរីនោះផង បុរសមានដៃកាន់លំពែងស្នែងក្របី ក៏អង្គុយលើកដំរីនោះផង បុរសមានដៃកាន់លំពែងស្នែងក្របី នាំគ្នាឈរព័ទ្ធដំរីនោះផង ទ្រម័កដំរីកាន់ផងលំពែងស្នែងក្របីដ៏វែង ឈរចំពីខាងមុខដំរីនោះផង ៗ ដំរីនោះ កាលដែលទ្រម័ក បង្ហាត់ឲ្យជាដំរីមិនញាប់ញ័រហើយ ក៏មិនកម្រើកជើងមុខ មិនកម្រើកជើងក្រោយ មិនកម្រើកកាយខាងមុខ មិនកម្រើកកាយខាងក្រោយ មិនកម្រើកក្បាល មិនកម្រើកត្រចៀក មិនកម្រើកភ្លុក មិនកម្រើកកន្ទុយ មិនកម្រើកប្រមោយ ៗ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យនោះ ជាសត្វចេះអត់ទ្រាំ ចំពោះការប្រហារដោយលំពែង ការប្រហារដោយដាវ ការប្រហារដោយសរ និងការប្រហាររបស់សត្រូវឯទៀត និងសំឡេងរំពងនៃស្គរធំ ស្គរជ័យ ស័ង្ខ និងស្គរទ័ព ជាសត្វកំចាត់បង់នូវទោសវៀចគ្រប់យ៉ាង ជាសត្វអស់ពុតកំណាចហើយ គួរដល់ព្រះរាជា គួរជាទីប្រើប្រាស់របស់ព្រះរាជា ដល់នូវការរាប់បញ្ចូលថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន សេចក្តីនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ៗ

(៦៤) ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន ឥធ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា ។ សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណឹ បជំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ ។ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ ។ តំ ធម្មំ សុណាតិ គហបតិ វា គហបតិបុត្តោ វា អញ្ញតរស្មឹ វា កុលេ បច្ចាជាតោ ។ សោ តំ ធម្មំ សុត្វា តថាគតេ សទ្ធំ បដិលភតិ ។ សោ តេន សទ្ធាបដិលាភេន សមន្នាគតោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ

សុញ្ញតវគ្គ ទន្តភូមិសូត្រ ពុទ្ធគុណកថា

(៦៤) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចជា ព្រះតថាគត បានកើតឡើង ក្នុងលោកនេះ ជាព្រះអរហន្ត ត្រាស់ដឹង នូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ មានព្រះដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាសារថីទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មាន ជាសាស្តានៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច លែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ព្រះតថាគតអង្គនោះ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយព្រះអង្គឯង នូវលោកនោះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ នូវមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ហើយអាចប្រកាសបាន ព្រះអង្គសំដែងធម៌មានលំអបទដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទចុង ទ្រង់ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនិងព្យញ្ជនៈដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ គហបតីឬគហបតិបុត្រ ដែលកើតជាខាងក្រោយ ក្នុងត្រកូលណាមួយ បានស្តាប់ធម៌នោះ លុះគហបតីឬគហបតិបុត្រនោះ បានស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏បានចំពោះនូវសទ្ធាក្នុងព្រះតថាគត ។ កាលបើគហបតីនោះ ប្រកបដោយកិរិយាបានចំពោះនូវសទ្ធាដូច្នេះហើយ រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់ថា

សម្ពាធោ ឃរាវាសោ រជាបថោ អព្ភោកាសោ
បព្វជ្ជា នយិទំ សុករំ អគារំ អជ្ឈាវសតា ឯ-
កន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ
ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កា-
សាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ
បព្វជេយ្យន្តិ ។ សោ អបរេន សមយេន អប្បំ វា
ភោគក្ខន្ធំ បហាយ មហន្តំ វា ភោគក្ខន្ធំ ប-
ហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវដ្ដំ បហាយ មហន្តំ
វា ញាតិបរិវដ្ដំ បហាយ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា
កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ
បព្វជិ[១] ។ ឯត្តាវតា ខោ អគ្គិវេស្សន អរិយសាវកោ
អព្ភោកាសគតោ ហោតិ ។ ឯត្ថ គេធា ហិ អគ្គិវេស្សន
ទេវមនុស្សា យទិទំ បញ្ចកាមគុណា ។ តមេនំ
តថាគតោ ឧត្តរឹ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ សីលវា ហោហិ
បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរាហិ អាចារគោចរសម្បន្នោ

១ ឱ. ម. បព្វជតិ ។

យកវាសបង្អៀតពេកណាស់ ជាផ្លូវហូរមកនៃធូលីគឺកិលេស បព្វជ្ជាទើបមានពេលទំនេរ បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យបរិបូណ៌តែមួយយ៉ាង ឲ្យបរិសុទ្ធតែមួយយ៉ាង ឲ្យស្អាតដូចជាស័ង្ខដែលគេខាត់ហើយមិនងាយបានទេ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ កោរសក់និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ៗ លុះគ្រាក្រោយមក បុគ្គលនោះ ក៏លះបង់នូវគំនរទ្រព្យតិចផង លះបង់នូវគំនរទ្រព្យច្រើនផង លះបង់នូវញាតិវង្សតិចផង លះបង់នូវញាតិវង្សច្រើនផង ហើយកោរសក់និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្ដប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ៗ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អរិយសាវ័កដែលទៅនៅក្នុងទីទំនេរបានក៏ដោយសារហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ៗ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ពួកទេវតានិងមនុស្ស រមែងមានសេចក្ដីត្រេកអរក្នុងកាមគុណទាំង ៥ ប្រការនេះឯង ៗ ព្រះតថាគត ទ្រង់ប្រដៅបុគ្គលនោះ តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកមក ចូរជាអ្នកមានសីល ចូរជាអ្នកសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ

អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខស្សុ[1] សិក្ខាបទេសូតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន អរិយសាវកោ សីលវា ហោតិ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរឹ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារោ ហោហិ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វាន មា និមិត្តគ្គាហី ។ បេ ។ សោ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ... ចិត្តេ ... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

---

១ ឱ. សិក្ខាហិ ។

ចូរជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីតិចតួច ចូរសមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលបើអរិយសាវ័ក ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈ និងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសសូម្បីតិចតួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយហើយ ។ ព្រះតថាគត ក៏ប្រដៅតទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកមក ចូរជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ បើឃើញរូបដោយចក្ខុ ក៏មិនបានកាន់យកនិមិត្ត ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះ លះបង់នីវរណៈទាំង ៥ ប្រការ ដែលជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យទុព្វល ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវកាយក្នុងកាយ ជាអ្នកព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានសតិសម្បជញ្ញៈ កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវវេទនា ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ... ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវចិត្ត ក្នុងចិត្ត... ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម្មារម្មណ៍ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេសមានសតិសម្បជញ្ញៈ កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក ។

(៦៥) សេយ្យថាបិ អគ្គិវេស្សន ហត្ថិទមកោ មហន្តំ ថម្ភំ បឋវិយំ និខណិត្វា អារញ្ញកស្ស នាគស្ស គីវាយំ ឧបនិពន្ធតិ អារញ្ញកានញ្ចេវ សីលានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ សរសង្កប្បានំ[១] អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ ទរថកិលមថបរិឡាហានំ អភិនិម្មទនាយ គាមន្តេ អភិរមាបនាយ មនុស្សកន្តេសុ សីលេសុ សមាទបនាយ ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន អរិយសាវកស្ស ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ចេតសោ ឧបនិពន្ធា[២] ហោន្តិ គេហសិតានញ្ចេវ សីលានំ អភិនិម្មទនាយ គេហសិតានញ្ចេវ សរសង្កប្បានំ អភិនិម្មទនាយ គេហសិតានញ្ចេវ ទរថកិលមថបរិឡាហានំ អភិនិម្មទនាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្វានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ។

---

១ ឧ. សង្កប្បានំ ។ ២ ឧ. ម. ឧបនិពន្ធា ។

(៦៨) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចព្រានដំរី ដែលដាំសសរធំទៅក្នុងផែនដី ហើយចងក្រៀកដំរីព្រៃត្រង់ក ដើម្បីញាំញីនូវទម្លាប់របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញាំញីនូវតម្រិះជាគ្រឿងស្ទុះទៅ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ញាំញីនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញុំាងដំរីព្រៃឲ្យត្រេកអរ ចំពោះស្រុកផង ដើម្បីកាន់យកសណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីស្រឡាញ់ របស់មនុស្សផង សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចជា អរិយសាវ័ក ដែលចងក្រៀកចិត្តភ្ជាប់នឹងសតិប្បដ្ឋាន ទាំង ៤ នេះ ដើម្បីញាំញីនូវទម្លាប់ ដែលអាស្រ័យនិងបញ្ចកាមគុណផង ដើម្បីញាំញីតម្រិះជាគ្រឿងស្ទុះទៅ ដែលអាស្រ័យនិងបញ្ចកាមគុណផង ដើម្បីញាំញីនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដែលអាស្រ័យនិងបញ្ចកាមគុណផង ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវអដ្ឋង្គិកមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។

(៦៦) តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរិំ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហិ មា ច កាយូបសញ្ហិតំ[១] វិតក្កំ វិតក្កេសិ ។ វេទនាសុ... ចិត្តេ... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាហិ មា ច ធម្មូបសញ្ហិតំ[២] វិតក្កំ វិតក្កេសីតិ ។ សោ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។

(៦៧) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។

---

១ ម. កាមូបសំហិតំ ។ ២ ម. កាមូបសំហិតំ ។

(៦៦) ព្រះតថាគត ទ្រង់ប្រដៅភិក្ខុនោះ តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក អ្នកចូរពិចារណានូវកាយក្នុងកាយ តែកុំត្រិះរិះនូវតម្រិះដែលប្រកបដោយកាមឡើយ ។ អ្នកចូរពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ... អ្នកចូរពិចារណានូវចិត្តក្នុងចិត្ត ... អ្នកចូរពិចារណានូវធម្មារម្មណ៍ក្នុងធម្មារម្មណ៍ តែកុំត្រិះរិះនូវតម្រិះ ដែលប្រកបដោយធម្មារម្មណ៍ឡើយ ។ ភិក្ខុនោះព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ ហើយចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ដែលមានសេចក្ដីជ្រះថ្លា ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ជាចិត្តខ្ពស់ឯក ឥតមានវិតក្កៈ ឥតមានវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីសមាធិ ... ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។

(៦៧) ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ បង្អោនចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ (ញាណដែលរលឹកឃើញនូវខន្ធ ដែលធ្លាប់កើតក្នុងកាលមុន ៗ) ។ ភិក្ខុនោះ រមែងរលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ គឺរលឹកឃើញជាតិ ១ ជាតិ ២ ។ បេ ។ រលឹកឃើញ នូវបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(៦៨) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ សត្តានំ ចុតូបបាតញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ ។ បេ ។ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ ។

(៦៩) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនិយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ អាសវានំ ខយញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ

(៦៨) ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួល គឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ កំបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីចុតូបបាតញ្ញាណ (ញាណដែលធ្លុះឃើញនូវចុតិបដិសន្ធិ) របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វ ដែលកំពុងច្យុត កំពុងកើត ដ៏ថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានរូបល្អខ្លះ មានរូបអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ។បេ។ រមែងដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។

(៦៩) ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ កំបង្អោនចិត្តទៅដើម្បីអាសវក្ខយញាណ (ញាណដែលធ្លុះឃើញនូវកិរិយាក្ស័យនៃអាសវៈ) ។ ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាតណ្ហាជាហេតុឲ្យកើតទុក្ខ

អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ
ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។
ឥមេ អាសវាតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ អាស-
វសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ អាសវ-
និរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ អាសវនិរោ-
ធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ តស្ស
ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ច-
តិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ
វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ខីណា ជាតិ
វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តា-
យាតិ បជានាតិ ។

ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាព្រះនិព្វានទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាបដិបទា ដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានទីរលត់ទុក្ខ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះជាពួកអាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាធម៌នាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាព្រះនិព្វានទីរលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាបដិបទា ដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានទីរលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចាកភវាសវៈផង ចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ក៏មានសេចក្តីដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយដូច្នេះ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

(៧០) សោ[១] ភិក្ខុ ខមោ សីតស្ស ឧណ្ហស្ស ជិឃច្ឆាយ បិបាសាយ ឌំសមកសវាតាតបសិរិសបសម្ផស្សានំ ទុរុត្តានំ ទុរាគតានំ វចនបថានំ ឧប្បន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្វានំ កដុកានំ[២] អសាតានំ អមនាបានំ បាណហរានំ អធិវាសកជាតិកោ ហោតិ ។ សព្វរាគទោសមោហនិទ្ធន្តកសាវោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស[៣] ។

---

១ ម. សោ ហោតិ ។ ២ ឱ. ម. តិព្វានំ ខរានំ កដុកានំ ។ ៣ ឱ លោកស្សាតិ ។

(៧០) ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកអត់ទ្រាំនឹងត្រជាក់នឹងក្តៅ នឹងសេចក្តីស្រេក នឹងសេចក្តីឃ្លាន នឹងសម្ផស្សនៃរបោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ និងពស់តូចពស់ធំទាំងឡាយ ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកអត់ធន់ចំពោះគន្លងពាក្យ ដែលគេស្តីអាក្រក់ ដែលមានដំណើរមកអាក្រក់ និងវេទនា ដែលអាស្រ័យនូវសរីរៈកើតឡើងហើយ ជាទុក្ខ ដ៏ក្លា ក្តៅផ្សា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត នាំបង់នូវជីវិត ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានទឹកចត់ គឺរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ទាំងពួង កំចាត់បង់ហើយ ជាអ្នកគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកអំពីចម្ងាយ គួរទទួលនូវទានដែលគេតាក់តែងដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទាន របស់បុគ្គលជាអ្នកជឿកម្មផល គួរដល់អញ្ជលីកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។

(៧១) មហល្លកោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នាគោ អទន្តោ អវិនីតោ កាលំ ករោតិ អទន្តមរណំ មហល្លកោ រញ្ញោ នាគោ មតោ[១] កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នាគោ... ទហរោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នាគោ អទន្តោ អវិនីតោ កាលំ ករោតិ អទន្តមរណំ ទហរោ រញ្ញោ នាគោ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន ថេរោ ចេបិ ភិក្ខុ អខីណាសវោ កាលំ ករោតិ អទន្តមរណំ ថេរោ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន ភិក្ខុ... នវោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន ភិក្ខុ

១ ឱ. ម. មតោតិ ន ទិស្សតិ ។

(៧១) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វចាស់ គេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅ ហើយធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងគេមិនទាន់បានទូន្មាន ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វចាស់ដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយា រាប់ថាជាដំរីស្លាប់ហើយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វកណ្តាល ... ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅក្មេង គេមិនទាន់ទូន្មាន មិនទាន់ប្រៀនប្រដៅទេ ហើយធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងគេមិនទាន់ទូន្មាន ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ដែលជាសត្វនៅក្មេងស្លាប់ហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ជាដំរីស្លាប់ហើយដែរ ។ សេចក្តីនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចភិក្ខុជាថេរៈ ប្រសិនបើ មិនមែនជាព្រះខីណាស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងមិនទាន់បានទូន្មានខ្លួនទេ ភិក្ខុជាថេរៈ ដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ធ្វើមរណកាល ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើភិក្ខុជាកណ្តាល ... ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើភិក្ខុបួសថ្មី

អវិញ្ញាណកេ កាលំ ករោតិ អនុទ្ធមរណំ ឆកេ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្វ សគ្គំ គច្ឆតិ ។

(៧២) មហល្លកោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ ជាតោ សុខេទ្ធោ សុវឌ្ឍិតោ កាលំ ករោតិ ឧទ្ធមរណំ មហល្លកោ រញ្ញោ ជាតោ មតោ កាលកតោត្វ សគ្គំ គច្ឆតិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ ជាតោ... ទហរោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ ជាតោ សុខេទ្ធោ សុវឌ្ឍិតោ កាលំ ករោតិ ឧទ្ធមរណំ ទហរោ រញ្ញោ ជាតោ មតោ កាលកតោត្វ សគ្គំ គច្ឆតិ ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន ជេកេ ចេបិ ភិក្ខុ វិញ្ញាណកេ កាលំ ករោតិ ឧទ្ធមរណំ ជេកេ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្វ សគ្គំ គច្ឆតិ ។

មិនមែនជាព្រះខីណាស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងមិនទាន់បានទូន្មានខ្លួនទេ ភិក្ខុបួសថ្មីដែលស្លាប់ហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ធ្វើមរណកាលដែរ ។

(៧៦) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វចាស់ គេបានទូន្មានប្រៀនប្រដៅ បានបែបបទហើយ ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយគេបានទូន្មានហើយ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វចាស់ដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ជាសត្វស្លាប់ ។ ម្នាលអគ្គិ-វេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅកណ្ដាល ... ម្នាលអគ្គិ-វេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅក្មេង គេបានទូន្មានប្រៀនប្រដៅ បានបែបបទហើយ ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយគេបានទូន្មានហើយ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យជាសត្វនៅក្មេង ដែលស្លាប់ហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថាជាសត្វស្លាប់ដែរ ។ សេចក្ដីនេះមានឧបមាដូចម្ដេចមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចភិក្ខុជាថេរៈ បើជាព្រះខីណាស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយបានទូន្មានខ្លួនហើយ ភិក្ខុជាថេរៈដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថាធ្វើមរណកាល ។

មជ្ឈិមោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន ភិក្ខុ ... ទហរោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន ភិក្ខុ ខីណាសវោ កាលំ ករោតិ ទន្តមរណំ ទហរោ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ទន្តភូមិសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើភិក្ខុជាកណ្តាល ... ប្រសិនបើភិក្ខុបួសថ្មី ជាព្រះខីណាស្រព ធ្វើមរណកាល គឺស្លាប់ទៅទាំងបានទូន្មានខ្លួនហើយ ភិក្ខុបួសថ្មី ធ្វើមរណកាលហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថាធ្វើមរណកាលដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ភាសិតនេះ ចប់ហើយ អចិរវតសមណុទ្ទេស ក៏រីករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ទន្តភូមិសូត្រ ទី ៥ ។

ឆដ្ឋំ ភូមិជសុត្តំ

(៧៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថខោ អាយស្មា ភូមិជោ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ យេនាយស្មា ភូមិជោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា ភូមិជេន សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

(៧៤) ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អាយស្មន្តំ ភូមិជំ ឯតទវោច សន្តិ ភោ ភូមិជ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ

ភូមិជសូត្រ ទី ៦

(៧៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ក្បែរក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះ ព្រះភូមិជៈមានអាយុ ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ដំណាក់ នៃព្រះរាជកុមារព្រះនាមជយសេន លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ ជយសេនរាជកុមារ ចូលទៅរកព្រះភូមិជៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះភូមិជៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។

(៧៤) លុះជយសេនរាជកុមារ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះភូមិជៈមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង (ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល) ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយាតិ ឥធ ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា កិំវាទី កិមក្ខាយីតិ ។

(៧៨) ន ខោ មេតំ រាជកុមារ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ ឋានញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ភគវា ឯវំ ព្យាករេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ

ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលទេ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយវិញទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ ចុះក្នុងសាសនានេះ ព្រះជាគ្រូរបស់ភូមិជៈដ៏ចម្រើន តើមានវាទៈដូចម្ដេច មានទិដ្ឋិដូចម្ដេច បានពោលដូចម្ដេច ។

(៧៩) ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនុ៎ះ អាត្មាភាពពុំដែលបានស្ដាប់មក ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ឬបានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍នុ៎ះមាន ប្រាកដជា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ

នេវាសញ្ញានាសញ្ញញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសញ្ញានាសញ្ញញ្ចេបិ ករិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយាតិ ។ ន ខោ មេតំ ភូមិជកុមារ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ ឋានញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ភគវា ឯវំ ព្យាករេយ្យាតិ ។ សចេ(១) ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា ឯវំវាទី ឯវំទិដ្ឋី ឯវមក្ខាយី អទ្ធា ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា សព្វេសំយេវ បុថុសមណព្រាហ្មណានំ មុទ្ធានំ មញ្ញេ អាហច្ច តិដ្ឋតីតិ ។ អថខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អាយស្មន្តំ ភូមិជំ សកេនេវ ថាលិបាកេន បរិវិសិ ។

---

១ ឱ. សចេ ខោ ។

មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ទើបគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលបាន មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយវិញទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បពិត្រព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនុ៎ះ អាត្មាភាពពុំដែលបានស្តាប់មកក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ឬបានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍នុ៎ះមាន ប្រាកដជា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ៗ បើព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះកុម្មិផៈដ៏ចម្រើន មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ បានពោលយ៉ាងនេះមែន ព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះកុម្មិផៈដ៏ចម្រើន ហាក់ដូចជាសំពងអំបែងក្បាល នៃពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាច្រើនទាំងអស់ ដោយពិត ៗ គ្រានោះ ជយសេនរាជកុមារ ក៏អង្គាសព្រះកុម្មិផៈមានអាយុ ដោយសម្រា... ស់ខ្លួន ៗ

(៧៦) អថខោ អាយស្មា ភូមិជោ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ភូមិជោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមឹ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទឹ ។ អថខោ ភន្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មយា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ភន្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ មំ ឯតទវោច សន្តិ ភោ ភូមិជ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ

(៧៦) លំដាប់នោះ ព្រះភូមិជៈមានអាយុ កាលត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតមក ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះភូមិជៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ដំណាក់ របស់ជយសេនរាជកុមារ ក្នុងទីឯណោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ ជយសេនរាជកុមារ ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះជយសេនរាជកុមារ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលសួរ ចំពោះខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា បពិត្រព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា
ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ
អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ
អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានាសញ្ចេបិ
ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមា-
យាតិ ឥធ ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា កឹវាទី
កឹទិដ្ឋី កិមក្ខាយីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ ភន្តេ
ជយសេនំ រាជកុមារំ ឯតទវោចំ ន ខោ មេតំ
រាជកុមារ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គ-
ហិតំ ឋានញ្ចខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ភគវា ឯវំ ព្យាករ-
េយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ
ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ
ករិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា
ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា

ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលទេ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ ចុះក្នុងសាសនានេះ ព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន តើមានវាទៈដូចម្តេច មានទិដ្ឋិដូចម្តេច បានពោលដូចម្តេច ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើជយសេនរាជកុមារ ទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ពោលតបទៅនឹងជយសេនរាជកុមារដូច្នេះថា ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុ-មារ ឯដំណើរនុ៎ះ អាត្មាភាពមិនដែលបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ឬបានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុ-ការណ៍នុ៎ះមាន ប្រាកដជា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយ យ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ

អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ... នេវសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយាតិ ន ខោ មេតំ រាជកុមារ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ ឋានញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ភគវា ឯវំ ព្យាករេយ្យាតិ ។ សចេ ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា ឯវំវាទី ឯវំទិដ្ឋី ឯវមក្ខាយី អទ្ធា ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា សព្វេសំយេវ បុថុសមណព្រាហ្មណានំ មុទ្ធានំ មញ្ញេ អាហច្ច តិដ្ឋតីតិ ។ កច្ចាហំ(១) ភន្តេ ឯវំ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករមានោ វុត្តវាទី ចេវ

១ ឱ. កច្ចិ ។

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ទើបគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលបាន បើមិនធ្វើនូវបំណង...បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បពិត្រព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនុ៎ះ អាត្មាភាពមិនដែលបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ឬបានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍នុ៎ះមាន ប្រាកដជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ ជយសេនរាជកុមារ ទ្រង់ត្រាស់ថា បើព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ បានពោលយ៉ាងនេះមែន ព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន ហាក់ដូចជាសំពងនូវអំបែងក្បាល នៃពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាច្រើនទាំងអស់ ដោយពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើរាជកុមារ ទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានដោះស្រាយយ៉ាងនេះ តើឈ្មោះថា ខ្ញុំព្រះអង្គពោលត្រូវតាម

ភគវតោ ហោមិ ន ច ភគវន្តំ អភូតេន អព្ភាចិក្ខាមិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោមិ ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុវាទោ គារយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆតីតិ ។

(៧៧) តគ្ឃ ត្វំ ភូមិជ ឯវំ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករមានោ វុត្តវាទី ចេវ មេ[១] ហោសិ ន ច មំ អភូតេន អព្ភាចិក្ខសិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោសិ ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុវាទោ គារយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆតិ ។ យេ ហិ កេចិ ភូមិជ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ មិច្ឆាសង្កប្បា មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តា មិច្ឆាអាជីវា មិច្ឆាវាយាមា មិច្ឆាសតី មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា

---

១ ម. ភគវតោ ។

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគផង ឈ្មោះថាមិនពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាសំដែងនូវធម៌សមគួរដល់ធម៌ផង ឬទេ មួយទៀត វាទានុវាទបន្តិចបន្តួច ដែលប្រកបដោយធម៌ មិនមកកាន់ទីដែលបណ្ឌិតគួរតិះដៀល ទេឬ ។

(៧៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អើភូមិជៈ កាលដែលព្រះរាជកុមារ ទ្រង់ចោទសួរយ៉ាងនុ៎ះ ហើយអ្នកដោះស្រាយយ៉ាងនុ៎ះ ឈ្មោះថាអ្នកពោលត្រូវតាមពាក្យរបស់តថាគតផង ឈ្មោះថាមិនពោលបង្កាច់តថាគតដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាសំដែងនូវធម៌សមគួរដល់ធម៌ផង មួយទៀត វាទានុវាទបន្តិចបន្តួច ដែលប្រកបដោយធម៌ មិនបានមកកាន់ទីដែលបណ្ឌិតគួរតិះដៀលទេ ។ ម្នាលភូមិជៈ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយដែលមានទិដ្ឋិខុស មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស មានវាចាខុស មានការងារខុស មានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានព្យាយាមខុស មានសតិខុស មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ

ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវា-សំ នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

(៧៨) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ តេលត្ថិកោ តេលគវេសី តេលបរិយេសនំ ចរមានោ វាលិកំ ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា វាលិកំ ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ អភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា វាលិកំ ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន ប-រិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ អភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា វាលិកំ ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោស-កំ បីឡេយ្យ អភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ នេវា-សំ នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា វាលិកំ ទោណិយា អាកិរិត្វា

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយវិញទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផល ។

(៧៨) ម្នាលភូមិជៈ ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយប្រេង ស្វែងរកប្រេង ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកប្រេង ក៏យកដីខ្សាច់មកដាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ប្របាច់រឿយ ៗ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកដីខ្សាច់មកដាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ប្របាច់រឿយ ៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេងឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកដីខ្សាច់មកដាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ប្របាច់រឿយ ៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយយកដីខ្សាច់មកដាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ប្របាច់រឿយ ៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ បើទុកជាមិនធ្វើ នូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកដីខ្សាច់មកដាក់ក្នុងស្នូក

ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ ពីឡេយ្យ អភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ តេលស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ មិច្ឆាសង្កប្បា មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តា មិច្ឆាអាជីវា មិច្ឆាវាយាមា មិច្ឆាសតី មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ប្រចាំរឿយៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនងដែលគួរឲ្យបានប្រេងឡើយ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិខុស មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស មានវាចាខុស មានការងារខុស មានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានព្យាយាមខុស មានសតិខុស មានសមាធិខុស សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

(៧៩) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ ខីរត្ថិកោ ខីរគវេសី ខីរបរិយេសនំ ចរមានោ គាវឹ តរុណវច្ឆំ វិសាណតោ អាវិញ្ឆេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា គាវឹ តរុណវច្ឆំ វិសាណតោ អាវិញ្ឆេយ្យ អភព្វោ ខីរស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ។ បេ ។ នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា គាវឹ តរុណវច្ឆំ វិសាណតោ អាវិញ្ឆេយ្យ អភព្វោ ខីរស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ ខីរស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

សុញ្ញតវគ្គ ភូមិជសូត្រ ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការដោយទឹកដោះស្រស់

(៧៩) ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរស ដែលត្រូវការដោយទឹកដោះស្រស់ ស្វែងរកទឹកដោះស្រស់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះស្រស់ ក៏ចាប់មួលស្នែងមេគោដែលមានកូនខ្ចី បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយចាប់មួលស្នែងមេគោដែលមានកូនខ្ចី ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ។បេ។ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយចាប់មួលស្នែងមេគោដែលមានកូនខ្ចី ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យបាននូវទឹកដោះស្រស់ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យ ដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិខុស ។បេ។ មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះថាគ្មានទំនង ដើម្បីឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

(៨០) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ នវនីតត្ថិកោ នវនីតគវេសី នវនីតបរិយេសនំ ចរមានោ ឧទកំ កលសេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ចេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ឧទកំ កលសេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ចេយ្យ អភព្វោ នវនីតស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំ នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ឧទកំ កលសេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ចេយ្យ អភព្វោ នវនីតស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ នវនីតស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំ នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា

(៨២) ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយទឹកដោះខាប់ ស្វែងរកទឹកដោះខាប់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះខាប់ ហើយយកទឹកមកស្រោចលើកក់ហើយវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកមកស្រោចលើភក់ ហើយវិតដោយឈើសម្រាប់វិត ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះខាប់ឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកមកស្រោចលើភក់ ហើយវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះខាប់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនងដែលគួរឲ្យបានទឹកដោះខាប់ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិខុស ។ បេ ។ មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ .. បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរ

ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ កោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

(៨១) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ អគ្គិត្ថិកោ អគ្គិគវេសី អគ្គិបរិយេសនំ ចរមានោ អល្លំ កដ្ឋំ សស្នេហំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមន្ថេយ្យ អា-សញ្ចេបិ ករិត្វា អល្លំ កដ្ឋំ សស្នេហំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមន្ថេយ្យ អភព្វោ អគ្គិស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ក-រិត្វា ... នេវាសំ នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា អល្លំ កដ្ឋំ សស្នេហំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមន្ថេយ្យ អភព្វោ អគ្គិស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ អគ្គិស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា

ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ដំបម្រើន ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

(៨១) ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយភ្លើង ស្វែងរកភ្លើង ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកភ្លើង ក៏កាន់យកនូវឈើពិនទួតខាងលើទៅពួតនឹងឈើស្រស់ ដែលនៅមានជ័រ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយកាន់យកនូវឈើពិនទួតខាងលើ ទៅពួតនឹងឈើស្រស់ ដែលនៅមានជ័រ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវភ្លើងឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយកាន់យកនូវឈើពិនទួតខាងលើ ទៅពួតនឹងឈើស្រស់ដែលនៅមានជ័រ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវភ្លើងដែរ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវភ្លើង សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិខុស ។បេ។ មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង

ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនា-សញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំ នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិហេសា ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

(៨២) យេ ច ខោ(១) កេចិ ភូមិជ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ(២) សម្មាសង្កប្បា សម្មា-វាចា សម្មាកម្មន្តា សម្មាវាយាមា សម្មាសតី សម្មា-សមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អា-សញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំ នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិហេសា ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

---

១ ឱ. ម. យេហិ ។ ២ ឱ. សម្មាទិដ្ឋី ។

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

(៨២) ម្នាលភូមិជៈ លុះតែពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ មានវាចាត្រូវ មានការងារត្រូវ មានព្យាយាមត្រូវ មានសតិត្រូវ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលបាន ។

[៨៣] សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ តេលត្ថិកោ តេលគវេសី តេលបរិយេសនំ ចរមានោ តិលបិដ្ឋំ(១) ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា តិលបិដ្ឋំ ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ ភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំ នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា តិលបិដ្ឋំ ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ ភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ហេសោ ភូមិជ តេលស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំ នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ

១ ឱ. តិលបិដ្ឋិំ ។

(៨៣) ម្នាលភូមិជៈ ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយប្រេង ស្វែងរកប្រេង ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកប្រេង ក៏យកម្សៅល្ងមកដាក់ក្នុងស្នូកហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ប្របាច់រឿយ ៗ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកម្សៅល្ងមកដាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ប្របាច់រឿយៗ ក៏គួរដើម្បីបាននូវប្រេង បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយក ម្សៅល្ងមកដាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ប្របាច់រឿយ ៗ ក៏គួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ សេចក្ដីនោះព្រោះហេតុដូចម្ដេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវប្រេង សេចក្ដីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧប-មេយ្យ ដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ ៗ បេ ៗ មានសមាធិត្រូវ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ បើធ្វើនូវបំណងហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង .. បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិហេសា ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

(៨៤) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ ខីរត្ថិកោ ខីរគវេសី ខីរបរិយេសនំ ចរមានោ គាវឹ តរុណវច្ឆំ ថនតោ អាវិញ្ឆេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា គាវឹ តរុណវច្ឆំ ថនតោ អាវិញ្ឆេយ្យ ភព្វោ ខីរស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា គាវឹ តរុណវច្ឆំ ថនតោ អាវិញ្ឆេយ្យ ភព្វោ ខីរស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិហេសោ ភូមិជ ខីរស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិហេសា ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ

ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផល ។

(៨៦) ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយទឹកដោះស្រស់ ស្វែងរកទឹកដោះស្រស់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះស្រស់ ក៏ចាប់មួលដោះមេគោដែលមានកូនខ្ចី បើធ្វើនូវបំណងហើយចាប់មួលដោះមេគោមានកូនខ្ចី ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយចាប់មួលដោះមេគោដែលមានកូនខ្ចី ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវទឹកដោះស្រស់ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនងគួរឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលបាន ។

(៨៥) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ នវនីតត្ថិកោ
នវនីតគវេសី នវនីតបរិយេសនំ ចរមានោ ទធឹ ក-
លសេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ចេយ្យ អាសញ្ចេបិ
ករិត្វា ទធឹ កលសេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ចេយ្យ
ភព្វោ នវនីតស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា...
អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសញ្ចនានាសញ្ចេបិ
ករិត្វា ទធឹ កលសេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ចេយ្យ
ភព្វោ នវនីតស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ
យោនិសោ ភូមិជ នវនីតស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ
ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្ម-
ណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ
តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា
ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អា-
សញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសញ្ចនានាសញ្ចេបិ
ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ
តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភូមិ ផលស្ស អធិ-
គមាយ ។

(៨៩) ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយទឹកដោះខាប់ ស្វែងរកទឹកដោះខាប់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះខាប់ ហើយយកទឹកដោះជូរមកស្រោចលើគក់ ហើយវិតដោយឈើសម្រាប់វិត បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកដោះជូរមកស្រោចលើគក់ រួចវិតដោយឈើសម្រាប់វិត ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះខាប់ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកដោះជូរមកស្រោចលើគក់ ហើយវិតដោយឈើសម្រាប់វិត ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះខាប់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវទឹកដោះខាប់ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ...បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលបាន ។

(៨៦) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ អគ្គិត្ថិកោ អគ្គិគវេសី អគ្គិបរិយេសនំ ចរមានោ សុក្ខំ កដ្ឋំ កោឡាបំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមត្ថេយ្យ ភព្វោ អគ្គិស្ស អធិគមាយ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា សុក្ខំ កដ្ឋំ កោឡាបំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមត្ថេយ្យ ភព្វោ អគ្គិស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភូមិជ អគ្គិស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ សម្មាសង្កប្បា ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា

(៨៦) ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយភ្លើង ស្វែងរកភ្លើង ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកភ្លើង ហើយកាន់យកឈើពិនួតខាងលើ ទៅពួតនឹងឈើស្ងួតខ្លះ ក៏គួរដើម្បីបាននូវភ្លើង បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកឈើពិនួតខាងលើ ទៅពួតនឹងឈើស្ងួតខ្លះ ក៏គួរដើម្បីបាននូវភ្លើងដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យបាននូវភ្លើង សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យ ដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរ

ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិ ហេសា ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

[៨៧] សចេ តេ[១] ភូមិជ ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស ឥមា ចតស្សោ ឧបមា បដិភាសេយ្យុំ អនច្ឆរិយំ តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ បសីទេយ្យ បសន្នោ ច តេ បសន្នាការំ ករេយ្យាតិ ។ កុតោ បនំ មំ ភន្តេ ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស ឥមា ចតស្សោ ឧបមា បដិភាសិស្សន្តិ អច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា សេយ្យថាបិ ភគវន្តន្តិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា ភូមិជោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ភូមិជសុត្តំ ឆដ្ឋំ និដ្ឋិតំ

---

១ ម. សចេ តេ ។ អយំ បន គន្ថាហោ យុត្តតរោ ។

ដើម្បីគ្រាស់ដីនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យគ្រាស់ដីនូវផលបាន ។

(៨៧) ម្នាលភូមិជៈ បើអ្នកអាចសំដែងនូវឧបមាទាំង ៤ នេះ ដល់ជយសេនរាជកុមារបាន សេចក្តីអស្ចារ្យរបស់អ្នក ក៏នឹងកើតមាន ឯជយសេនរាជកុមារ ក៏មុខជាជ្រះថ្លានឹងអ្នក លុះជ្រះថ្លាហើយ នឹងធ្វើនូវអាការជ្រះថ្លាដល់អ្នកទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះខ្ញុំព្រះអង្គអាចនឹងសំដែងដល់ជយសេនរាជកុមារ នូវសេចក្តីឧបមាទាំង ៤ នេះ ដែលជាទីអស្ចារ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនធ្លាប់ស្តាប់មកក្នុងកាលមុននោះ ដូចជាព្រះមានព្រះភាគ អំពីណាបាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះភូមិជៈមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ភូមិជសូត្រ ទី ៦ ។

សត្តមំ អនុរុទ្ធសុត្តំ

[៨៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ បញ្ចកង្គោ ថបតិ អញ្ញតរំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ អម្ភោ បុរិស យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស បាទេ សិរសា វន្ទាហិ បញ្ចកង្គោ ភន្តេ ថបតិ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតីតិ(១) ឯវញ្ច វទេហិ អធិវាសេតុ កិរ ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ បញ្ចកង្គស្ស ថបតិស្ស ស្វាតនាយ អត្តចតុត្ថោ ភត្តំ យេន ច កិរ ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ បគេវតរំ អាគច្ឆេយ្យ បញ្ចកង្គោ ភន្តេ(២) ថបតិ ពហុកិច្ចោ ពហុករណីយោ រាជករណីយេនាតិ ។

---

១ ឱ. ឥត្ថីសទ្ទោ នត្ថិ ។ ២ ឱ. ភន្តេតិ ន ទិស្សតិ ។

អនុរុទ្ធសូត្រ ទី ៧

(៨៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ៗ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចឥរិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ៗ គ្រានោះឯង បញ្ចកង្គថបតិ[១] បានហៅបុរសម្នាក់មកថា នែបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមក ចូរអ្នកទៅឯព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំបាទានៃព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដោយត្បូង តាមពាក្យរបស់យើងថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បញ្ចកង្គថបតិ សូមថ្វាយបង្គំបាទា នៃព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដោយត្បូង រួចហើយអ្នកចូរពោលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ មានខ្លួនជាគម្រប់ ៤ ទទួលភត្តរបស់បញ្ចកង្គថបតិ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ប្រញាប់និមន្តមកអំពីព្រឹកឲ្យទាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាបញ្ចកង្គថបតិ គាត់មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ដោយព្រះរាជកិច្ច ៗ

---

១ ជាងឈើប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺកាំបិតព្រា ១ ពូថៅ ១ ពន្លាក ១ អន្លូង ១ ស្ទូកបន្ទាត់ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស អនុរុទ្ធសុត្តេ អនុរុទ្ធុបសង្កមនំ

ឯវំ ភន្តេតិ ខោ បុរិសោ[១] បញ្ចកង្គស្ស ថបតិស្ស បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច បញ្ចកង្គោ ភន្តេ ថបតិ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតិ ឯវញ្ច វទេតិ អធិវាសេតុ កិរ ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ បញ្ចកង្គស្ស ថបតិស្ស ស្វាតនាយ អត្តចតុត្ថោ ភត្តំ យេន ច កិរ ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ បគេវតរំ អាគច្ឆេយ្យ បញ្ចកង្គោ ភន្តេ ថបតិ ពហុកិច្ចោ ពហុករណីយោ រាជករណីយេនាតិ ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ តុណ្ហីភាវេន ។

---

១ ឱ. ម. សោ បុរិសោតិ ទិស្សតិ ។

បុរសនោះ ក៏ទទួលពាក្យបញ្ចកង្គថបតិថា បាទលោកនាយ ហើយក៏ចូលទៅរកព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបុរសនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បញ្ចកង្គថបតិ សូមថ្វាយបង្គំបាទា នៃព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុដោយត្បូង រួចពោលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ មានខ្លួនជាគម្រប់ ៤ ទទួលភត្តរបស់បញ្ចកង្គថបតិដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុប្រញាប់និមន្តទៅអំពីព្រឹកឡើងទាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាបញ្ចកង្គថបតិ គាត់មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ដោយព្រះរាជកិច្ច ។ ឯព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្ត ដោយតុណ្ហីភាព ។

(៨៩) អថខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន បញ្ចកង្គស្ស ថបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថខោ បញ្ចកង្គោ ថបតិ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ បណីតេន ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេសិ សម្បវារេសិ ។ អថខោ បញ្ចកង្គោ ថបតិ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ភុត្តាវឹ ឱនីតបត្តបាណឹ អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ គហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ បញ្ចកង្គោ ថបតិ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច ឥធ មំ ភន្តេ ថេរា ភិក្ខូ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហំសុ អប្បមាណំ គហបតិ ចេតោវិមុត្តឹ ភាវេហីតិ ឯកេ ថេរា ឯវមាហំសុ មហគ្គតំ គហបតិ ចេតោវិមុត្តឹ ភាវេហីតិ យា ចាយំ ភន្តេ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ យា ច មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ឥមេ ធម្មា នានត្ថា ចេវ នានាព្យញ្ជនា ច ឧទាហុ ឯកត្ថា ព្យញ្ជនមេវ នានន្តិ ។ តេនហិ គហបតិ

(៨៩) គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅហើយ ក៏ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់ដោយបាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅឯផ្ទះបញ្ចកង្គថបតិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ បញ្ចកង្គថបតិ ញុំាងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយភោជនីយាហារ ដ៏ឧត្តម ដោយដៃនៃខ្លួន គ្រាតែព្រះអនុរុទ្ធហាមឃាត់ ។ ឯបញ្ចកង្គថបតិ កំណត់ដឹងថា ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុឆាន់រួចហើយ លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រទៀតហើយ ក៏កាន់យកនូវអាសនៈមួយដ៏ទាប ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបញ្ចកង្គថបតិ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុជាថេរៈក្នុងសាសនានេះ ចូលមករកខ្ញុំហើយពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតី អ្នកចូរចម្រើននូវអប្បមាណាចេតោវិមុត្តិទៅ ព្រះថេរៈពួកខ្លះពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតិ អ្នកចូរចម្រើននូវមហគ្គតាចេតោវិមុត្តិទៅ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះអប្បមាណាចេតោវិមុត្តិណាក្តី មហគ្គតាចេតោវិមុត្តិណាក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផងឬ ឬក៏មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងគ្នាតែព្យញ្ជនៈទេ ។ ម្នាលគហបតី បើដូច្នោះ

តញ្ញេវេត្ថ[១] បដិភាតុ អបណ្ណកន្តេ ឥតោ ភវិស្សតីតិ ។ មយ្ហំ ខោ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ យា ចាយំ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ យា ច មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ឥមេ ធម្មា ឯកត្ថា ព្យញ្ជនមេវ នានន្តិ ។

(៩០) យា ចាយំ គហបតិ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ យា ច មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ឥមេ ធម្មា នានត្ថា ចេវ នានាព្យញ្ជនា ច តទិមិនាបេតំ គហបតិ បរិយាយេន វេទិតព្វំ យថា ឥមេ[២] ធម្មា នានត្ថា ចេវ នានាព្យញ្ជនា ច ។ កតមា ច គហបតិ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ គហបតិ ភិក្ខុ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្វធិ សព្វត្តតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរតិ ។

---

១ ឱ. ម. តំយេវេត្ថ ។ ២ ឱ. ម. តំយេវេត្ថ ។

អ្នកប្ដូរបំភ្លឺនូវសេចក្តីនោះ ក្នុងប្រស្នានុ៎ះមកមើល បើអ្នក (សំដែង) និង មិនមានសេចក្តីខុសគ្នាក្នុងប្រស្នានេះឡើយ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមានសេចក្តីបូលចិត្តយ៉ាងនេះថា អប្បមាណចេតោវិមុត្តិណាក្តី មហគ្គតចេតោវិមុត្តិណាក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងគ្នាតែព្យញ្ជនៈ ។

[៩០] ម្នាលគហបតី អប្បមាណចេតោវិមុត្តិណាក្តី មហគ្គតចេ–តោវិមុត្តិណាក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ម្នាលគហបតី សេចក្តីនោះ អ្នកគប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះចុះ ថា តាមពិត ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ។ ម្នាលគហបតី អប្បមាណចេតោវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ដូចគ្នា សូម្បីក្នុងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង ក៏ជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយការយកខ្លួនឯងទៅប្រៀបផ្ទឹមនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។

ករុណាសហគតេន ចេតសា... មុទិតាសហគតេន ចេតសា... ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្វធិ សព្វត្តតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ផរិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ ។

[៩១] កតមា ច គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ រុក្ខមូលំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បន(១) គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា រុក្ខមូលានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ

១ ឱ. ន ទិស្សតិ ។

មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ដូចគ្នា សូម្បីក្នុងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង ក៏ជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តដ៏ទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ កាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយការយកខ្លួនឯងទៅប្រៀបផ្ទឹម នឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ម្នាលគហបតី នេះហៅថា អប្បមាណចេតោវិមុត្តិ ។

(៩១) ម្នាលគហបតី ចុះមហគ្គតចេតោវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្ហោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ១[១] ជាកំណត់ ថាជាមហគ្គតៈ គឺទីដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ ម្នាលគហបតី នេះលោក ហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិ ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្ហោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី

---

១ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ម្លប់ដើមឈើមានកំណត់ជុំវិញត្រឹមណា ទីត្រឹមនោះ ហៅថារុក្ខមូល១ យោគីកំណត់រុក្ខមូល ១ នោះដោយកសិណនិមិត្តហើយ ពិចារណាព្រោះតែកើតមហគ្គតជ្ឈានឡើង ក្នុងកសិណនិមិត្តនោះ ។ ឯមហគ្គតជ្ឈាន គឺរូបាវចរជ្ឈាន និងអរូបាវចរជ្ឈាន ។

អយំ[1] វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ គាមក្ខេត្តំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បន គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា គាមក្ខេត្តានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារជ្ជំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បន គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារជ្ជានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បន គហបតិ ភិក្ខុ

---

១ ឱ. អយម្បិ ។

នេះលោកហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ៗ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្តបង្អោនចិត្តទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ៗ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្តទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ៗ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្តទៅកាន់ដែនធំ ១ ម្នាលគហបតី នេះហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ៗ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្តទៅកាន់ដែនធំ ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ៗ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

យាវតា សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥមិនា ខោ ឯតំ គហបតិ បរិយាយេន វេទិតព្វំ យថា ឥមេ ធម្មា នានត្ថា ចេវ នានាព្យញ្ជនា ច ។

(៩២) ចតស្សោ ខោ ឥមា គហបតិ ភវូបបត្តិយោ[១] ។ កតមា ចតស្សោ ។ ឥធ គហបតិ ឯកច្ចោ បរិត្តាភាតិ[២] ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បរិត្តាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធ បន គហបតិ ឯកច្ចោ អប្បមាណាភាតិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា

---

១ ឱ. ភវុប្បត្តិយោ ។ ២ ឱ. ម. បរិត្តាភាតិ ។

ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្តទៅ កាន់សមុទ្រជាទីបំផុត ជាកំណត់ ថាជាទី មហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី សេចក្តីនេះឯង ដែលអ្នកគប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះថា ធម៌ទាំងពីរនេះឯង មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ។

[៩២] ម្នាលគហបតី កិរិយាកើតក្នុងភពនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្តទៅកាន់បរិត្តាភជ្ឈាន(១) ។ បុគ្គលនោះ លុះមានកាយបែកធ្លាយទៅខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកបរិត្តាភទេវតា(២) ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្តទៅកាន់អប្បមាណាភជ្ឈាន(៣) ។ បុគ្គលនោះ លុះមានកាយបែកធ្លាយ

១ ឈានដែលជាហេតុនាំឲ្យកើតក្នុងបរិត្តាភព្រហ្មលោក បានដល់ទុតិយជ្ឈានយ៉ាងទាប ។ ឯក្នុងប្រយោគនេះបានសេចក្តីថា ចំរើនបរិត្តាភជ្ឈានប៉ុណ្ណោះឯង ។ ២ ទេវតាមានពន្លឺតិចឬទេវតាមិតនៅក្នុងបរិត្តាភព្រហ្មលោក ។ ៣ ឈានដែលជាហេតុនាំឲ្យកើត ក្នុងអប្បមាណាភ-ព្រហ្មលោក បានដល់ទុតិយជ្ឈានយ៉ាងកណ្តាល ។

បរម្មរណា អប្បមាណាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ

ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធ គហបតិ ឯកច្ចោ សង្កិលិដ្ឋាភា-

តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ សោ កាយស្ស

ភេទា បរម្មរណា សង្កិលិដ្ឋាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ

ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធ បន គហបតិ ឯកច្ចោ បរិសុទ្ធា-

ភាតិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ សោ កាយស្ស

ទៅខាងមុខ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយ នឹងពួកអប្បមាណាភ-ទេវតា[1] ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្តទៅកាន់សង្កិលិដ្ឋាភជ្ឈាន ។ បុគ្គលនោះ លុះមានកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសង្កិលិដ្ឋាភ-ទេវតា[2] ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្តទៅកាន់បរិសុទ្ធាភជ្ឈាន ។ បុគ្គលនោះ លុះមានកាយ

---

១ ទេវតាមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ឬទេវតាឋិតនៅក្នុងអប្បមាណាភព្រហ្មលោក ។

២ ទេវតាមានពន្លឺស្រអាប់ ។

ភេទា បរម្មរណា បរិសុទ្ធាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥមា ខោ គហបតិ ចតស្សោ ភវូបបត្តិយោ ។

(៩៣) ហោតិ ខោ សោ គហបតិ សមយោ យា តា ទេវតា ឯកជ្ឈំ សន្និបតន្តិ តាសំ ឯកជ្ឈំ សន្និបតិតានំ វណ្ណនានត្តំ ហិ ខោ បញ្ញាយតិ នោ ច អាភានានត្តំ ។ សេយ្យថាបិ គហបតិ បុរិសោ

បែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយ នឹងពួកបរិសុទ្ធាភទេវតា(១) ។ ម្នាលគហបតី កិរិយាកើតក្នុងភព មាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(៩៣) ម្នាលគហបតី មានសម័យដែលពួកទេវតាប្រជុំគ្នា ក្នុងទីមួយ ឯពួកទេវតាដែលប្រជុំគ្នា ក្នុងទីមួយនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរផ្សេងគ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ ។ ម្នាលគហបតី ដូចបុរស

---

១ ទេវតាមានពន្លឺថ្លា ។ ពួកបរិត្តាភទេវតា (ទេវតាមានពន្លឺតិច) មានពន្លឺស្រអាប់ខ្លះ មានពន្លឺថ្លាខ្លះ យោគីណាផ្សាយបរិកម្ម ក្នុងកសិណប្រមាណប៉ុនចង្អេរក្តី ប៉ុនផ្តិលក្តី ហើយញុំាងសមាបត្តិឲ្យកើតបានស្ទាត់ជំនាញ ដោយអាការទាំង ៥ តែមិនបរិសុទ្ធចាកបច្ចនិកធម៌ (ធម៌ជាសត្រូវ) យោគីនោះប្រើប្រាស់សមាបត្តិដែលថយកំឡាំង ឋិតនៅក្នុងឈានដែលមិនស្ទាត់ស្ទាញ លុះធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាបរិត្តាភទេវតា ពន្លឺរបស់ទេវតានោះតិចផង ស្រអាប់ផង ។ យោគីណា ស្ទាត់ស្ទាញដោយអាការទាំង ៥ ហើយបរិសុទ្ធចាកបច្ចនិកធម៌ ប្រើប្រាស់សមាបត្តិបរិសុទ្ធ ឋិតនៅក្នុងឈានដែលស្ទាត់ស្ទាញ លុះធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាបរិត្តាភទេវតា ពន្លឺរបស់ទេវតានោះតិចតែថ្លា ។ អប្បមាណាភទេវតា (ទេវតាមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន) មានពន្លឺស្រអាប់ ១ ពួក មានពន្លឺថ្លា ១ ពួក សេចក្តីដូចគ្នានឹងខាងដើម ប្លែកគ្នាតែត្រង់ផ្សាយបរិកម្ម ក្នុងកសិណដែលធំទូលាយប្រមាណមិនបានប៉ុណ្ណោះ ។

សម្ពហុលានិ តេលប្បទីបានិ ឯកំ ឃរំ បវេសេយ្យ តេសំ ឯកំ ឃរំ បវេសិតានំ អច្ចិនានត្តំ ហិ ខោ បញ្ញាយេថ នោ ច អាភានានត្តំ ឯវមេវ ខោ គហបតិ ហោតិ ខោ(១) សោ សមយោ យា តា ទេវតា ឯកជ្ឈំ សន្និបតន្តិ តាសំ ឯកជ្ឈំ សន្និបតិតានំ វណ្ណនានត្តំ ហិ ខោ បញ្ញាយតិ នោ ច អាភានានត្តំ ។

(៩៨) ហោតិ ខោ សោ គហបតិ សមយោ យា តា ទេវតា តតោ វិបក្កមន្តិ តាសំ តតោ វិបក្កមន្តីនំ វណ្ណនានត្តញ្ចេវ បញ្ញាយតិ អាភានានត្តញ្ច ។ សេយ្យថាបិ គហបតិ បុរិសោ តានិ សម្ពហុលានិ តេលប្បទីបានិ តម្ហា ឃរា នីហរេយ្យ តេសំ តតោ នីហដានំ(២) អច្ចិនានត្តញ្ចេវ បញ្ញាយេថ អាភានានត្តញ្

១ ឱ. ខោសទ្ទោ នត្ថិ ។ ២ នីហរិតានន្តិ ឈាហោ មជ្ឈេ ភាវេយ្យ ។

ដែលញុំាងប្រទីបប្រេងជាច្រើន ឲ្យចូលទៅកាន់ផ្ទះមួយ ឯប្រទីបប្រេងទាំងនោះ ដែលចូលទៅកាន់ផ្ទះមួយ ប្រាកដជាមានអណ្ដាតភ្លើងផ្សេងគ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលគហបតី មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងសម័យ ដែលពួកទេវតាប្រជុំគ្នាក្នុងទីមួយ ឯពួកទេវតាដែលប្រជុំគ្នាក្នុងទីមួយនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរផ្សេងគ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ ។

(៩៤) ម្នាលគហបតី សម័យ ដែលពួកទេវតាចេញទៅអំពីទីប្រជុំនោះ ឯពួកទេវតានោះ កាលដែលចេញទៅ អំពីទីប្រជុំនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរក៏ផ្សេងគ្នា មានពន្លឺក៏ផ្សេងគ្នា ។ ម្នាលគហបតី ដូចបុរសនាំយកនូវប្រទីបប្រេង ដ៏ច្រើនទាំងនោះ ចេញអំពីផ្ទះនោះ ឯប្រទីបប្រេងទាំងនោះ កាលដែលគេនាំចេញអំពីផ្ទះនោះ ប្រាកដជាមានអណ្ដាតភ្លើងផ្សេងគ្នា មានពន្លឺក៏ផ្សេងគ្នា មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ

ឯវមេវ ខោ គហបតិ ហោតិ ខោ សោ សមយោ យា តា ទេវតា តតោ វិបក្កមន្តិ តាសំ តតោ វិបក្កមន្តីនំ វណ្ណនានត្តញ្ចេវ បញ្ញាយតិ អាភានានត្តញ្ច ។

[៩៥] ន ខោ គហបតិ តាសំ ទេវតានំ ឯវំ ហោតិ ឥទម្ហាកំ និច្ចន្តិ វា ធុវន្តិ វា សស្សតន្តិ វា ។ អបិច យត្ថ យត្ថ យា[១] ទេវតា អភិនិវិសន្តិ តត្ថ តត្ថ តា ទេវតា អភិរមន្តិ ។ សេយ្យថាបិ គហបតិ មក្ខិកានំ កាជេន វា បិដកេន វា ហរិយមានានំ ន ឯវំ ហោតិ ឥទម្ហាកំ និច្ចន្តិ វា ធុវន្តិ វា សស្សតន្តិ វា ។ អបិច យត្ថ យត្ថ តា មក្ខិកា អភិនិវិសន្តិ តត្ថ តត្ថ តា មក្ខិកា អភិរមន្តិ ឯវមេវ ខោ គហបតិ តាសំ ទេវតានំ ន ឯវំ ហោតិ ឥទម្ហាកំ និច្ចន្តិ វា ធុវន្តិ វា សស្សតន្តិ វា ។ អបិច យត្ថ យត្ថ យា ទេវតា អភិនិវិសន្តិ តត្ថ តត្ថ តា ទេវតា អភិរមន្តីតិ ។

---

១ ម. តា ។

ម្នាលគហបតី មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងសម័យដែលពួកទេវតា ចេញទៅអំពីទីប្រជុំនោះ ឯពួកទេវតានោះ កាលដែលចេញទៅអំពីទីប្រជុំនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរផ្សេងគ្នា មានពន្លឺផ្សេងគ្នា ។

(៩៥) ម្នាលគហបតី ឯទេវតាទាំងនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ទីរបស់យើងនេះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរមាំមួន ដូច្នេះឡើយ ។ មួយទៀត ពួកទេវតាណា នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ៗ ទេវតាទាំងនោះ រមែងត្រេកអរ ក្នុងទីនោះ ៗ ឯង ។ ម្នាលគហបតី ដូចហ្វូងរុយដែលគេនាំទៅដោយអំរែកក្តី ដោយកញ្ជើក្តី តែងមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ទីរបស់យើងនេះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរមាំមួន ដូច្នេះឡើយ ។ មួយវិញទៀត រុយទាំងនោះ នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ៗ រុយទាំងនោះ រមែងត្រេកអរក្នុងទីនោះៗ ឯង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលគហបតី មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង ទេវតាទាំងនោះ តែងមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ទីរបស់យើងនេះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរមាំមួន ដូច្នេះឡើយ ។ មួយវិញទៀត ពួកទេវតាណា នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ៗ ទេវតាទាំងនោះ រមែងត្រេកអរក្នុងទីនោះ ៗ ។

(៩៦) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អភិយោ កច្ចានោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច សាធុ ភន្តេ អនុរុទ្ធ អត្ថិ ច មេ ឯត្ថ ឧត្តរឹ បដិបុច្ឆិតព្វំ យា តា ភន្តេ ទេវតា អាភា សព្វា តា បរិត្តាភា ឧទាហុ សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។ តទង្គេន ខោ អាវុសោ កច្ចាន សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិត្តាភា សន្តិ បនេត្ថេកច្ចា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។ កោ នុ ខោ ភន្តេ អនុរុទ្ធ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន តាសំ ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិត្តាភា សន្តិ បនេត្ថេកច្ចា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។

(៩៧) តេនហាវុសោ[១] កច្ចាន តញ្ញេវេត្ថ[២] បដិបុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ ខមេយ្យ តថា នំ ព្យាករេយ្យាសិ ។ តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន យ្វាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ រុក្ខមូលំ មហគ្គតន្តិ

១ ឱ. តេន អាវុសោ ។ ២ ឱ. តំយេវេត្ថ ។

(៩៦) កាលបើព្រះអនុរុទ្ធ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអភិយកច្ចានៈ មានអាយុ ក៏ពោលនឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ពាក្យរបស់លោកម្ចាស់ប្រពៃហើយ តែខ្ញុំត្រូវការសួរក្នុងប្រស្នានុ៎ះតទៅទៀត បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ពួកទេវតាណា ដែលមានពន្លឺ ទេវតាទាំងនោះ មានពន្លឺតិចទាំងអស់ឬ ឬក៏មានពួកទេវតាដែលមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ក្នុងទីនុ៎ះខ្លះដែរ ។ ព្រះអនុរុទ្ធឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ ដោយហេតុនោះ ៗ ទេវតាដែលមានពន្លឺតិច ក៏មានក្នុងទីនុ៎ះខ្លះ ទេវតាដែលមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ក៏មានក្នុងទីនុ៎ះខ្លះដែរ ។ បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្ដេច បច្ច័យដូចម្ដេច ដែលនាំឲ្យទេវតាទាំងនោះ ចូលទៅកើត ក្នុងពួកនៃទេវតាដូចគ្នា តែទេវតាពួកខ្លះក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺតិចក៏មាន ទេវតាពួកខ្លះក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺប្រមាណមិនបានក៏មាន ។

(៩៧) ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងត្រឡប់សួរលោក ក្នុងប្រស្នានុ៎ះវិញ បើប្រស្នានោះ គាប់ចិត្តលោក យ៉ាងណា លោកគប្បីដោះស្រាយ នូវប្រស្នានោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសំគាល់នូវសេចក្ដីនោះ ថាដូចម្ដេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ត្រកូល ១

ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា រុក្ខមូលានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ យាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា រុក្ខមូលានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។

(៩៨) តំ កិំ មញ្ញសិ អាវុសោ គហបតិ យាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា រុក្ខមូលានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ គាមក្ខេត្តំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ យាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ គាមក្ខេត្តំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។

ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ (ទីជាធំ គឺទីត្រូវយកចិត្តទុកដាក់) និងត្រង់ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្ដាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្ដាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្តទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

(៤៨) ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសំគាល់នូវសេចក្ដីនោះ ជាដូចម្ដេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមខេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្ដាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្ដាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមខេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

(៩៩) តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន ឥធាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ គាមក្ខេត្តំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា គាមក្ខេត្តានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ ឥធាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា គាមក្ខេត្តានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។

(១០០) តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន ឥធាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា គាមក្ខេត្តានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារជ្ជំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ

(៩៩) ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនាដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

(១០០) ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តភាវនាទាំងពីរនេះ

កតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ យ្វាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារុក្ខំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។

(១០១) តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន យ្វាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារុក្ខំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារុក្ខានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ យ្វាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារុក្ខានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។

តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ៗ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនាដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ៗ

(១០១) ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ៗ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ៗ

(១០២) តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន យាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារុក្ខានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ទ្វិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ យាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ទ្វិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ កច្ចាន ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន តាសំ ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្ថ កាចិ ទេវតា បរិត្តាភា សន្តិ បនេត្ថ កាចិ ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។

(១០៤) ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសំគាល់នូវសេចក្ដីនោះ ជាដូចម្ដេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដីមានសមុទ្រជាទីបំផុត ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្ដាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្ដាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី មានសមុទ្រជាទីបំផុត ជាកំណត់ ថាជាទីមហគតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទេវតាទាំងនោះ ចូលទៅកើតក្នុងពួកទេវតាតែមួយពួក ប៉ុន្តែទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺតិច ក៏មាន ទេវតាខ្លះក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ក៏មាន ។

[១០៣] សាធុ ភន្តេ អនុរុទ្ធ អត្ថិ ច មេ ឯត្ថ ឧត្តរឹ បដិបុច្ឆិតព្វំ យាវតា ភន្តេ ទេវតា អាភា សព្វា តា សង្កិលិដ្ឋាភា ឧទាហុ សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។ តទង្គេន ខោ អាវុសោ កច្ចាន សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា សង្កិលិដ្ឋាភា សន្តិ បនេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។ កោ នុ ខោ ភន្តេ អនុរុទ្ធ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន តាសំ ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា សង្កិលិដ្ឋាភា សន្តិ បនេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។

[១០៤] តេនហាវុសោ កច្ចាន ឧបមន្តេ ករិស្សាមិ ឧបមាយបិធេកច្ចេ វិញ្ញូ បុរិសា(១) ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានន្តិ(២) ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កច្ចាន តេលប្បទីបស្ស ឈាយតោ តេលម្បិ អបរិសុទ្ធំ វដ្ដិបិ អបរិសុទ្ធា ។ សោ តេលស្សបិ អបរិសុទ្ធត្តា

---

១ ឱ. ឧបមាយបិធេកច្ចេ វិញ្ញូបុរិសោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អាជានាតិ ។

(១០៣) បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចំរើន ពាក្យរបស់លោកម្ចាស់ប្រពៃហើយ តែខ្ញុំនៅតែត្រូវការសួរក្នុងប្រស្នានុ៎ះ តទៅទៀត បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ទេវតាទាំងអម្បាលមាណ ដែលមានពន្លឺ តើទេវតាទាំងនោះ មានពន្លឺស្រអាប់ទាំងអស់ឬ ឬក៏មានទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺថ្លាដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ ដោយហេតុដូចពោលមកហើយនោះឯង ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺស្រអាប់ក៏មាន ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺថ្លាក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចំរើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យទេវតាទាំងនោះ ចូលទៅកើតក្នុងពួកនៃទេវតាតែមួយពួកសោះទេ ប៉ុន្តែទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺស្រអាប់ក៏មាន ទេវតាពួកខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺថ្លាក៏មាន ។

(១០៤) ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវសេចក្តីឧបមាដល់លោក ព្រោះថាវិញ្ញូបុរស ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែងដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃភាសិត ដោយសារពាក្យឧបមា ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ ដូចប្រទីបប្រេង ដែលកំពុងឆេះ មានប្រេងមិនបរិសុទ្ធខ្លះ មានប្រឆេះមិនស្អាតខ្លះ ។ ប្រទីបប្រេងនោះឯង ព្រោះតែប្រេងមិនបរិសុទ្ធក៏មាន

វឌ្ឍិយាបិ អបរិសុទ្ធត្តា អន្ធំ[១] វិយ ឈាយតិ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ កច្ចាន ឯកច្ចោ ភិក្ខុ សង្កិលិដ្ឋាភានិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ តស្ស កាយទុដ្ឋុល្លម្បិ ន សុប្បដិប្បស្សទ្ធំ ហោតិ ថីនមិទ្ធម្បិ ន សុសមូហតំ ហោតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចម្បិ ន សុប្បដិវិនីតំ ហោតិ ។ សោ កាយទុដ្ឋុល្លស្សបិ ន សុប្បដិប្បស្សទ្ធត្តា ថីនមិទ្ធស្សបិ ន សុសមូហតត្តា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្សបិ ន សុប្បដិវិនីតត្តា អន្ធំ វិយ ឈាយតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សង្កិលិដ្ឋាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កច្ចាន តេលប្បទីបស្ស ឈាយតោ តេលម្បិ បរិសុទ្ធំ វឌ្ឍិបិ បរិសុទ្ធា ។

១ អន្ធន្តិ កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

ព្រោះតែប្រឆេះមិនស្អាតក៏មាន ក៏ឆេះហាក់ដូចជាងងឹតស្រអាប់ មាន ឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់សង្កិលិដ្ឋា- ភជ្ឈាន (ឈានមានពន្លឺស្រអាប់) ។ គឺភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីឆ្គាំឆ្គងកាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ខ្លះ មានថីនមិទ្ធៈ មិនបានដកចោលខ្លះ មានឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មិនបានកំចាត់ចោលខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែសេចក្តីឆ្គាំឆ្គងកាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ក៏មាន ព្រោះតែមានថីនមិទ្ធៈ មិនបានដកចោលក៏មាន ព្រោះតែមានឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មិនបានកំចាត់ចោលក៏មាន ក៏ចម្រើនឈាន ហាក់ដូចជាងងឹតស្រអាប់ ។ ភិក្ខុនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ តែងទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលមាន ពន្លឺស្រអាប់ ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ មួយទៀត ដូចប្រទីបប្រេង ដែលកំពុងឆេះ មានប្រេងបរិសុទ្ធផង មានប្រឆេះស្អាតផង ។

សោ តេលស្សបិ បរិសុទ្ធត្តា វដ្ដិយាបិ បរិសុទ្ធត្តា ន អន្ធំ វិយ ឈាយតិ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ កច្ចាន ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ បរិសុទ្ធាភំ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ តស្ស កាយទុដ្ឋុល្លម្បិ សុប្បដិប្បស្សទ្ធំ ហោតិ ថីនមិទ្ធម្បិ សុសមូហតំ ហោតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចម្បិ សុប្បដិវិនីតំ ហោតិ ។ សោ កាយទុដ្ឋុល្លស្សបិ សុប្បដិប្បស្សទ្ធត្តា ថីនមិទ្ធស្សបិ សុសមូហតត្តា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្សបិ សុប្បដិវិនីតត្តា ន អន្ធំ វិយ ឈាយតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បរិសុទ្ធាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ កច្ចាន ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន តាសំ ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា សង្កិលិដ្ឋាភា សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។

ប្រទីបប្រេងនោះ ព្រោះតែប្រេងបរិសុទ្ធផង ព្រោះតែប្រឆេះស្អាតផង ក៏ឆេះហាក់ដូចជាមិនងងឹតស្រអាប់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់បរិសុទ្ធាភជ្ឈាន (ឈានមានពន្លឺថ្លា) ។ គឺភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីញាំញីកាយស្ងប់រម្ងាប់ផង មានថីនមិទ្ធៈដកចោលហើយផង មានឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈកំចាត់ចោលហើយផង ។ ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែមានសេចក្តីញាំញីកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយផង ព្រោះតែមានថីនមិទ្ធៈដកចោលហើយផង ព្រោះតែមានឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈកំចាត់ចោលហើយផង រមែងចម្រើនឈាន ហាក់ដូចជាមិនងងឹតស្រអាប់ ។ ភិក្ខុនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ តែងទៅកើត ជាមួយនឹងពួកទេវតាមានពន្លឺថ្លា ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទេវតាទាំងនោះ ទៅកើតក្នុងពួកនៃទេវតាតែមួយពួកទេ ប៉ុន្តែទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺស្រអាប់ក៏មាន ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺថ្លាក៏មាន ។

(១០៨) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អភិយោ កច្ចានោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច សាធុ ភន្តេ អនុរុទ្ធ ន ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ឯវមាហ ឯវំ មេ សុតន្តិ វា ឯវំ អរហតិ ភវិតុន្តិ វា អថ ច បន ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ឯវម្បិ តា(១) ទេវតា ឥតិបិ តា(២) ទេវតាត្វេវ ភាសតិ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ អទ្ធា អាយស្មតា អនុរុទ្ធេន តាហិ ទេវតាហិ សទ្ធឹ សន្និវុត្ថបុព្វញ្ចេវ សល្លបិតបុព្វញ្ច សាកច្ឆា ច សមាបជ្ជិតបុព្វាតិ ។ អទ្ធា ខោ(៣) អយំ អាវុសោ កច្ចាន អាសជ្ជ ឧបនីយវាចា ភាសិតា អបិច តេ អហំ ព្យាករិស្សាមិ ទិឃរត្តំ ខោ មេ អាវុសោ កច្ចាន តាហិ ទេវតាហិ សទ្ធឹ សន្និវុត្ថបុព្វញ្ចេវ សល្លបិតបុព្វញ្ច សាកច្ឆា ច សមាបជ្ជិតបុព្វាតិ ។

១-២ ឱ. តាតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ខោ តេតិ ទិស្សតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ អនុរុទ្ធសូត្រ ភាពនៃវិហាស្ថាន

[១០៥] កាលបើព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ អភិយកច្ចានៈមានអាយុ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចំរើន ពាក្យរបស់លោកប្រពៃហើយ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ឬថាសេចក្តីយ៉ាងនេះគួរនឹងមាន ទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន តែថាព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ សំដែងអំពីទេវតានោះ យ៉ាងនេះខ្លះ សំដែងអំពីទេវតានោះ ដូច្នេះខ្លះ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំមានសេចក្តីបូលចិត្ត យ៉ាងនេះថា ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុធ្លាប់នៅផង ធ្លាប់និយាយផង ធ្លាប់សាកច្ឆាផង ធ្លាប់រួមគំនិតផង ជាមួយនឹងទេវតាទាំងនោះឯង ៗ ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ វាចាស្ថាននេះ លោកបានពោលហើយ ដោយត្រឹមត្រូវពិត បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងប្រាប់លោក ម្នាលអាវុសោកច្ចានៈ ខ្ញុំធ្លាប់នៅផង ធ្លាប់និយាយផង ធ្លាប់សាកច្ឆាផង ធ្លាប់រួមគំនិតផង ជាមួយនឹងទេវតាទាំងនោះឯង អស់កាលជាយូរអង្វែង ពិតមែន ៗ

(១០៦) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អភិយោ កច្ចានោ បញ្ចកង្គំ ថបតឹ ឯតទវោច លាភា តេ គហបតិ សុលទ្ធំ តេ គហបតិ យំ ត្វញ្ចេវ តំ កង្ខាធម្មំ បហាសិ យម្បិមំ ធម្មបរិយាយំ អលត្ថម្ហា សវនាយាតិ ។

អនុរុទ្ធសុត្តំ សត្តមំ និដ្ឋិតំ ។

[១០៦] កាលបើព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ អភិយកច្ចានៈ មានអាយុ ក៏ពោលទៅនឹងបញ្ចកង្គថបតិ ដូច្នេះថា ម្នាលគហបតី អ្នកពេញជាមានលាភ ម្នាលគហបតី អត្តភាពជាមនុស្ស អ្នកពេញជាបានដោយល្អហើយ ព្រោះថា អ្នកបានលះបង់នូវធម៌កង្ខា (សេចក្តីសង្ស័យ) នោះ ព្រោះថា យើងទាំងឡាយ បានស្តាប់នូវធម្មបរិយាយនេះ ។

ចប់ អនុរុទ្ធសូត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋមំ ឧបក្កិលេសសុត្តំ

(១០៧) ឯវំមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន កោសម្ពិយំ ភិក្ខូ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ។

(១០៨) អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធ ភន្តេ កោសម្ពិយំ ភិក្ខូ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ សាធុ ភន្តេ ភគវា យេន តេ ភិក្ខូ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ ភគវា យេន

ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៨

(១០៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុ ក្នុងក្រុងកោសម្ពី កើតមានការបង្កហេតុ កើតមានជម្លោះ ដល់នូវការទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ ។

(១០៨) គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ឯភិក្ខុនោះ លុះឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុ ក្នុងក្រុងកោសម្ពីនេះ កើតមានការបង្កហេតុ កើតមានជម្លោះ ដល់នូវការទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅកាន់សំណាក់ភិក្ខុទាំងនោះ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ

តេ ភិក្ខូ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច អលំ ភិក្ខវេ មា ភណ្ឌនំ មា កលហំ មា វិគ្គហំ មា វិវាទន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាគមេតុ ភន្តេ ភគវា ធម្មស្សាមិ អប្បោស្សុក្កោ ភន្តេ ភគវា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហរតុ មយមេតេន ភណ្ឌនេន កលហេន វិគ្គហេន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សាមាតិ ។

(១០៩) ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច អលំ ភិក្ខវេ មា ភណ្ឌនំ មា កលហំ មា វិគ្គហំ មា វិវាទន្តិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាគមេតុ ភន្តេ ភគវា ធម្មស្សាមិ

ស្តេចចូលទៅរកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងនោះ ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុំឡើយ អ្នកទាំង-ឡាយ កុំធ្វើនូវការបង្កហេតុ កុំធ្វើនូវជម្លោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវការទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូប ក៏ក្រាបបង្គំទូលហៅព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ជាធម្មស្វាមី ទ្រង់ឈប់សិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបនូវកិរិយានៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងប្រាកដដោយការបង្កហេតុ ដោយជម្លោះ ដោយសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយការទាស់ទែងគ្នានុ៎ះ មិនលែងទេ ។

(១០៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅ នូវភិក្ខុទាំងនោះ ជាគម្រប់ពីរដង ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុំឡើយ អ្នកទាំង-ឡាយ កុំធ្វើនូវការបង្កហេតុ កុំធ្វើនូវជម្លោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវការទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលហៅព្រះមានព្រះភាគ ជាគម្រប់ពីរដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ជាធម្មស្វាមី ទ្រង់ឈប់សិនចុះ

អប្បោស្សុក្កោ ភន្តេ ភគវា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហរតុ មយមេតេន ភណ្ឌនេន កលហេន វិគ្គហេន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សាមាតិ ។

(១១០) តតិយម្បិ ខោ ភគវា តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច អលំ ភិក្ខវេ មា ភណ្ឌនំ មា កលហំ មា វិគ្គហំ មា វិវាទន្តិ ។ តតិយម្បិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាគមេតុ ភន្តេ ភគវា ធម្មស្សាមិ អប្បោស្សុក្កោ ភន្តេ ភគវា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហរតុ មយមេតេន ភណ្ឌនេន កលហេន វិគ្គហេន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សាមាតិ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបនូវកិរិយានៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងប្រាកដ ដោយការបង្កហេតុ ដោយជម្លោះ ដោយសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយការទាស់ទែងគ្នានុ៎ះ មិនលែងឡើយ ។

(១១០) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ឃាត់នូវភិក្ខុទាំងនោះជាគម្រប់ ៣ ដងដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយកុំឡើយ អ្នកទាំងឡាយ កុំធ្វើនូវការបង្កហេតុ កុំធ្វើនូវជម្លោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវការទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលឃាត់ព្រះមានព្រះភាគជាគម្រប់ ៣ ដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ជាធម្មសាមី ទ្រង់ឈប់សិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបនូវកិរិយានៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងប្រាកដ ដោយការបង្កហេតុ ដោយជម្លោះ ដោយសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយការទាស់ទែងគ្នានុ៎ះ មិនលែងទេ ។

[១១១] អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កោសម្ពឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ កោសម្ពិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរំ អាទាយ ឋិតកោវ ឥមា គាថា អភាសិ

បុថុសទ្ទោ សមជនោ
ន ពាលោ កោចិ មញ្ញថ
សង្ឃស្មឹ ភិជ្ជមានស្មឹ
នាញ្ញំ ភិយ្យោ អមញ្ញថ[១]
បរិមុដ្ឋា បណ្ឌិតាភាសា

១ ឱ. ម. អមញ្ញរុំ ឥតិ ទិស្សតិ ។

(១១១) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ស្ដេចចូលទៅកាន់ក្រុងកោសម្ពី ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ដេចទៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងបច្ឆាភត្តហើយ ទ្រង់ឲ្យរៀបចំសេនាសនៈ ហើយកាន់យកបាត្រនិងចីវរ ទ្រង់ព្រះស្ថិត (ឈរ) សំដែងនូវព្រះគាថា ទាំងនេះថា

ជនមានសំឡេងខ្លាំង (ទៅរកគ្នា) ផង ជនធ្វើនូវសេចក្ដី
បង្កហេតុប្រហែលគ្នាផង សូម្បីជនណាមួយ ដឹងខ្លួនថា
អាត្មាអញ ជាបុគ្គលពាល ក៏គ្មានឡើយ កាលបើសង្ឃ
កំពុងតែបែកគ្នា ក៏មិនបានដឹងហេតុដទៃឲ្យក្រៃលែងដែរ[១]
ពួកជនដែលភ្លេចស្មារតី ហើយធ្វើឫកពាខ្លួនដូចជាអ្នកប្រាជ្ញ

---

១ មិននឹងថាសង្ឃបែកគ្នា ព្រោះតែអាត្មាអញ ។

វាចាគោចរភាណិនោ
យាវិច្ឆន្តិ មុខាយាមំ
យេន នីតា ន តំ វិទូ
អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ
អជិនិ មំ អហាសិ មេ
យេ ច[១] តំ ឧបនយ្ហន្តិ
វេរំ តេសំ ន សម្មតិ
អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ
អជិនិ មំ អហាសិ មេ
យេ ច តំ នុបនយ្ហន្តិ
វេរំ តេសូបសម្មតិ
ន ហិ វេរេន វេរានិ
សម្មន្តីធ កុទាចនំ
អវេរេន ច សម្មន្តិ
ឯស ធម្មោ សនន្តនោ

---
១ ម. ចសទ្ទោ នត្ថិ ។

មានសំដីជាអារម្មណ៍ ពោលនូវពាក្យជាប្រក្រតី ចង់ហាមាត់និយាយប៉ុន្មាន ក៏និយាយប៉ុណ្ណោះទៅ កាលបើជម្លោះណា នាំទៅហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់ នូវជម្លោះនោះឡើយ[១] ពួកជនណា ចង នូវសេចក្តីក្រោធនោះទុកដោយគិតថា ជនឯណោះ បានជេរអាត្មាអញ ជនឯណោះ បានវាយអាត្មាអញ ជនឯណោះ បានផ្ចាញ់អាត្មាអញ ជនឯណោះ បានលួចទ្រព្យរបស់អាត្មាអញ ពៀររបស់ជនទាំងនោះមិនរម្ងាប់ទេ លុះតែពួកជនណា មិនចងសេចក្តីក្រោធនោះទុកដោយគិតថា ជនឯណោះ បានជេរអាត្មាអញ ជនឯណោះ បានវាយអាត្មាអញ ជនឯណោះ បានផ្ចាញ់អាត្មាអញ ជនឯណោះបានលួចទ្រព្យរបស់អាត្មាអញដូច្នេះទេ ពៀររបស់ជនទាំងនោះ ទើបរម្ងាប់ទៅបាន ធម្មតាពៀរក្នុងលោកនេះ មិនដែលរម្ងាប់ ដោយការចងពៀរម្តងណាឡើយ ការរម្ងាប់ពៀរទៅបាន តែដោយការមិនចងពៀរ ធម៌នុ៎ះជាប្រវេណី

១ បានសេចក្តីថា ជនពាលទាំងនោះ កាលបើខ្ញូនជ្រួលជ្រប់លង់គំនិតក្នុងជម្លោះណា ក៏មិនស្គាល់សេចក្តីឈ្លោះនោះថា ប្រកបដោយទោសឡើយ ។

បរេ ច ន វិជានន្តិ
មយមេត្ថ យមាម្ហសេ
យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ
តតោ សម្មន្តិ មេធគា

អដ្ឋិច្ឆិន្នា បាណ ហរា
គវស្សធនហារិយោ[1]
រដ្ឋំ វិលុម្បមានានំ
តេសម្បិ ហោតិ សង្គតិ
កស្មា តុម្ហាក នោ សិយា

សចេ លភេថ និបកំ សហាយំ
សទ្ធិំចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ
អភិភុយ្យ សព្វានិ បរិស្សយានិ
ចរេយ្យ តេនត្តមនោ សតីមា

---
១ ឱ. ម. គវស្សធនហារិនោ ។

ពួកជនដទៃ(១) តែងមិនដឹងច្បាស់ថា យើងនឹងវិនាស ក្នុង
កណ្តាលជំនុំសង្ឃនេះឡើយ បណ្ឌិតទាំងឡាយណា ដឹង
ច្បាស់ក្នុងជំនុំសង្ឃនោះ ជម្លោះ តែងរម្ងាប់អំពីសំណាក់
បណ្ឌិតទាំងនោះ អម្បាលដ៏មាតាបិតា របស់ទីឃាវុកុមារ
គេកាត់ចោល ទាំងជីវិត គេក៏សម្លាប់ចោល ទាំងគោសេះ
និងធនធាន គេក៏នាំយកទៅ ទាំងដែន គេក៏រឹបជាន់ដណ្តើម
យកអស់ ស្តេចទាំងនោះ ម្តេចគង់មានសេចក្តីព្រមព្រៀង
គ្នាបាន ចុះអ្នកទាំងឡាយ ហេតុអ្វី ក៏គ្មានសេចក្តីព្រម
ព្រៀងគ្នាសោះ បើបុគ្គលបាននូវសំឡាញ់ មានប្រាជ្ញា
ជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន(២) ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅ
សប្បាយ ត្រាច់ទៅជាមួយគ្នា បុគ្គលនោះ អាចគ្រប
សង្កត់នូវសេចក្តីអន្តរាយទាំងពួងបាន គប្បីជាអ្នកមានសេចក្តី
ត្រេកអរ មានស្មារតី ត្រាច់ទៅជាមួយនឹងសំឡាញ់នោះចុះ

---

១ ពួកភិក្ខុដែលឈ្លោះគ្នា ។ ២ អដ្ឋកថាមេត្តសូត្រថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាជាចេះរក្សាសីលឲ្យបរិសុទ្ធ ពិចារណាបច្ច័យមានចីវរជាដើម កំណត់នឹងនូវសេចក្តីសប្បាយ ៧ យ៉ាង មានសប្បាយដោយអាវាសជាដើម ឈ្មោះថាអ្នកមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន ។

នោ ចេ លភេថ និបកំ សហាយំ

សទ្ធឹ ចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ

រាជាវ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ

ឯកោ ចរេ មាតង្គរញ្ញេវ នាគោ

ឯកស្ស ចរិតំ សេយ្យោ

នត្ថិ ពាលេ សហាយតា

ឯកោ ចរេ ន ច បាបានិ កយិរា

អប្បោស្សុក្កោ មាតង្គរញ្ញេវ នាគោតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ គាថាប្រារព្ធនូវការឈ្លោះ

បើបុគ្គល មិនបាននូវសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ត្រាច់ទៅជាមួយគ្នាទេ បុគ្គលនោះ គួរត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ប្រៀបដូចជាព្រះរាជាលះបង់ដែន ដែលខ្លួនឈ្នះហើយ (ត្រាច់ទៅម្នាក់ឯង) ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចដំរីដ៏ប្រសើរ (ត្រាច់ទៅម្នាក់ឯង) ក្នុងព្រៃ ការត្រាច់ទៅ នៃបុគ្គលម្នាក់ឯង ហៅពេញជាប្រសើរ ព្រោះបុគ្គលពាលគ្មានសហាយគាគុណ(១)ទេ មួយទៀត បុគ្គលគួរត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង តែថាមិនគួរធ្វើអំពើលាមកឡើយ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ មានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយតិច (ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង) ក្នុងព្រៃ ។

១– អដ្ឋកថាធម្មបទថា ចុល្លសីល មជ្ឈិមសីល មហាសីល កថាវត្ថុ ១០ ធុតង្គគុណ ១៣ វិបស្សនាញាណ មគ្គ ៤ ផល ៤ វិជ្ជា ៣ អភិញ្ញា ៦ និងអមតមហានិព្វាន ឈ្មោះថាសហាយគាគុណ ។

(១១២) អថខោ ភគវា ឋិតកោ វ ឥមា គាថា ភាសិត្វា យេន ពាលកលោណការគ្គាមោ តេនុបសង្កមិ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ភគុ ពាលកលោណការគ្គាមេ វិហរតិ ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា ភគុ ភគវន្តំ ទូរតោ វ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន អាសនំ បញ្ញាបេសិ ឧទកញ្ច បាទានំ[១] ។ និសីទិ ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសជ្ជ បាទេ បក្ខាលេសិ ។ អាយស្មាបិ ខោ ភគុ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ ភគុំ ភគវា ឯតទវោច កច្ចិ ភិក្ខុ ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិ បិណ្ឌកេន ន កិលមសីតិ ។ ខមនីយំ ភគវា យាបនីយំ ភគវា ន ចាហំ ភន្តេ បិណ្ឌកេន កិលមាមីតិ ។

១ បាទានំ ធោវនត្ថំ ពត្ថបិ អម្ហាកំ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

(១១៤) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះស្ងួត (ឈរ) ពោលគាថា ទាំងនេះរួចហើយ ក៏ទ្រង់ស្តេចទៅ ឯពាលកលោណការគ្រាម ។ សម័យនោះឯង ក៏ដូនជាព្រះភគុមានអាយុ គង់ក្នុងពាលកលោណការគ្រាមនោះដែរ ។ ឯព្រះភគុមានអាយុ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏រៀបក្រាលអាសនៈ រួចតម្កល់ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះភគុមានអាយុក្រាលថ្វាយ លុះគង់ហើយទើបទ្រង់លាងព្រះបាទា ។ ចំណែកព្រះភគុមានអាយុ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចហើយអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភគុមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកល្មមអត់ធន់បានទេឬ ល្មមញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ អ្នកមិនលំបាក ដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គល្មមអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គល្មមញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលំបាក ដោយបិណ្ឌបាតទេ ។

អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ភគុំ ធម្មិយា កថាយ សន្ទ-ស្សេត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា យេន បាចីនវំសទាយោ តេនុបសង្កមិ ។

(១១៣) តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិម្ពិលោ[១] បាចីនវំសទាយេ វិហរន្តិ ។ អទ្ទសា ខោ ទាយបាលកោ[២] ភគវន្តំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វា-ន ភគវន្តំ ឯតទវោច មា សមណ ឯតំ ទាយំ បាវិសិ សន្តេត្ថ តយោ កុលបុត្តា អត្តកា-មរូបា វិហរន្តិ មា តេសំ អផាសុមកាសីតិ ។ អស្សោសិ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ទាយបា-លស្ស ភគវតា សទ្ធឹ មន្តយមានស្ស សុត្វាន ទាយបាលំ ឯតទវោច មា អាវុសោ ទាយបាល ភគវន្តំ វារេសិ សត្ថា នោ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។

---

១ កិមិលោតិបិ ។ ២ ឱ. ទាយបាលោ ។

វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ព្រះភិក្ខុមានអាយុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈ ស្តេចទៅឯប្រទេសព្រៃឈ្មោះបាចីនវំសៈ ។

(១១៣) សម័យនោះឯង ប្អូនជាព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុនិងព្រះកិម្ពិលៈ មានអាយុ គង់នៅក្នុងប្រទេសព្រៃឈ្មោះបាចីនវំសៈនោះ ។ ឯនាយទាយបាល (បុរសជាអ្នករក្សាព្រៃ) បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះអង្គកុំស្តេចចូលទៅកាន់ព្រៃនេះឡើយ ដ្បិតមានពួកកុលបុត្រ៣រូប មានសភាពជាអ្នកស្រឡាញ់ខ្លួន នៅក្នុងព្រៃនេះ ព្រះអង្គកុំធ្វើឲ្យកុលបុត្រទាំងនោះ មានសេចក្តីមិនសប្បាយឡើយ ។ ឯព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ បានឮពាក្យនាយទាយបាល កំពុងនិយាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះឮហើយ ក៏និយាយទៅនឹងនាយទាយបាល ដូច្នេះថា ម្នាលនាយទាយបាលមានអាយុ អ្នកកុំឃាត់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគជាគ្រូ របស់យើង ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ ។

អថ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ យេនាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិម្ពិលោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តញ្ច នន្ទិយំ អាយស្មន្តញ្ច កិម្ពិលំ ឯតទវោច អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ សត្ថា ខោ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ អថ ខោ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិម្ពិលោ ភគវន្តំ បច្ចុគ្គន្ត្វា ឯកោ ភគវតោ បត្តចីវរំ បដិគ្គហេសិ ឯកោ អាសនំ បញ្ញបេសិ ឯកោ បាទោទកំ ឧបដ្ឋបេសិ ។ និសីទិ ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសជ្ជ បាទេ បក្ខាលេសិ ។ តេបិ ខោ អាយស្មន្តោ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។

លំដាប់នោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ចូលទៅរកព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះកិម្ពិលៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះកិម្ពិលៈមានអាយុ ដូច្នេះថា នែលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូលលោកទាំងឡាយនិមន្តទៅទទួល នែលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរលោកទាំងឡាយ និមន្តទៅទទួល ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគជាគ្រូរបស់យើង ព្រះអង្គទ្រង់ស្ដេចមកដល់ហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះកិម្ពិលៈ មានអាយុ ក៏ក្រោកទៅទទួលព្រះមានព្រះភាគ មួយអង្គទទួលបាត្រនិងចីវរនៃព្រះមានព្រះភាគ មួយអង្គរៀបក្រាលទីអាសនៈ មួយអង្គទៀតតម្កល់ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទា ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះថេរៈនោះក្រាលថ្វាយ លុះគង់ហើយ ទ្រង់លាងព្រះបាទា ។ ចំណែកលោកមានអាយុទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

(១១៤) ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ភគវា ឯតទវោច កច្ចិ វោ អនុរុទ្ធា ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិ បិណ្ឌកេន ន កិលមិត្ថាតិ ។ ខមនីយំ ភគវា យាបនីយំ ភគវា ន ច មយំ ភន្តេ បិណ្ឌកេន កិលមាមាតិ ។ កច្ចិ បន វោ អនុរុទ្ធា សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរថាតិ ។ តគ្ឃ មយំ ភន្តេ សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរាមាតិ ។ យថាកថំ បន តុម្ហេ អនុរុទ្ធា សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរថាតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានចិត្តតែមួយ

(១១៨) លុះព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ[១] អ្នកល្មមអត់ធន់បានទេឬ ល្មមញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលទេឬ អ្នកទាំងឡាយ មិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។ ឯព្រះថេរៈទាំង ៣ អង្គ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ល្មមអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ល្មមញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ បានព្រមព្រៀងស្មោះសរនឹងគ្នា មិនវិវាទគ្នា ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក សំឡឹងមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ដែរឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ យើងខ្ញុំព្រះអង្គព្រមព្រៀងស្មោះសរនឹងគ្នា មិនវិវាទគ្នាទេ ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក សំឡឹងមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទីស្រឡាញ់បាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ បានព្រមព្រៀង ស្មោះសរនឹងគ្នា មិនវិវាទគ្នា ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ តើដោយហេតុដូចម្ដេចខ្លះ ។

១– ទ្រង់ត្រាស់ហៅដូច្នេះ ដោយសំដៅយកព្រះនាមនៃព្រះថេរៈទាំង ៣ ព្រះអង្គ មានអនុរុទ្ធជាដើម ។

(១១៥) ឥធ មយ្ហំ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ លាភា វត មេ សុលទ្ធំ វត មេ យោហំ ឯវរូបេហិ សព្រហ្មចារីហិ សទ្ធឹ វិហរាមីតិ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឥមេសុ អាយស្មន្តេសុ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ យន្នូនាហំ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តេយ្យន្តិ សោ ខោ អហំ ភន្តេ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តាមិ នានា ហិ ខោ នោ ភន្តេ កាយា ឯកញ្ច បន មញ្ញេ ចិត្តន្តិ ។

(១១៨) សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ហៅពេញជាមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្ស ហៅពេញជាអាត្មាអញបានដោយល្អ ព្រោះថាអាត្មាអញបាននៅជាមួយនឹងសព្រហ្មចារីបុគ្គល មានសភាពយ៉ាងនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានតម្កល់កាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់វចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់មនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខ ចំពោះលោកមានអាយុអម្បាលនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះគួរតែអាត្មាអញ ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្តនៃលោកមានអាយុទាំងនេះវិញ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត នៃលោកមានអាយុទាំងនេះទៅ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ទោះបីពួកកាយរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែចិត្តហាក់ដូចតែមួយ ។

(១១៦) អាយស្មាបិ ខោ នន្ទិយោ អាយស្មាបិ ខោ កិម្ពិលោ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ(១) មយ្ហម្បិ ខោ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ លាភា វត មេ សុលទ្ធំ វត មេ យោហំ ឯវរូបេហិ សព្រហ្មចារីហិ សទ្ធឹ វិហរាមីតិ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឥមេសុ អាយស្មន្តេសុ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ យន្នូនាហំ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តេយ្យន្តិ សោ ខោ អហំ ភន្តេ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តាមិ នានា ហិ ខោ នោ ភន្តេ កាយា

---

១ ឱ. ឯតទវោចាតិបិ ទិស្សតិ ។

(១៦៦) ឯព្រះនន្ទិយៈ មានអាយុ និងព្រះកិម្ពិលៈ មានអាយុ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្ដីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ហៅពេញជាមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្ស ហៅពេញជាអាត្មាអញបានដោយល្អ ព្រោះថា អាត្មាអញ បាននៅជាមួយនឹងសព្រហ្មចារីបុគ្គល មានសភាពយ៉ាងនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានតម្កល់កាយ-កម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់វចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់មនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ ចំពោះលោកមានអាយុអម្បាលនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត នៃលោកមានអាយុទាំងនេះវិញចុះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត នៃលោកមានអាយុទាំងនេះវិញទៅ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ទោះបីពួកកាយរបស់យើងខ្ញុំពល់គ្នា ផ្សេងគ្នាក៏ពិតមែន

ឯកញ្ច បន មញ្ញេ ចិត្តន្តិ ។ ឯវំ ខោ មយំ ភន្តេ សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ វិហរាមាតិ ។

(១១៧) សាធុ សាធុ អនុរុទ្ធា កច្ចិ បន វោ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរថាតិ ។ តគ្ឃ មយំ ភន្តេ អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរាមាតិ ។ យថាកថំ បន តុម្ហេ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរថាតិ ។

(១១៨) ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ យោ បឋមំ គាមតោ បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ សោ អាសនានិ បញ្ញាបេតិ បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋាបេតិ អវក្ការបាតឹ ឧបដ្ឋាបេតិ យោ បច្ឆា គាមតោ បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ សចេ ហោតិ ភុត្តាវសេសោ

ប៉ុន្តែចិត្តហាក់ដូចតែមួយ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំព្រះអង្គព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយនឹងគ្នា មិនវិវាទគ្នា ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់បាន ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

(១១៧) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ មិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ខ្លះដែរឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដែលមិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

(១១៨) សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស បណ្តាយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលនៅក្នុងទីនេះ បើលោកអង្គណា ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងស្រុកមុនគេ លោកអង្គនោះ រៀបចំក្រាលអាសនៈ តម្កល់ទឹកឆាន់ និងទឹកប្រើប្រាស់ តម្កល់ភាជន៍សម្រាប់ផ្ទេរ លោកអង្គណាត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ក្រោយគេ បើមានរបស់ដែលសល់ពីឆាន់

សចេ អាកង្ខតិ ភុញ្ជតិ នោ ចេ អាកង្ខតិ អប្បហរិតេ
វា ឆឌ្ឌេតិ អប្បាណកេ វា ឧទកេ ឱបិលាបេតិ
សោ អាសនានិ បដិសាមេតិ បានីយំ បរិភោជនីយំ
បដិសាមេតិ អវក្ការបាតី(១) បដិសាមេតិ ភត្តគ្គំ
សម្មជ្ជតិ យោ បស្សតិ បានីយឃដំ វា វច្ចឃដំ
វា រិត្តំ តុច្ឆំ សោ ឧបដ្ឋបេតិ សចាស្ស(២) ហោតិ
អវិសយ្ហំ ហត្ថវិការេន ទុតិយំ អាមន្តេត្វា ហត្ថ-
វិលង្ឃកេន(៣) បានីយឃដំ វា បរិភោជនីយឃដំ
វា ឧបដ្ឋបេម ន ត្វេវ មយំ ភន្តេ តប្បច្ចយា វាចំ
ភិន្ទាម បញ្ចាហិកំ ខោ បន មយំ ភន្តេ សព្វរត្តិ-
យំ ធម្មិយា កថាយ សន្និសីទាម ឯវំ ខោ មយំ
ភន្តេ អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរាមាតិ ។

---

១ ឱ. ម. អវក្ការបាតិំ ធោវិត្វាតិ ទិស្សតិ ។ ២ អវិសយ្ហន្តិ កត្ថចិ អម្ហាកំ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។
៣ ហត្ថលង្ឃកេនាតិបត្តិ ។

បើលោកនោះបង់ឆាន់ក៏ឆាន់ទៅ បើមិនបង់ឆាន់ទេ ចាក់ចោលទៅក្នុងទី គ្មានស្មៅស្រស់ក៏បាន បាចសាចទៅក្នុងទឹក ដែលគ្មានសត្វតូចក៏បាន រួចលោកនោះរៀបចំទុកដាក់អាសនៈ រៀបចំទុកដាក់ទឹកសម្រាប់ឆាន់និង ទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ រៀបចំទុកដាក់ភាជន៍សម្រាប់ផ្ទួរ ហើយបោស សំអាតរោងភត្ត បើលោកណា ឃើញក្អមសម្រាប់ដាក់ទឹកឆាន់ក្តី ក្អម សម្រាប់ដាក់ទឹកលាងវច្ចៈក្តី នៅរលីងទទេ លោកនោះក៏តម្កល់ទុកឱ្យមាន ឡើង បើលោកនោះ មិនអាចនឹងលើកដោយដៃបានទេ យើងខ្ញុំក៏ហៅ គ្នីគ្នាមកជួយលើកដោយដៃ ហើយតម្កល់ទុកក្អម សម្រាប់ដាក់ទឹកឆាន់ ឬក្អមសម្រាប់ដាក់ទឹកប្រើប្រាស់ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំ ព្រះអង្គ មិនដែលបញ្ចេញវាចា ព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះឡើយ សូមទ្រង់ ព្រះមេត្តាប្រោស មួយទៀត តែគ្រប់ប្រាំថ្ងៃហើយ [(១)] យើងខ្ញុំតែង អង្គុយប្រជុំគ្នាដោយធម្មីកថា អស់រាត្រីទាំងមូល គឺអស់មួយយប់ សូម ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ហើយប្រព្រឹត្ត នៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

១– បានសេចក្តីថា ៥ ថ្ងៃ ប្រជុំគ្នាម្តង ។

(១១៩) សាធុ សាធុ អនុរុទ្ធា អត្ថិ ខោ បន វោ អនុរុទ្ធា ឯវំ អប្បមត្តានំ អាតាបីនំ បហិតត្តានំ វិហរតំ ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ អធិគតោ ផាសុវិហារោតិ ។ ឥធ មយំ ភន្តេ អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរន្តា ឱភាសញ្ចេវ សញ្ជានាម ទស្សនញ្ច រូបានំ សោ ខោ បន នោ ឱភាសោ នចិរស្សេវ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ តញ្ច និមិត្តំ នប្បដិវិជ្ឈាមាតិ ។

(១២០) តំ ខោ បន វោ អនុរុទ្ធា និមិត្តំ បដិវិជ្ឈិតព្វំ អហម្បិ សុទំ អនុរុទ្ធា បុព្វេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធោ ពោធិសត្តោវ សមានោ ឱភាសញ្ចេវ សញ្ជានាមិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។

(១១៩) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះកាលដែលអ្នកទាំងឡាយ មិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង៤ យ៉ាងនេះ តើអ្នកទាំងឡាយត្រាស់ដឹងនូវផាសុវិហារធម៌ដ៏វិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ ដែលអាចកំចាត់បង់នូវកិលេសដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ មានឬទេ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ប៉ុន្តែឯពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិននៅយូរប៉ុន្មានក៏បាត់ទៅវិញ ឯយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មិនបានត្រាស់ដឹងនូវនិមិត្តនោះទេ ។

(១២០) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីត្រាស់ដឹងនូវនិមិត្តនោះជាប្រាកដ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុន អំពីការត្រាស់ដឹង តថាគត មិនទាន់បានត្រាស់ដឹង នៅជាពោធិសត្វនៅឡើយ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ។

សោ ខោ បន មេ ឱភាសោ នចិរស្សេវ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន មេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ វិចិកិច្ឆា ខោ មេ ឧទបាទិ វិចិកិច្ឆាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ ។

(១២១) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ឱភាសញ្ច សញ្ជានាមិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោ ខោ បន មេ ឱភាសោ នចិរស្សេវ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន មេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានន្តិ ។

ប៉ុន្តែឯពន្លឺ និងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់តថាគត មិននៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែលនាំឲ្យពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញបាត់បង់ទៅ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្ដីត្រិះរិះដូច្នេះថា វិចិកិច្ឆា (សេចក្ដីសង្ស័យ) កើតឡើងដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានវិចិកិច្ឆាជាហេតុ (ជាទោស) កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺ និងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆានឹងកើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២១) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មិនបានប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់ឥរិយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ។ ឯពន្លឺ និងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់តថាគត មិននៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្ដីត្រិះរិះដូច្នេះថា ចុះមានហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែលនាំឲ្យពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញ បាត់បង់ទៅ ។

តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អមនសិការោ ខោ មេ ឧទបាទិ អមនសិការាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោតិ ។

(១៤៨) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។បេ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ថីនមិទ្ធំ ខោ មេ ឧទបាទិ ថីនមិទ្ធាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធន្តិ ។

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អមនសិការៈ (ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានអមនសិការៈជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា និងអមនសិការៈ កើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១៥៥) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ថីនមិទ្ធៈ (សេចក្តីងុយនិងងោកងក់) កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិ របស់អាត្មាអញក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានថីនមិទ្ធៈជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ និងថីនមិទ្ធៈ កើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២៣) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។បេ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ឆម្ភិតត្តំ ខោ មេ ឧទបាទិ ឆម្ភិតត្តាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ តស្ស ឧភតោបស្សេ វធកា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ តស្ស តតោនិទានំ[១] ឆម្ភិតត្តំ ឧប្បជ្ជេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ អនុរុទ្ធា ឆម្ភិតត្តំ ឧទបាទិ ឆម្ភិតត្តាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តន្តិ ។

---

១ ឱ. ឧភតោនិទានំ ។

(១៤៣) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីរន្ធត់កាយ កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីរន្ធត់កាយជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ដូចបុរសដើរផ្លូវឆ្ងាយ ហើយមានពេជ្ឈឃាតនៅចាំផ្លូវទាំងពីរខាងនៃបុរសនោះ ឯសេចក្តីរន្ធត់កាយ ក៏កើតឡើងដល់បុរសនោះ ព្រោះតែនាយពេជ្ឈឃាតនោះជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ សេចក្តីរន្ធត់កាយ កើតឡើងហើយដល់តថាគត ឯសមាធិរបស់តថាគត ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីរន្ធត់កាយជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ និងសេចក្តីរន្ធត់កាយ កើតឡើងមិនបាន ដល់តថាគតទៀត យ៉ាងណា តថាគតនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះៗ

(១៦៤) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ឧព្ពិលំ ខោ មេ ឧទបាទិ ឧព្ពិលាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ ឯកំ និធិមុខំ(១) គវេសន្តោ សកិទេវ បញ្ច និធិមុខានិ(២) អធិគច្ឆេយ្យ តស្ស តតោនិទានំ ឧព្ពិលំ ឧប្បជ្ជេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ អនុរុទ្ធា ឧព្ពិលំ ឧទបាទិ ឧព្ពិលាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទសនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្ពិលន្តិ ។

---

១ និធិកុម្ភំ ។ ២ និធិកុម្ភានិ ។

(១៥៨) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សេចក្តីឆ្អើនឆ្អៃកើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីឆ្អើនឆ្អៃជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ដូចបុរសស្វែងរកកំណប់ទ្រព្យមួយ ស្រាប់តែបានកំណប់ទ្រព្យ៥ តែម្តង សេចក្តីឆ្អើនឆ្អៃ គប្បីកើតឡើងដល់បុរសនោះ ព្រោះតែបានកំណប់ទ្រព្យនោះជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ សេចក្តីឆ្អើនឆ្អៃកើតឡើងហើយដល់តថាគត ឯសមាធិរបស់តថាគតក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីឆ្អើនឆ្អៃជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ និងសេចក្តីឆ្អើនឆ្អៃ កើតឡើងមិនបាន ដល់តថាគតទៀត យ៉ាងណា តថាគតនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២៥) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ទុដ្ឋុល្លំ ខោ មេ ឧទបាទិ ទុដ្ឋុល្លាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្ពិលំ ន ទុដ្ឋុល្លន្តិ ។

(១២៦) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អច្ចារទ្ធវិរិយំ ខោ មេ ឧទបាទិ អច្ចារទ្ធវិរិយាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។

(១៤៨) ម្នាលអានន្ទទាំងឡាយ តថាគត ។បេ។ ម្នាលអានន្ទទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ និងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ កើតឡើងមិនបាន ដល់តថាគតទៀត យ៉ាងណា តថាគតនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១៤៩) ម្នាលអានន្ទទាំងឡាយ តថាគត ។បេ។ ម្នាលអានន្ទទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេករបស់អាត្មាអញកើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។

សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ ឧភោហិ ហត្ថេហិ វដ្ដកំ គាឡ្ហំ គណ្ហេយ្យ សោ តត្ថេវ បតមេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ អនុរុទ្ធា អច្ចារទ្ធវីរិយំ ឧទបាទិ អច្ចារទ្ធវីរិយាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧប្បិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចារទ្ធវីរិយន្តិ ។

(១២៧) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯកទា ហោសិ អតិលីនវីរិយំ ខោ មេ ឧទបាទិ អតិលីនវីរិយាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ វដ្ដកំ សិថិលំ គណ្ហេយ្យ សោ តស្ស ហត្ថតោ ឧប្បតេយ្យ

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ដូចបុរសចាប់សត្វចាបខ្លាំងពេក ដោយដៃទាំងពីរ សត្វចាបនោះ គប្បីស្លាប់ក្នុងដៃនោះមិនខាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេក របស់តថាគតកើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់តថាគត ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយបាត់បង់ទៅដែរ ក៏យ៉ាងនោះឯង ៗ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីធ្មើងធ្មៃ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ និងសេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេក កើតឡើងមិនបាន ដល់តថាគតទៀត យ៉ាងណា តថាគតនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ៗ

(១២៧) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក របស់អាត្មាអញកើតឡើងហើយ ឯសមាធិ របស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាមធូរពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិ ឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ៗ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ដូចបុរសចាប់សត្វចាបស្រាលពេក សត្វចាបនោះ គប្បីហើរទៅអំពីដៃ នៃបុរសនោះបាន យ៉ាងណាមិញ

ឯវមេវ ខោ មេ អនុរុទ្ធា អតិលីនវីរិយំ ឧទបាទិ អតិលីនវីរិយាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្វិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចារទ្ធវីរិយំ ន អតិលីនវីរិយន្តិ ។

(១២៨) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។បេ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អភិជប្បា ខោ មេ ឧទបាទិ អភិជប្បាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្វិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចារទ្ធវីរិយំ ន អតិលីនវីរិយំ ន អភិជប្បាតិ ។

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក របស់តថាគតកើតឡើង ហើយ ឯសមាធិរបស់តថាគតក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាមធូរពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយក៏បាត់ទៅដែរ យ៉ាងនោះឯង ៗ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក និងសេចក្តីព្យាយាមធូរពេក កើតឡើងមិនបាន ដល់តថាគតទៀត យ៉ាងណា តថាគតនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ៗ

(១៦៨) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។បេ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក (តណ្ហា) របស់អាត្មាអញ កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ៗ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក និងសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក កើតឡើងមិនបានដល់អាត្មាអញទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ៗ

(១២៩) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ នានត្តសញ្ញា ខោ មេ ឧទបាទិ នានត្តសញ្ញាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីន-មិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧប្បិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចា-រទ្ធវីរិយំ ន អតិលីនវីរិយំ ន អភិជប្បា ន នានត្ត-សញ្ញាតិ ។

(១៣០) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្ប-មត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ឱភាសញ្ចេវ សញ្ជានាមិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោ ខោ បន មេ ឱភាសោ នចិរស្សេវ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន មេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានន្តិ ។

(១២៩) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា នានត្តសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ផ្សេងគ្នា) កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមាននានត្តសញ្ញាជាហេតុ កាលបើសមាធិ ឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីត្រេកអរ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក និងនានត្តសញ្ញា កើតឡើងមិនបានទៀតដល់អាត្មាអញ យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១៣០) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មិនបានប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ៗ ប៉ុន្តែ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់តថាគត មិននៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញបាត់ទៅ ។

តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ ខោ មេ រូបានំ ឧទបាទិ អតិនិជ្ឈាយិតត្តាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្ពិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចារទ្ធវីរិយំ ន អតិលីនវីរិយំ ន អភិជប្បា ន នានត្តសញ្ញា ន អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានន្តិ ។

(២៣១) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា វិចិកិច្ឆា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា វិចិកិច្ឆំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អមនសិការំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ ថីនមិទ្ធំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្ដីត្រេកអរ ដូច្នេះថា ការសំឡឹងមើលនូវរូបទាំងឡាយ កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានការសំឡឹងមើល នូវរូបទាំងឡាយជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្ដីរន្ធត់កាយ សេចក្ដីឆ្អើតឆ្អៃ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្ដីព្យាយាមតឹងពេក សេចក្ដីព្យាយាមធូរពេក សេចក្ដីប្រាថ្នាហួសពេក នានត្តសញ្ញា និងការសំឡឹងមើលនូវរូបទាំងឡាយ កើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញ យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១៣១) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆាជាឧបក្កិលេស (គ្រឿងសៅហ្មង) របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវវិចិកិច្ឆា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា អមនសិការៈជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវអមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត

ថីនមិទ្ធំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហតិ ។ ឆម្ភិតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឆម្ភិតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហតិ ។ ឧប្បិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឧប្បិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហតិ ។ ទុដ្ឋុល្លំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-លេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ទុដ្ឋុល្លំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហតិ ។ អច្ចារទ្ធវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អច្ចារទ្ធវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហតិ ។ អតិលីនវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិលីនវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហតិ ។ អភិជប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អភិជប្បំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហតិ ។ នានត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា នានត្តសញ្ញំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហតិ ។ អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧប-ក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហតិ ។

ហើយក៏បានលះបង់ថីនមិទ្ធៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីរន្ធត់កាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្តីរន្ធត់កាយ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា នានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវនានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការសំឡឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវការសំឡឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។

(១៣២) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ឱភាសំ ហិ ខោ សញ្ជានាមិ ន ច រូបានិ បស្សាមិ រូបានិ ហិ ខោ បស្សាមិ ន ច ឱភាសំ សញ្ជានាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនាហំ ឱភាសំ ហិ ខោ សញ្ជានាមិ ន ច រូបានិ បស្សាមិ រូបានិ ហិ ខោ បស្សាមិ ន ច ឱភាសំ សញ្ជានាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ យស្មឹ ខោ អហំ សមយេ រូបនិមិត្តំ អមនសិការិត្វា ឱភាសនិមិត្តំ មនសិករោមិ ឱភាសំ ហិ ខោ តស្មឹ សមយេ សញ្ជានាមិ ន ច រូបានិ បស្សាមិ យស្មឹ បនាហំ សមយេ ឱភាសនិមិត្តំ អមនសិការិត្វា

(១៣៦) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មិនបានប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់ឥរិយាបថ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញរូបទាំងឡាយទេ បានឃើញរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺទេ រហូតអស់មួយយប់ ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន រហូតអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យអាត្មាអញ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញរូបទាំងឡាយ បានឃើញនូវរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ រហូតអស់មួយយប់ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃក៏មាន រហូតអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សម័យណា អាត្មាអញ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរូបនិមិត្ត តែបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវឱភាសនិមិត្ត (ពន្លឺ) ប៉ុណ្ណោះ សម័យនោះ អាត្មាអញស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញរូបទាំងឡាយ មួយទៀត សម័យណា អាត្មាអញ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឱភាសនិមិត្ត

រូបនិមិត្តំ មនសិករោមិ រូបានិ ហិ ខោ តស្មិំ សមយេ បស្សាមិ ន ច ឱភាសំ សញ្ជានាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវំ ។

(២៣៣) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ បរិត្តញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ បរិត្តានិ ច រូបានិ បស្សាមិ អប្បមាណញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ អប្បមាណានិ ច រូបានិ បស្សាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យោហំ បរិត្តញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ បរិត្តានិ ច រូបានិ បស្សាមិ អប្បមាណញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ អប្បមាណានិ ច រូបានិ បស្សាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ

តែបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវរូបនិមិត្ត (ប៉ុណ្ណោះ) សម័យនោះ អាត្មាអញ បានឃើញរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺឡើយ ហេតុ អស់មួយយប់ ក៏មាន ហេតុអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន ហេតុអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។

(១៣៣) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មិនបានប្រហែស ធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់ឥរិយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់ពន្លឺ មានប្រមាណតិចផង ឃើញរូបទាំងឡាយ មានប្រមាណតិចផង ស្គាល់ច្បាស់ពន្លឺប្រមាណ មិនបានផង ឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រមាណមិនបានផង ហេតុអស់មួយ យប់ក៏មាន ហេតុអស់មួយថ្ងៃក៏មាន ហេតុអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏ មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យអាត្មាអញស្គាល់ពន្លឺ មានប្រមាណតិចផង ឃើញរូបទាំងឡាយមានប្រមាណតិចផង ស្គាល់ ច្បាស់នូវពន្លឺ ប្រមាណមិនបានផង ឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រមាណ មិនបានផង ហេតុអស់មួយយប់ក៏មាន ហេតុអស់មួយថ្ងៃក៏មាន ហេតុ

កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯត-
ទហោសិ យស្មឹ ខោ សមយេ បរិត្តោ មេ[1] សមាធិ
ហោតិ បរិត្តំ មេ តម្ហិ[2] សមយេ ចក្ខុ ហោតិ
សោហំ បរិត្តេន ចក្ខុនា បរិត្តញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជា-
នាមិ បរិត្តានិ ច រូបានិ បស្សាមិ យស្មឹ បន
សមយេ អប្បមាណោ មេ សមាធិ ហោតិ អប្ប-
មាណំ មេ តម្ហិ សមយេ ចក្ខុ ហោតិ សោហំ
អប្បមាណេន ចក្ខុនា អប្បមាណញ្ចេវ ឱភាសំ
សញ្ជានាមិ អប្បមាណានិ ច រូបានិ បស្សាមិ
កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ
រត្តិន្ទិវំ ។ យតោ ខោ មេ អនុរុទ្ធា វិចិកិច្ឆា
ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា វិចិកិច្ឆា
ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។
អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា

១ ឱ. ម. មេតិ ឥត្ថិ ។ ២ ម. តស្មឹ ។

អស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សម័យណា សមាធិរបស់អាត្មាអញ មានប្រមាណតិច[១] សម័យនោះ ចក្ខុរបស់អាត្មាអញ ក៏មានប្រមាណតិច[២]ដែរ ព្រោះតែចក្ខុមានប្រមាណតិច បានជាអាត្មាអញស្គាល់ច្បាស់ពន្លឺ មានប្រមាណតិចផង ឃើញរូបទាំងឡាយ មានប្រមាណតិចផង មួយទៀត សម័យណា សមាធិរបស់អាត្មាអញ ប្រមាណមិនបាន សម័យនោះ ចក្ខុរបស់អាត្មាអញ ប្រមាណមិនបានដែរ ព្រោះតែចក្ខុប្រមាណមិនបាន បានជាអាត្មាអញ ស្គាល់ច្បាស់ពន្លឺប្រមាណមិនបានផង ឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រមាណមិនបានផង រហូតអស់មួយយប់ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃក៏មាន រហូតអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ កាលណាបើតថាគតដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់វិចិកិច្ឆា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា អមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ

១– សមាធិដែលថោកថយ ។ ២– ចក្ខុដែលអាប់អន់ ។

អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ ថីនមិទ្ធំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ថីនមិទ្ធំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ ឆម្ភិតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឆម្ភិតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ ឧព្ពិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឧព្ពិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ ទុដ្ឋុល្លំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ទុដ្ឋុល្លំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អច្ចារទ្ធវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អច្ចារទ្ធវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អតិលីនវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិលីនវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អភិជប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អភិជប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។

ក៏បានលះបង់អមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់ថីនមិទ្ធៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីរន្ធត់កាយ ជាឧបក្ក-លេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីរន្ធត់កាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។

នានត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា នានត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ យេ ខោ មេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ មេ បហីនា ហន្ទទានាហំ តិវិធេន សមាធឹ ភាវេសិន្តិ[១] ។

(១៣៤) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា សវិតក្កម្បិ សវិចារំ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ អវិតក្កម្បិ វិចារមត្តំ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ អវិតក្កម្បិ អវិចារំ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ សប្បីតិកម្បិ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ និប្បីតិកម្បិ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ សាតសហគតម្បិ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ ឧបេក្ខាសហគតម្បិ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ យតោ ខោ មេ អនុរុទ្ធា

---

១ ឱ. ម. ភាវេមីតិ ។

ដឹងច្បាស់ថា នានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់នានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការសំឡឹងមើលនូវរូបច្រើនពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់ការសំឡឹងមើលនូវរូបច្រើនពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ឧបក្កិលេសណា របស់ចិត្តនៃអាត្មាអញ ឧបក្កិលេសទាំងនោះ អាត្មាអញបានលះបង់អស់ហើយ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញ ចម្រើននូវសមាធិ ៣ ប្រការ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

(១៣៨) ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតក៏បានចម្រើននូវសមាធិ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈផង ។ បានចម្រើន នូវសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ មានតែវិចារៈផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ ប្រកបដោយបីតិផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ មិនមានបីតិផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ ប្រកបដោយសេចក្តីសប្បាយផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ ប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ កាលបើតថាគត

សវិតក្កោបិ[១] សវិចារោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ អវិតក្កោបិ[២] វិចារមត្តោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ អវិតក្កោបិ អវិចារោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ សប្បីតិកោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ និប្បីតិកោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ សាតសហគតោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ ឧបេក្ខាសហគតោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ ញាណញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទបាទិ អកុប្បា មេ វិមុត្តិ អយមន្តិមា ជាតិ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ឧបក្កិលេសសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

១-២ ឱ. អបិសទ្ទោ នត្ថិ ។

បានបម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈរួចហើយ ។ បានបម្រើនសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ មានតែវិចារៈរួចហើយ ។ បានបម្រើនសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈរួចហើយ ។ បានបម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយបីតិរួចហើយ ។ បានបម្រើនសមាធិមិនមានបីតិរួចហើយ ។ បានបម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយសេចក្តីសប្បាយរួចហើយ ។ បានបម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយឧបេក្ខារួចហើយ ។ សេចក្តីដឹង និងសេចក្តីឃើញ ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា វិមុត្តិរបស់អាត្មាអញ ជាធម្មជាតិមិនកម្រើក ជាតិរបស់អាត្មាអញនេះ មានក្នុងទីបំផុត ឥឡូវនេះ សេចក្តីកើតទៀតមិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៨ ។

នវមំ ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ

(១៣៤) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(១៣៥) ភគវា ឯតទវោច តីណិមានិ ភិក្ខវេ ពាលស្ស ពាលលក្ខណានិ ពាលនិមិត្តានិ ពាលាបទានានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ពាលោ ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ ទុព្ភាសិតភាសី ច(១) ទុក្កដកម្មការី ច(២) ។ នោ ចេតំ ភិក្ខវេ ពាលោ

១–២ បសព្វេ នត្ថិ ។

ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៩

(១៣៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៣៦) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល មានហេតុជាគ្រឿងចំណាំថាពាល មានហេតុជាគ្រឿងសំគាល់ថាពាល មានបរិតជាពាល ៣ យ៉ាងនេះ ។ ហេតុ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកគិតគំនិតអាក្រក់ ១ និយាយសំដីអាក្រក់ ១ ធ្វើអំពើអាក្រក់ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិន

ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច អភវិស្ស ទុព្ភាសិតភាសី ច ទុក្កដកម្មការី ច ។ កេន[១] នំ បណ្ឌិតា ជានេយ្យុំ ពាលោ អយំ អសប្បុរិសោតិ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខវេ ពាលោ ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ ទុព្ភាសិតភាសី ច ទុក្កដកម្មការី ច តស្មា នំ បណ្ឌិតា ជានន្តិ ពាលោ អយំ អសប្បុរិសោតិ ។ ស ខោ ភិក្ខវេ ពាលោ តិវិធំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៣៧) សចេ ភិក្ខវេ ពាលោ សភាយំ វា និសិន្នោ ហោតិ រថិយាយ វា និសិន្នោ ហោតិ សិង្ឃាដកេ វា និសិន្នោ ហោតិ តត្រ ចេ ជនោ តជ្ជំ តស្សារុប្បំ កថំ មន្តេតិ ។ សចេ ភិក្ខវេ ពាលោ បាណាតិបាតី ហោតិ អទិន្នាទាយី ហោតិ

---
១ ឱ. កេន ។

គិតគំនិតអាក្រក់ផង មិននិយាយសំដីអាក្រក់ផង មិនធ្វើអំពើអាក្រក់ផង ទេ ។ តើពួកបណ្ឌិតណា នឹងស្គាល់គេថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជាមនុស្សពាល ជាអសប្បុរស ដូច្នេះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងជាអ្នកគិតគំនិតអាក្រក់ផង និយាយសំដីអាក្រក់ផង ធ្វើអំពើអាក្រក់ផង ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះបានជា បណ្ឌិតទាំងឡាយស្គាល់គេថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជាមនុស្សពាល ជាអសប្បុរសបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង តែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ៣ យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

(១៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលពាល អង្គុយក្នុងសាលាក្តី អង្គុយក្នុងប្រកក្តី អង្គុយក្នុងផ្លូវបែកជា ៤ ក្តី បំណែកអ្នកផងដែលអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ តែងប្រឹក្សាពាក្យ (ថ្លែងអំពីទោស) ដែលកើតអំពីអំពើនោះ សមគួរដល់អំពើនោះ[១] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលពាល ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ

១– ប្រឹក្សាអំពីទោសរបស់បញ្ចវេរាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននិងបរលោក ។ អដ្ឋកថា ។

កាមេសុមិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទី ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយី ហោតិ តត្រ ភិក្ខវេ ពាលស្ស ឯវំ ហោតិ យំ ខោ ជនោ តជ្ជំ តស្សារុប្បំ កថំ មន្តេតិ សំវិជ្ជន្តេ តេ ច ធម្មា មយិ អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមីតិ ។ ឥទំ ភិក្ខវេ ពាលោ បឋមំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៣៨) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ពាលោ បស្សតិ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេន្តេ កសាហិបិ តាឡេន្តេ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តេ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តេ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តេ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តេ នាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ

ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ និយាយកុហក ជាអ្នកផឹកនៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរានិងមេរ័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងគិតក្នុងពាក្យដែលអ្នកផងនិយាយនោះ យ៉ាងនេះថា អ្នកផងតែងប្រើពាក្យពាក្យណា ដែលកើតអំពីអំពើនោះ សមគួរដល់អំពើនោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏មាននៅក្នុងអញផង ខ្លួនអញសោត ក៏ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ទី ១ នេះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពាលឃើញព្រះរាជាទាំងឡាយ កាលចាប់ចោរ ដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដម្បងខ្លីខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ

កណ្ណនាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ ពិលង្គថាលិកម្បិ ករោន្តេ

សង្ខមុណ្ឌិកម្បិ ករោន្តេ រាហុមុខម្បិ ករោន្តេ

ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តេ ហត្ថប្បជោតិកម្បិ ករោន្តេ

ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តេ ចីរកវាសិកម្បិ ករោន្តេ

ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តេ ពលិសមំសិកម្បិ ករោន្តេ

កហាបណកម្បិ ករោន្តេ ខារាបតច្ឆិកម្បិ ករោន្តេ

បលិឃបរិវត្តិកម្បិ ករោន្តេ បលាលបីឋកម្បិ ករោន្តេ

តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ចន្តេ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តេ

ឲ្យកាត់ទាំងស្បែកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើពិលង្គថាលិកកម្ម(១) គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវសង្ខមុណ្ឌិកកម្ម(២) គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យរលីងដូចជាសំបកស័ង្ខខ្លះ ឲ្យធ្វើរាហុមុខកម្ម(៣) គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់រាហុខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម(៤) គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើងខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវហត្ថប្បជោតិក-កម្ម(៥) គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម(៦) គឺអំពើដែលគេធ្វើដូចជាគេពន្ទាត់ស្បែកពពែខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម(៧) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្លៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម(៨) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វក្រោយខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពលិសមំសិកកម្ម(៩) គឺអំពើដែលគេច្ពក់មាត់ដោយកាង ឬសន្ទូចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវកហាបណក-កម្ម(១០) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខូចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយ ៗ ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវខារាបតច្ឆិកកម្ម(១១) គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សារស្រោចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពលីឃបរិវត្តិកកម្ម(១២) គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យដូចជាបង្វិលជើងគុល ឬសសរគោលខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវបលាលបីឋកកម្ម(១៣) គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ ឲ្យស្រោចដោយប្រេងដ៏ក្តៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ

---

១ ។ល។ ១៣ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ក្នុងគម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណា-សកៈ បឋមភាគ ទំព័រ ៣២០ ៣២១ ។

ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេន្តេ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តេ ។ តត្រ ភិក្ខវេ ពាលស្ស ឯវំ ហោតិ យថារូបានំ ខោ បាបកានំ កម្មានំ ហេតុ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេន្តិ កសាហិបិ តាឡេន្តិ ។ បេ ។ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តិ ។ សំវិជ្ជន្តេ តេ ច ធម្មា មយិ អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមិ ។ មញ្ចេបិ[១] រាជានោ ជានេយ្យុំ មម្បិ រាជានោ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេយ្យុំ កសាហិបិ តាឡេយ្យុំ ។ បេ ។ ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេយ្យុំ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទេយ្យុន្តិ ។ ឥទម្បិ ភិក្ខវេ ពាលោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

---

១ ឱ មមញ្ចំ ។

ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្ដែតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលតែងត្រិះរិះក្នុងអំពើទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ ចាប់ចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ។ បេ ។ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ព្រោះហេតុតែបាបកម្ម មានសភាពយ៉ាងណាៗ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏មាននៅក្នុងអញផង ខ្លួនអញសោត ក៏ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ បើព្រះរាជាទាំងឡាយ ជ្រាបនូវអញហើយ មុខជាព្រះរាជានឹងចាប់អញ ហើយត្រាស់បង្គាប់ ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ មិនខាន គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ។ បេ ។ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្ដែតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ទី២ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៣៩) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ពាលំ បីឋសមារុឡ្ហំ វា មញ្ចសមារុឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្វេ បាបកានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន ទុច្ចរិតានិ វាចាយ ទុច្ចរិតានិ មនសា ទុច្ចរិតានិ តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហតំ[1] បព្វតកូដានំ ឆាយា សាយណ្ហសមយំ បឋវិយា ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ពាលំ បីឋសមារុឡ្ហំ វា មញ្ចសមារុឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្វេ បាបកានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន ទុច្ចរិតានិ វាចាយ ទុច្ចរិតានិ មនសា ទុច្ចរិតានិ តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ តត្រ ភិក្ខវេ ពាលស្ស ឯវំ ហោតិ អកតំ វត មេ

១ ឱ. មហន្តានំ ។

(១៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពាល កាលឡើងកាន់តាំងក្តី ឡើងកាន់គ្រែក្តី ដេកលើផែនដីក្តី អំពើអាក្រក់ទាំង-ឡាយ គឺ ការប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយចិត្តណា ដែលគេធ្វើទុកក្នុងកាលមុន អំពើអាក្រក់ទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ សង្កត់សង្កិន រួបរឹតគេ ក្នុងសម័យនោះ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រមោលនៃកំពូលភ្នំធំ តែងគ្រោលពាសដាស គ្របលើផែនដី ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពាល កាលឡើងកាន់តាំងក្តី ឡើងកាន់គ្រែក្តី ដេកលើផែនដីក្តី អំពើអាក្រក់ទាំងឡាយ គឺ ការប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយចិត្តណា ដែលធ្វើទុកក្នុងកាលមុន អំពើអាក្រក់នោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ សង្កត់សង្កិន រួបរឹតគេ ក្នុងសម័យនោះ ដូច្នោះឯង ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងគិតក្នុងអារម្មណ៍ ដែលប្រាកដក្នុងចក្ខុទ្វារនោះ យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អាត្មាអញមិនបានធ្វើ

កល្យាណំ អកតំ កុសលំ អកតំ ភីរុត្តាណំ កតំ បាបំ កតំ លុទ្ទំ កតំ កិព្ពិសំ យាវតា ហោតិ អកតកល្យាណានំ អកតកុសលានំ អកតភីរុត្តាណានំ កតបាបានំ កតលុទ្ទានំ កតកិព្ពិសានំ គតិ តំ គតឹ បេច្ច គច្ឆាមីតិ ។ សោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡឹ កន្ទតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។ ឥទំ ខោ ភិក្ខវេ ពាលោ តតិយំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៤០) ស ខោ ភិក្ខវេ ពាលោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។ យំ ខោ តំ ភិក្ខវេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ ឯកន្តំ អនិដ្ឋំ ឯកន្តំ អកន្តំ ឯកន្តំ អមនាបន្តិ និរយមេវ តំ

អំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើបុណ្យ សម្រាប់ការពារភ័យទុកសោះ អាត្មាអញធ្វើតែបាប ធ្វើតែអំពើអាក្រក់ ធ្វើតែអំពើក្តៅក្រហាយទុក ពួកជនដែលមិនបានធ្វើអំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើបុណ្យ សម្រាប់ការពារភ័យទុក ជាអ្នកបានធ្វើតែអំពើបាប ធ្វើតែអំពើអាក្រក់ ធ្វើតែអំពើក្តៅក្រហាយទុក រមែងមានគតិណា អាត្មាអញនឹងទៅកាន់គតិនោះ ក្នុងបរលោក ។ បុគ្គលពាលនោះ តែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង ទ្រហោយំ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងទទួលទុក្ខទោមនស្ស ទី ៣ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៤០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផងដែលនិយាយតាមហេតុ តែងនិយាយចំពោះទីណាថា ជាទីមិនគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង មិនគួរត្រេកអរតែមួយយ៉ាង មិនគួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ដូច្នេះ ទីនោះ គឺនរកនុះឯង

សម្មា វទមានោ វទេយ្យ ឯកន្តំ អនិដ្ឋំ ឯកន្តំ អកន្តំ ឯកន្តំ អមនាបន្តិ ។ យាវញ្ចិទំ ភិក្ខវេ ឧបមាបិ ន សុករា យាវ ទុក្ខា និរយាតិ ។

(១៤១) ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច សក្កា បន[១] ភន្តេ ឧបមា កាតុន្តិ ។ សក្កា ភិក្ខូតិ ភគវា អវោច សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា រញ្ញោ ទស្សេយ្យុំ អយំ តេ ទេវ ចោរោ អាគុចារី ឥមស្ស យំ ឥច្ឆសិ តំ ទណ្ឌំ បណេហីតិ ។ តមេនំ រាជា ឯវំ វទេយ្យ គច្ឆថ ភោ ឥមំ បុរិសំ បុព្វណ្ហសមយំ សត្តិសតេន ហនថា-តិ ។ តមេនំ បុព្វណ្ហសមយំ សត្តិសតេន ហនេយ្យុំ ។

---

១ ឱ. បន មេតំ ទិស្សតិ ។

ដែលអ្នកផងនិយាយតាមហេតុ តែនិយាយថា ជាទីមិនគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង មិនគួរត្រេកអរតែមួយយ៉ាង មិនគួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មិនងាយនឹងធ្វើឧបមា ឲ្យដល់កម្រិតនរក ដែលមានទុក្ខបានឡើយ ។

(១៨១) កាលបើព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ យ៉ាងនេះហើយ មានភិក្ខុមួយរូប ក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចនឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាបានឬទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់តបថា ម្នាលភិក្ខុ តថាគតអាចនឹងធ្វើបាន រួចទ្រង់សំដែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចពួករាជបុរស ចាប់ចោរប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ នាំមកថ្វាយព្រះរាជាទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព អ្នកនេះជាចោរ ប្រព្រឹត្តអាក្រក់នឹងព្រះអង្គ បើទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យនឹងដាក់អាជ្ញាណា ដល់ចោរនេះ សូមទ្រង់ដាក់អាជ្ញានោះចុះ ។ ព្រះរាជាមានព្រះឱង្ការ យ៉ាងនេះថា នៃប្រស្តែន៍ ចូរអ្នករាល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនេះ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាមចុះ ។ ពួករាជ-បុរស ក៏យកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ។

អថ រាជា មជ្ឈន្តិកសមយំ ឯវំ វទេយ្យ អម្ភោ កថំ សោ បុរិសោតិ ។ តថេវ ទេវ ជីវតីតិ ។ តមេនំ រាជា ឯវំ វទេយ្យ គច្ឆថ ភោ តំ បុរិសំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សត្តិសតេន ហនថាតិ ។ តមេនំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សត្តិសតេន ហនេយ្យុំ ។ អថ រាជា សាយណ្ហសមយំ ឯវំ វទេយ្យ អម្ភោ កថំ សោ បុរិសោតិ ។ តថេវ ទេវ ជីវតីតិ ។ តមេនំ រាជា ឯវំ វទេយ្យ គច្ឆថ ភោ តំ បុរិសំ សាយណ្ហសមយំ សត្តិសតេន ហនថាតិ ។ តមេនំ សាយណ្ហសមយំ សត្តិសតេន ហនេយ្យុំ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ អបិ នុ សោ បុរិសោ តីហិ សត្តិសតេហិ ហញ្ញមានោ តតោនិទានំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថាតិ ។ ឯកិស្សាបិ ភន្តេ សត្តិយា ហញ្ញមានោ សោ បុរិសោ តតោនិទានំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថ កោ បន វាទោ តីហិ សត្តិសតេហីតិ ។

លុះវេលាថ្ងៃត្រង់ ព្រះរាជាមានព្រះឱង្ការសួរ យ៉ាងនេះថា នែប្រៃស្តង ចុះបុរសនោះ តើដូចម្តេចទៅ ។ ពួករាជបុរសក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនោះរស់នៅឡើយទេ ។ ព្រះរាជាត្រាស់បង្គាប់ យ៉ាងនេះថា នែប្រៃស្តង ចូរអ្នកពល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ចុះ ។ ពួករាជបុរស យកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ។ លុះវេលាថ្ងៃរសៀល ព្រះរាជាក៏មានព្រះឱង្ការសួរ យ៉ាងនេះថា នែប្រៃស្តង ចុះបុរសនោះ តើដូចម្តេចទៅ ។ ពួករាជបុរសក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនោះរស់នៅឡើយទេ ។ ព្រះរាជាមានព្រះឱង្ការបង្គាប់ យ៉ាងនេះថា នែប្រៃស្តង ចូរអ្នកពល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀលចុះ ។ លុះវេលាថ្ងៃរសៀល ពួករាជបុរស ក៏យកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះកាលបើគេចាក់ ដោយលំពែងបីរយ តើនឹងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុ ដែរឬទេ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បុរសនោះសូម្បីគេចាក់ដោយលំពែងតែមួយ ក៏ទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ទៅចាក់ ដោយលំពែងបីរយ ។

(៦៤២) អថខោ ភគវា បរិត្តំ បាណិមត្តំ បាសាណំ គហេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ កតមោ នុ ខោ មហន្តតរោ យោ ចាយំ មយា បរិត្តោ បាណិមត្តោ បាសាណោ គហិតោ ហិមវា បព្វតរាជាតិ ។ អប្បមត្តកោ[១] អយំ ភន្តេ ភគវតា បរិត្តោ បាណិមត្តោ បាសាណោ គហិតោ ហិមវន្តំ បព្វតរាជានំ ឧបនិធាយ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតីតិ ។ ឯវមេវ[២] ភិក្ខវេ យំ[៣] បុរិសោ តីហិ សត្តិសតេហិ ហញ្ញមានោ តតោនិទានំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ តំ និរយស្ស ទុក្ខំ ឧបនិធាយ សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ ។

---

១ ឱ. អប្បមត្តោ ខោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. ឯវមេវ ខោ ។ ៣ ឱ. ម យំសោ ។

(១៤៦) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចាប់ថ្មតូច ប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ហើយត្រាស់សួរពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្ដីនោះ ថាដូចម្ដេច ដុំថ្មប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ដែលតថាគតកំពុងកាន់នេះ និងស្ដេចភ្នំហិមពាន្ត តើណាធំជាង ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដុំថ្មតូចប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ដែលព្រះអង្គកំពុងកាន់នេះ តូចពេកណាស់ ប្រៀបផ្ទឹមនឹងស្ដេចភ្នំហិមពាន្តនោះ មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្ដីនេះ មានឧបមេយ្យដូចជាបុរសដែលគេចាក់ដោយលំពែងបីរយ រមែងរងទុក្ខ ទោមនស្សណា ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុ ។ ទុក្ខនោះឯង ប្រៀបផ្ទឹមនឹងទុក្ខ របស់នរក ក៏មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ។

[១៤៣] តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា បញ្ចវិធពន្ធនំ នាម ការណំ ការេន្តិ ។ តត្តំ អយោខិលំ ហត្ថេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខិលំ ទុតិយេ ហត្ថេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខិលំ បាទេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខិលំ ទុតិយេ បាទេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខិលំ មជ្ឈេ ឧរស្មឹ គមេន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា សំវេសេត្វា កុឋារីហិ[1] តច្ឆន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា ។ បេ ។ ព្យន្តីហោតិ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឧទ្ធំបាទំ អធោសិរំ គហេត្វា វាសីហិ តច្ឆន្តិ ។

១ ម. កុធារីហិ ។

(១៨៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ធ្វើកម្មករណ៍ឈ្មោះ បញ្ចវិធពន្ធន៍ (ចំណង ៥ ប្រការ) ចំពោះសត្វនរកនោះ ៗ គឺផ្តេក (សត្វនរកនោះ) ហើយបោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ដៃ (ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ដៃខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ជើង (ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ជើងខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ចំកណ្តាលទ្រូង ១ ៗ សត្វនោះរងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ដរាបណា ក៏មិនធ្វើមរណកាល ដរាបនោះ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកនិរយបាល ផ្តេកសត្វនរកនោះ រួចហើយ ទើបយកដឹងចាំង ៗ សត្វនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ក្នុងទីនោះ ៗ បេ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាលចាប់សត្វនោះ យកជើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ហើយច្រាសដោយកាំបិតព្រា ៗ

សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា ។ បេ ។ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា រថេ យោជេត្វា អាទិត្តាយ បឋវិយា សម្បជ្ជលិតាយ សជោតិភូតាយ សារេន្តិបិ បច្ចាសារេន្តិបិ[១] ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា ។ បេ ។ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា មហន្តំ អង្គារបព្វតំ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សជោតិភូតំ អារោបេន្តិបិ ឱរោបេន្តិបិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឧទ្ធំបាទំ អធោសិរំ គហេត្វា តត្តាយ លោហកុម្ភិយា បក្ខិបន្តិ អាទិត្តាយ សម្បជ្ជលិតាយ សជោតិភូតាយ ។ សោ តត្ថ ផេណុទ្ទេហកំ បច្ចតិ ។ សោ

១ កត្ថចិ អម្ហាកំ បោត្ថកេ ហារេន្តិបិ បច្ចាហារេន្តិបីតិ ទិស្សតិ ។

សត្វនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ក្នុងទីនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ទឹមសត្វនោះនឹងរថ ហើយបរទៅបរមកលើប្រថពី ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺសន្ធោសន្ធៅ ព្រាលឆ្អៅ ។ សត្វនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយ-បាល ប្រើសត្វនោះឲ្យឡើងភ្នំ ឲ្យចុះអំពីភ្នំរងើកភ្លើងធំ ដែលកំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺសន្ធោសន្ធៅ ព្រាលឆ្អៅ ។ សត្វនោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំងខ្លោចផ្សាក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ដរាបណា ក៏មិនធ្វើមរណកាលដរាបនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់សត្វនោះ យកជើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ទំលាក់ទៅក្នុងខ្ទះទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺសន្ធោសន្ធៅ ព្រាលឆ្អៅ ។ សត្វនោះ ឆេះនឹងកំសួលពពុះ ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ ។ កាលសត្វនោះ

តត្ថ ផេណុទ្ទេហកំ បច្ចមានោ សកិម្បិ ឧទ្ធំ គច្ឆតិ សកិម្បិ អធោ គច្ឆតិ សកិម្បិ តិរិយំ គច្ឆតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា មហានិរយេ បក្ខិបន្តិ ។ សោ ខោ បន ភិក្ខវេ មហានិរយោ

ចតុក្កណ្ណោ ចតុទ្វារោ
វិភត្តោ ភាគសោ មិតោ
អយោបាការបរិយន្តោ
អយសា បដិកុជ្ជិតោ ។
តស្ស អយោមយា ភូមិ
ជលិតា តេជសា យុតា
សមន្តា យោជនសតំ
ផរិត្វា តិដ្ឋតិ សព្វទា ។

អនេកបរិយាយេនបិ ខោ អហំ ភិក្ខវេ និរយកថំ កថេយ្យំ ។ យាវញ្ចិទំ ភិក្ខវេ ន សុករំ អក្ខានេន បាបុណិតុំ យាវ ទុក្ខា និរយា ។

ឆេះនឹងកំសួលពពុះ ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ ជួនកាលអណ្តែតឡើងលើម្តង ជួនកាលអណ្តែតចុះក្រោមម្តង ជួនកាលអណ្តែតទទឹងម្តង ៗ សត្វនោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ ដរាបណា ក៏មិនធ្វើមរណកាលដរាបនោះ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ក៏ចាប់បោះសត្វនោះ ទៅក្នុងមហានរក ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហានរកនោះសោត

មានជ្រុងបួន មានទ្វារបួន បែងចែកដោយចំណែក ៗ មាន របងដែកព័ទ្ធជុំវិញ គ្របដោយគម្របដែក ៗ ផ្ទៃក្រោមនៃម-ហានរកនោះសុទ្ធតែដែក មានភ្លើងឆេះភ្លឺច្រាលរន្ទាលផ្សាយ ទៅបានមួយរយយោជន៍ជុំវិញ តាំងនៅសព្វ ៗ កាល ៗ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែង រៀបរាប់ អំពីនរក ដោយអនេកបរិយាយទៅ ក៏បាន ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែដំណើរ ដែលតថាគតពោលទៅ មិនងាយនឹងដល់កម្រិតនរក ដែលមានទុក្ខ បានឡើយ ៗ

(១៨៨) សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា តិណភក្ខា ។ តេ អល្លានិបិ តិណានិ ទន្តុល្លេហកំ[១] ខាទន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា តិណភក្ខា[២] អស្សា គោណា គទ្រភា អជា មិគា យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា តិណ-ភក្ខា ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ បាបានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា តិណភក្ខា ។

(១៨៩) សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា គូថភក្ខា ។ តេ ទូរតោវ គូថគន្ធំ ឃាយិត្វា ធាវន្តិ ឯត្ថ ភុញ្ជិស្សាម ឯត្ថ ភុញ្ជិស្សាមាតិ ។ សេយ្យថាបិ នាម ព្រាហ្មណា អាហុតិគន្ធេន ធាវន្តិ ឯត្ថ ភុញ្ជិស្សាម ឯត្ថ ភុញ្ជិស្សាមាតិ ឯវមេវ ខោ សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា

---

១ ឱ. អល្លានិបិ តិណានិ សុក្ខានិបិ ទន្តុល្លេហកន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. អល្លានិបិ តិណានិ សុក្ខានិបិ តិណានិ ទន្តុល្លេហកន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ឯត្ថន្តរេ ហត្ថីតិ ទិស្សតិ ។

(១៤៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន (ខ្លះ) មានស្មៅជាអាហារ ។ ពួកសត្វតិរច្ឆានទាំងនោះ រមែងស៊ីស្មៅស្រស់ ច្រឹបផ្ដាច់ដោយធ្មេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន ដែលមានស្មៅជាអាហារ តើអ្វីខ្លះ គឺ សេះ គោ លា ពពែ ម្រឹគ ឬក៏សត្វតិរច្ឆានណាមួយ ដទៃទៀត ដែលមានស្មៅជាអាហារដូចគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលមានស្មៅជាអាហារនោះ ។

(១៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន (ខ្លះ) មានលាមកជាអាហារ ។ ពួកសត្វតិរច្ឆានទាំងនោះ គ្រាន់តែធុំក្លិនលាមកអំពីចម្ងាយ ក៏ស្ទុះទៅដោយគិតថា យើងនឹងស៊ី ក្នុងទីនុ៎ះ យើងនឹងស៊ី ក្នុងទីនុ៎ះ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ តែងស្ទុះទៅតាមក្លិននៃគ្រឿងបូជាដោយគិតថា យើងនឹងបរិភោគ ក្នុងទីនុ៎ះ យើងនឹងបរិភោគ ក្នុងទីនុ៎ះ សេចក្ដីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតិរច្ឆាន

គូថភក្ខា តេ ទូរតោ វ គូថគន្ធំ ឃាយិត្វា ធាវន្តិ ឯត្ថ ភុញ្ជិស្សាម ឯត្ថ ភុញ្ជិស្សាមាតិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា គូថភក្ខា កុក្កុដា សូករា សោណា សិង្គាលា យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា គូថភក្ខា ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ បាបានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា គូថភក្ខា ។

(១៤២) សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ កីដា បដង្គា(១) គណ្ឌុប្បាទា យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ ។

១ ឱ. បុឡ្វកា ។

ដែលមានលាមកជាអាហារ ពួកសត្វតិរច្ឆាននោះ គ្រាន់តែធុំក្លិនលាមក អំពីចម្ងាយ ក៏ស្ទុះទៅដោយគិតថា យើងនឹងស៊ីក្នុងទីនុ៎ះ យើងនឹងស៊ីក្នុងទីនុ៎ះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតិរច្ឆានដែលមានលាមកជាអាហារ តើអ្វីខ្លះ គឺមាន់ ជ្រូក ឆ្កែ ចចក ឬពួកសត្វតិរច្ឆានណាមួយក្រៅពីនេះទៀត ដែលមានលាមកជាអាហារដូចគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើនូវកម្មដ៏លាមកក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វដែលមានលាមកជាអាហារនោះ ។

[១៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីងងឹត ចាស់ក្នុងទីងងឹត ស្លាប់ក្នុងទីងងឹត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីងងឹត ចាស់ក្នុងទីងងឹត ស្លាប់ក្នុងទីងងឹត តើអ្វីខ្លះ គឺ កន្លាត ពាក ជន្លេន ឬពួកសត្វតិរច្ឆានណាមួយក្រៅពីនេះទៀត ដែលកើតក្នុងទីងងឹត ចាស់ក្នុងទីងងឹត ស្លាប់ក្នុងទីងងឹតដែរ ។

ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ បាបានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ ។

(១៤៧) សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា ឧទកស្មឹ ជាយន្តិ ឧទកស្មឹ ជីយន្តិ ឧទកស្មឹ មីយន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា ឧទកស្មឹ ជាយន្តិ ឧទកស្មឹ ជីយន្តិ ឧទកស្មឹ មីយន្តិ មច្ឆា កច្ឆបា សុំសុមារា យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា ឧទកស្មឹ ជាយន្តិ ឧទកស្មឹ ជីយន្តិ ឧទកស្មឹ មីយន្តិ ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ បាបានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា ឧទកស្មឹ ជាយន្តិ ឧទកស្មឹ ជីយន្តិ ឧទកស្មឹ មីយន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារ ក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងទីងងឹត ចាស់ក្នុងទីងងឹត ស្លាប់ក្នុងទីងងឹតនោះ ។

(១៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក្នុងទឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក្នុងទឹក តើអ្វីខ្លះ គឺ ត្រី អណ្តើក ក្រពើ ឬពួកសត្វតិរច្ឆានណាមួយក្រៅពីនេះទៀត ដែលកើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក្នុងទឹកដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើនូវកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក្នុងទឹកនោះ ។

(១៦៨) សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា អសុចិស្មឹ ជាយន្តិ អសុចិស្មឹ ជីយន្តិ អសុចិស្មឹ មីយន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា អសុចិស្មឹ ជាយន្តិ អសុចិស្មឹ ជីយន្តិ អសុចិស្មឹ មីយន្តិ ។ យេ តេ ភិក្ខវេ សត្តា បូតិមច្ឆេ វា ជាយន្តិ បូតិមច្ឆេ វា ជីយន្តិ បូតិមច្ឆេ វា មីយន្តិ បូតិកុណបេ វា... បូតិកុម្មាសេ វា... ចន្ទនិកាយ វា... ឱឡិគល្លេ វា ជាយន្តិ ។ បេ ។ យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា អសុចិស្មឹ ជាយន្តិ អសុចិស្មឹ ជីយន្តិ អសុចិស្មឹ មីយន្តិ ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ បាបានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា អសុចិស្មឹ ជាយន្តិ អសុចិស្មឹ ជីយន្តិ

(១៤៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីមិនស្អាត រស់ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក្នុងទីមិនស្អាត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីមិនស្អាត រស់ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក្នុងទីមិនស្អាត តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលកើត ក្នុងត្រីស្អុយក៏មាន រស់ក្នុងត្រីស្អុយក៏មាន ស្លាប់ក្នុងត្រីស្អុយក៏មាន ក្នុងសាកសពស្អុយក៏មាន ... ក្នុងនំស្អុយក៏មាន ... ក្នុងរណ្តៅជ្រាំក៏មាន ... កើតក្នុងប្រឡាយបង្ហូរជ្រាំក៏មាន ។ បេ ។ ឬក៏ពួកសត្វតិរច្ឆានណាមួយក្រៅពីនេះទៀត ដែលកើតក្នុងទីមិនស្អាត រស់ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក្នុងទីមិនស្អាតដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើនូវកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងទីមិនស្អាត

អសុចិស្មឹ មីយន្តិ ។ អនេកបរិយាយេនបិ ខោ អហំ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានយោនិកថំ កថេយ្យំ ។ យាវញ្ចិទំ ភិក្ខវេ ន សុករំ អក្ខានេន បាបុណិតុំ យាវ ទុក្ខា តិរច្ឆានយោនិ ។

(១៤៩) សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ បុរិសោ ឯកច្ឆិគ្គឡំ យុគំ មហាសមុទ្ទេ[១] បក្ខិបេយ្យ ។ តមេនំ បុរត្ថិមោ វាតោ បច្ឆិមេន សំហរេយ្យ បច្ឆិមោ វាតោ បុរត្ថិមេន សំហរេយ្យ ឧត្តរោ វាតោ ទក្ខិណេន សំហរេយ្យ ទក្ខិណោ វាតោ ឧត្តរេន សំហរេយ្យ ។ តត្រាស្ស[២] កាណោ កច្ឆបោ សោ វស្សសតស្ស អច្ចយេន សកឹ ឧម្មុជ្ជេយ្យ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ អបិ នុ សោ កាណោ កច្ឆបោ អមុស្មឹ ឯកច្ឆិគ្គឡេ យុគេ គីវំ បវេសេយ្យាតិ ។

---

១ ឱ. សមុទ្ទេ ។ ២ ម. តត្រាយំ ។

ចាស់ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក្នុងទីមិនស្អាតនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែង រៀបរាប់នូវកំណើត នៃសត្វតិរច្ឆាន ដោយអនេក–បរិយាយទៅក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែដំណើរដែលតថាគតពោលទៅ ក៏មិនងាយនឹងដល់កម្រិតកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ដែលមានទុក្ខបានឡើយ ។

(១៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសដាក់នឹម ដែលមានប្ហោះតែមួយ ទៅក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ខ្យល់ពីខាងកើតបក់បន្សាត់នឹមនោះទៅខាងលិច ខ្យល់ពីខាងលិចបក់បន្សាត់ទៅខាងកើត ខ្យល់ពីខាងជើងបក់បន្សាត់ទៅខាងត្បូង ខ្យល់ពីខាងត្បូងបក់បន្សាត់ទៅខាងជើង ។ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ មានអណ្តើកខ្វាក់មួយ អណ្តើកនោះ អំណោះទៅមួយរយឆ្នាំ ទើបងើបឡើងម្តង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង–ឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច អណ្តើកខ្វាក់នោះ គេអាចនឹងប្រកកឲ្យចូលទៅក្នុងនឹម ដែលមានប្ហោះតែមួយនោះបាន ឬទេ ។

នោ ហេតំ ភន្តេ[១] យទិ នូន[២] ភន្តេ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេនាតិ ។ ខិប្បតរំ ខោ សោ ភិក្ខវេ កាណោ កច្ឆបោ អមុស្មឹ ឯកច្ឆិគ្គលេ យុគេ គីវំ បវេសេយ្យ ។ អតោ[៣] ទុល្លភតរាហំ ភិក្ខវេ មនុស្សត្តំ វទាមិ សកឹ វិនិបាតគតេន ពាលេន ។ តំ កិស្ស ហេតុ ន ហេត្ថ ភិក្ខវេ អត្ថិ ធម្មចរិយា សមចរិយា កុសលកិរិយា បុញ្ញកិរិយា អញ្ញមញ្ញខាទិកា ឯត្ថ ភិក្ខវេ វត្តន្តិ ទុព្វលមារិកា[៤] ។

(១៨០) ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ សចេ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន មនុស្សត្តំ អាគច្ឆតិ យានិ តានិ នីចកុលានិ ចណ្ឌាលកុលំ វា នេសាទកុលំ វា វេនកុលំ វា រថការកុលំ

១ ឱ. នោ ហេតំ ភន្តេតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. បន ។ ៣ ម. អហោ ។ ៤ ម. ទុព្វលខាទិកា ។

ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនបានទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើត្រូវតែកន្លងកាលទៅម្តងៗ យូរអង្វែងណាស់ (ទើបអណ្តើកនោះ ប្រកកចូលទៅក្នុងប្ហោះនឹមនោះបាន) ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អណ្តើកខ្វាក់នោះ ប្រកកឲ្យចូលទៅក្នុងនឹម ដែលមានប្ហោះតែមួយនោះ ទុកថាជាឆាប់ណាស់ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា បុគ្គលពាល ទៅកើតជាវិនិបាតម្តងហើយ កម្រនឹងបានអត្តភាពមកជាមនុស្សវិញ ជាងអណ្តើកខ្វាក់នោះទៅទៀត ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាក្នុងវិនិបាតនោះ មិនមានការប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ស្មើ មិនមានការធ្វើកុសល មិនមានការធ្វើបុណ្យទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានតែការខាំស៊ីនូវគ្នានឹងគ្នា សម្លាប់គ្នាដែលមានកម្លាំងថយ តែងមានទៅក្នុងវិនិបាតនោះ ។

(១៨០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ប្រសិនបើអំណើះកាល យូរអង្វែងទៅ ម្តងៗ ទើបបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សក្នុងកាលជាខាងក្រោយ តែងកើតក្នុងត្រកូលថោកទាប គឺ ត្រកូលចណ្ឌាល ត្រកូលអ្នកនេសាទ ត្រកូលអ្នកត្បាញផែង ត្រកូលអ្នកធ្វើរថ

វា បុក្កុសកុលំ វា តថារូបេ កុលេ បច្ចាជាយតិ ទលិទ្ទេ អប្បន្នបានភោជនេ កសិរវុត្តិកេ យត្ថ កសិរេន ឃាសច្ឆាទោ លព្ភតិ ។ សោ ច ហោតិ ទុព្វណ្ណោ ទុទ្ទសិកោ ឱកោដិមកោ ពហ្វាពាធោ[1] កាណោ វា កុណី វា ខញ្ជោ វា[2] បក្ខហតោ វា ន លាភី អន្នស្ស បានស្ស វត្ថស្ស យានស្ស មាលាគន្ធវិលេបនស្ស សេយ្យាវសថបទីបេយ្យស្ស ។ សោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរតិ វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរតិ មនសា ទុច្ចរិតំ ចរតិ ។ សោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។

---

១ ឱ. ពវ្ហាពាធោ ។ ២ ម. ខុជ្ជោ ។

ត្រកូលអ្នកកើបសម្រាម ជាត្រកូលកំសត់ ឥតមានបាយ ទឹក ភោជន ប្រព្រឹត្តរស់នៅដោយលំបាក ជាត្រកូលរកបាយស៊ី និងសំពត់ស្លៀក បានដោយក្រជាបក្រដួស ។ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សមានសម្បុរអាក្រក់ មិនគួរអ្នកផងមៀងមើល ជាមនុស្សតឿ មានជម្ងឺច្រើន ជាមនុស្សខ្វាក់ ក្ងិន ខ្ញក ខ្វិន ជាអ្នកមិនបានបាយ ទឹក សំពត់ យានផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ទីដេក ទីនៅអាស្រ័យ គ្រឿងប្រទីបឡើយ ។ បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយចិត្ត ។ បុគ្គលនោះ លុះប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយចិត្តហើយ ដល់បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក ។

[១៨១] សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ អក្ខធុត្តោ បឋមេនេវ កលិគ្គហេន បុត្តម្បិ ជីយេថ ទារម្បិ ជីយេថ សព្វំ សាបតេយ្យម្បិ ជីយេថ ឧត្តរិម្បិ អទ្ធុពន្ធំ[១] និគច្ឆេយ្យ ។ អប្បមត្តកោ សោ ភិក្ខវេ កលិគ្គហោ យំ សោ អក្ខធុត្តោ បឋមេនេវ កលិគ្គហេន បុត្តម្បិ ជីយេថ ទារម្បិ ជីយេថ សព្វំ សាបតេយ្យម្បិ ជីយេថ ឧត្តរិម្បិ អទ្ធុពន្ធំ និគច្ឆេយ្យ ។ អថខោ អយមេវ តតោ មហន្តតរោ កលិគ្គហោ យំ សោ ពាលោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ[២] ភិក្ខវេ កេវលា បរិបូរា ពាលភូមីតិ ។

---

១ ឱ. អន្ទុពន្ធំ ទិស្សតិ ។ ម. អធិពន្ធំ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អយម្បិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ពាលភូមិ

(១៨១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចយ៉ាងអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ តែងធ្វើកូនឲ្យហិនហោចទៅផង ធ្វើប្រពន្ធឲ្យហិនហោចទៅផង ធ្វើសម្បត្តិទាំងពួងឲ្យហិនហោចទៅផង ដោយការចាញ់ជាដំបូង តទៅមុខ ក៏ដល់នូវការជាប់ចំណងខ្លួនឯងទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ហេតុដែលអ្នកលេង ល្បែងភ្នាល់នោះ ធ្វើកូនឲ្យហិនហោចទៅផង ធ្វើប្រពន្ធឲ្យហិនហោចទៅផង ធ្វើសម្បត្តិទាំងពួងឲ្យហិនហោចទៅផង ដោយការចាញ់ជាដំបូង តទៅមុខ ក៏ដល់នូវការជាប់ចំណងខ្លួនឯងទៀតនោះ ឈ្មោះថាចាញ់បន្តិចបន្តួចទេ ។ ចំណែកខាងបុគ្គលពាលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះដល់បែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក នេះឯង ទើបឈ្មោះថាការចាញ់យ៉ាងធំ ជាងនោះទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថាពាលភូមិ ដ៏បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ។

(១៨២) តីណិមានិ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិតលក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ បណ្ឌិតាបទានានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ សុភាសិតភាសី ច សុកតកម្មការី ច ។ នោ ចេតំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ច អភវិស្ស សុភាសិតភាសី ច សុកតកម្មការី ច ។ កេន នំ បណ្ឌិតា ជានេយ្យុំ បណ្ឌិតោ អយំ ភវំ សប្បុរិសោតិ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ សុភាសិតភាសី ច សុកតកម្មការី ច តស្មា នំ បណ្ឌិតា ជានន្តិ បណ្ឌិតោ អយំ ភវំ សប្បុរិសោតិ ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ តិវិធំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៩២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត មានហេតុជាគ្រឿងចំណាំថាជាបណ្ឌិត មានហេតុជាគ្រឿងសំគាល់ថាជាបណ្ឌិត មានចរិតជាបណ្ឌិត ៣ យ៉ាងនេះ ។ ហេតុ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកគិតគំនិតល្អ ១ និយាយសំដីល្អ ១ ធ្វើអំពើល្អ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើជនជាបណ្ឌិតនោះ ជាអ្នកមិនគិតគំនិតល្អផង មិននិយាយសំដីល្អផង មិនធ្វើអំពើល្អផងទេ ។ តើពួកអ្នកប្រាជ្ញណា នឹងស្គាល់ជនជាបណ្ឌិតនោះថា អ្នកដ៏ចំរើននេះ ជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ដូច្នេះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត ជាអ្នកគិតគំនិតល្អផង និយាយសំដីល្អផង ធ្វើអំពើល្អផង ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាពួកអ្នកប្រាជ្ញ ស្គាល់ជនជាបណ្ឌិតនោះថា អ្នកនេះជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះសោត តែងទទួលនូវសេចក្ដីសុខ សោមនស្ស ៣ យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

(១៨៣) សចេ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សភាយំ វា និសិន្នោ ហោតិ រថិយាយ វា និសិន្នោ ហោតិ សិង្ឃាដកេ វា និសិន្នោ ហោតិ តត្រ ចេ ជនោ តជ្ជំ តស្សារុប្បំ កថំ មន្តេតិ ។ សចេ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ តត្រ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតស្ស ឯវំ ហោតិ យំ ខោ ជនោ តជ្ជំ តស្សារុប្បំ កថំ មន្តេតិ សំវិជ្ជន្តេ តេ ធម្មា មយិ អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមីតិ ។ ឥទំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ បឋមំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ សុខក្នុងបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត

(១៨៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើជនជាបណ្ឌិត អង្គុយក្នុងសាលាក្តី អង្គុយក្នុងច្រកក្តី អង្គុយក្នុងផ្លូវបែកជា ៤ ក្តី ចំណែកអ្នកផងដែលអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ តែងប្រឹក្សាពាក្យ (ថ្លែងអំពីទោស) ដែលកើតអំពីអំពើនោះ ដ៏សមគួរដល់អំពើនោះ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជនជាបណ្ឌិត ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវសុរានិងមេរ័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះ តែងគិតក្នុងពាក្យ ដែលអ្នកផងនិយាយនោះថា អ្នកផងតែងប្រឹក្សាពាក្យណា ដែលកើតអំពីអំពើនោះ ដ៏សមគួរដល់អំពើនោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មាននៅក្នុងអញផង ខ្លួនអញសោត ក៏ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ សោមនស្ស ទី ១ នេះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ៗ

(១៨៤) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ បស្សតិ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេន្តេ កសាហិបិ តាឡេន្តេ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តេ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តេ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តេ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តេ នាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ កណ្ណនាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ ពិលង្គថាលិកម្បិ ករោន្តេ សង្ខមុណ្ឌិកម្បិ ករោន្តេ រាហុមុខម្បិ ករោន្តេ ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តេ ហត្ថប្បជោតិកម្បិ ករោន្តេ ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តេ ចីរកវាសិកម្បិ ករោន្តេ ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តេ

(១៩៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ជនជាបណ្ឌិតឃើញនូវព្រះរាជាទាំងឡាយ កាលចាប់នូវចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លីខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើពិលង្គថាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ[១] ឲ្យធ្វើនូវសង្ខមុណ្ឌិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យលើនដូចជាសំបកស័ង្ខខ្លះ[២] ឲ្យធ្វើនូវរាហុមុខកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់រាហូខ្លះ[៣] ឲ្យធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើងខ្លះ[៤] ឲ្យធ្វើនូវហត្ថប្បជ្ជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ[៥] ឲ្យធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើដូចជាពន្ទាត់ស្បែកពពែខ្លះ[៦] ឲ្យធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្លៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ[៧] ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វទ្រាយខ្លះ[៨]

---

១ ។ល។ ៨ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ក្នុងគម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ត្រង់ទំព័រ ៣២០–៣២១ ។

ពលិសមំសិកម្បិ ករោន្តេ កហាបណកម្បិ ករោន្តេ ខារាបតច្ឆិកម្បិ ករោន្តេ បលីឃបរិវត្តិកម្បិ ក-ករោន្តេ បលាលបីឋកម្បិ ករោន្តេ តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ចន្តេ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តេ ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេន្តេ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តេ ។ តត្រ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតស្ស ឯវំ ហោតិ យថារូបានំ ខោ បាបកានំ កម្មានំ ហេតុ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេន្តិ កសាហិបិ តាឡេន្តិ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តិ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តិ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តិ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តិ

ឲ្យធ្វើនូវពលិសមំសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេថ្ពក់មាត់ ដោយកាន់ឬសន្ទូច(១) ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវកហាបណកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខូចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយៗខ្លះ(២) ឲ្យធ្វើនូវខារាបតច្ឆិកកម្ម គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ(៣) ឲ្យធ្វើនូវបលិឃបរិវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាបង្វិលដើមគុល ឬសសរគោលខ្លះ(៤) ឲ្យធ្វើបលាលបីឋកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ(៥) ឲ្យស្រោចដោយប្រេងដាំក្តៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្តោតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតតែងត្រិះរិះ ក្នុងអំពើទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ ចាប់ចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លីខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ

---

១ ។ ល ។ ៥ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ក្នុងគម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ត្រង់ទំព័រ ៣២០–៣២១ ។

នាសម្បិ ឆិន្ទន្តិ កណ្ណនាសម្បិ ឆិន្ទន្តិ ពិលង្គថាលិ-

កម្បិ ករោន្តិ សង្ខមុណ្ឌិកម្បិ ករោន្តិ រាហុមុខម្បិ

ករោន្តិ ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តិ ហត្ថបជ្ជោតិកម្បិ

ករោន្តិ ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តិ ចីរកវាសិកម្បិ

ករោន្តិ ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តិ ពលិស-

មំសិកម្បិ ករោន្តិ កហាបណកម្បិ ករោន្តិ

ឲ្យកាត់ប្រមុះខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងប្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើពិលង្គថា-លិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវសង្ខ-មុណ្ឌិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យលើងដូចជាសំបកស័ង្ខខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវរាហុមុខកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់រាហុខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើងខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវហត្ថប្បជ្ជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាពន្លាត់ស្បែកពពែខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្លៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យ-កកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាដើងព្រាយខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពលិសមំសិក-កម្ម គឺអំពើដែលគេថ្ពក់មាត់ដោយកាន់ប្ហួសន្ទូចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវកហាបណក-កម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខ្ទូចសរីរៈ ប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយ ៗ ខ្លះ

ខារាបតច្ឆិកម្បិ ការេន្តិ បលិឃបរិវត្តិកម្បិ ការេន្តិ បលាលបីឋកម្បិ ការេន្តិ តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ចន្តិ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តិ ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេន្តិ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តិ ។ ន តេ ធម្មា មយិ សំវិជ្ជន្តិ[១] អហញ្ច ន តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមីតិ ។ ឥទម្បិ[២] ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ ទុតិយំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៨៨) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតំ បីឋសមារុឡ្ហំ វា មញ្ចសមារុឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្វេ កល្យាណានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន សុចរិតានិ វាចាយ សុចរិតានិ មនសា សុចរិតានិ

១ ឱ. សំវិជ្ជន្តេ ។ ២ ឱ. ឥទំ ។

ឲ្យធ្វើនូវខាពបតច្ឆិកកម្ម គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវបលិឃបរិវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែល គេធ្វើឲ្យដូចជាបង្វិលដើនគុល ឬសសរគោលខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវបលាលបីឋកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្ដាប់បំបើនខ្លះ ឲ្យស្រោចដោយប្រេងដ៏ក្ដៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្ដែតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ព្រោះហេតុបាបកម្មមានសភាពយ៉ាងណាៗ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនមានក្នុងអាត្មាអញ ទាំងអាត្មាអញសោត កំមិនប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត រមែងទទួលសេចក្ដីសុខសោមនស្សទី ២ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៨៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ជនជាបណ្ឌិត កាលឡើងកាន់តាំងក្ដី ឡើងកាន់គ្រែក្ដី ដេកលើផែនដីក្ដី អំពើល្អទាំង-ឡាយ គឺការប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ ការប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ការប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ណា ដែលជនជាបណ្ឌិតនោះ ធ្វើទុកក្នុងកាលមុន

តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហតំ បព្វតកូដានំ ឆាយា សាយណ្ហសមយំ បឋវិយា ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតំ បីឋសមារូឡ្ហំ វា មញ្ចសមារូឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្វេ កល្យាណានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន សុចរិតានិ វាចាយ សុចរិតានិ មនសា សុចរិតានិ តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ តត្រ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតស្ស ឯវំ ហោតិ អកតំ វត មេ បាបំ អកតំ លុទ្ទំ អកតំ កិព្វិសំ កតំ កល្យាណំ កតំ កុសលំ កតំ ភីរុត្តាណំ យាវតា ភោ អកតបាបានំ អកតលុទ្ទានំ អកតកិព្វិសានំ កតកល្យាណានំ កតកុសលានំ កតភីរុត្តាណានំ គតិ តំ គតឹ បេច្ច គច្ឆាមីតិ ។ សោ ន សោចតិ

អំពើល្អទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ ស្រោបស្រង់ ទំនុកបម្រុងនូវជនជាបណ្ឌិតនោះ ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រមោលនៃកំពូលភ្នំធំៗ តែងក្រាល ពាលជាល គ្របលើផែនដី ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចជនជាបណ្ឌិត កាលឡើងកាន់តាំងក្តី ឡើងកាន់គ្រែក្តី ដេកលើផែនដីក្តី អំពើល្អទាំងឡាយ គឺការប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ ការប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ការប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្តណា ដែលជនជាបណ្ឌិតនោះ ធ្វើទុកក្នុងកាលមុន អំពើល្អទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ ស្រោបស្រង់ទំនុកបម្រុង នូវជនជាបណ្ឌិតនោះ ក្នុងសម័យនោះ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងគិតក្នុងអារម្មណ៍ ដែលប្រាកដក្នុងចក្ខុទ្វារនោះ យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អាត្មាអញ មិនបានធ្វើបាប មិនបានធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនបានធ្វើអំពើក្តៅក្រហាយទុកទេ អាត្មាអញ ធ្វើតែអំពើល្អ ធ្វើតែអំពើកុសល ធ្វើតែបុណ្យសម្រាប់ការពារភ័យ ពួកជនដែលមិនបានធ្វើបាប មិនបានធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនបានធ្វើអំពើក្តៅក្រហាយទុក ជាអ្នកធ្វើតែអំពើល្អ ធ្វើតែកុសល ធ្វើតែបុណ្យសម្រាប់ការពារភ័យ រមែងមានគតិ យ៉ាងណា អាត្មាអញ នឹងទៅកាន់គតិនោះ ក្នុងបរលោក ។ ជនជាបណ្ឌិតនោះ តែងមិនក្រៀមក្រំចិត្ត

ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ ន ឧរត្តាឡឹ កន្ទតិ ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។ ឥទម្បិ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ តតិយំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៥៦) ស ខោ សោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ យំ ខោ តំ ភិក្ខវេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ ឯកន្តំ ឥដ្ឋំ ឯកន្តំ កន្តំ ឯកន្តំ មនាបន្តិ សគ្គមេវ តំ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ ឯកន្តំ ឥដ្ឋំ ឯកន្តំ កន្តំ ឯកន្តំ មនាបន្តិ ។ យាវញ្ចិទំ ភិក្ខវេ ឧបមាបិ ន សុករា យាវ សុខា សគ្គាតិ ។

មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនតក់ក្រហល់ក្រហាយ មិនដល់នូវសេចក្តីវិន្នន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងទទួលសេចក្តីសុខសោមនស្ស ទី ៣ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះសោត បានប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ទេវលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផងដែលនិយាយតាមហេតុ តែងនិយាយចំពោះទីណា ថាជាទីគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង គួរត្រេកអរតែមួយយ៉ាង គួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាងដូច្នេះ ទីនោះគឺឋានសួគ៌នោះឯង ដែលអ្នកផងនិយាយតាមហេតុ តែងនិយាយថា ជាទីគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង គួរត្រេកអរតែមួយយ៉ាង គួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះមិនងាយនឹងធ្វើឧបមា ឲ្យដល់កម្រិតឋានសួគ៌ ដែលមានសេចក្តីសុខបានឡើយ ។

(១៨៧) ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច សក្កា បន ភន្តេ ឧបមា កាតុន្តិ ។ សក្កា ភិក្ខូតិ ភគវា អវោច សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ សត្តហិ រតនេហិ សមន្នាគតោ ចតូហិ ច ឥទ្ធីហិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ កតមេហិ សត្តហិ ។

(១៨៨) ឥធ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស តទហុបោសថេ បណ្ណរសេ សីសន្ហាតស្ស ឧបោសថិកស្ស ឧបរិបាសាទវរគតស្ស ទិព្វំ ចក្ករតនំ បាតុភវតិ សហស្សារំ សនេមិកំ សនាភិកំ សព្វាការបរិបូរំ ។ ទិស្វាន រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ឯវំ ហោតិ សុតំ ខោ បន មេតំ យស្ស រញ្ញោ មុទ្ធាវសិត្តស្ស តទហុបោសថេ បណ្ណរសេ សីសន្ហាតស្ស ឧបោសថិកស្ស

(១៩៧) កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មានភិក្ខុមួយរូប ក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចនឹងធ្វើឧបមាបាន ឬទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់តបថា ម្នាលភិក្ខុ តថាគតអាចនឹងធ្វើបាន ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយរតនៈ ៧ ប្រការ និង ដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង ហើយទ្រង់សោយសេចក្តីសុខ សោមនស្ស ព្រោះរតនៈនិងឫទ្ធិនោះជាហេតុ ។ រតនៈទាំង ៧ ប្រការនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

(១៩៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់កក់ព្រះសិរ្សក្នុងថ្ងៃ ១៥ ជាថ្ងៃឧបោសថ ហើយរក្សាឧបោសថ គង់នៅលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ចក្ករតនៈជាទិព្វ មានកាំមួយពាន់ ព្រមទាំងខ្នងកង់និងដុំ បរិបូណ៌ដោយអាការសព្វគ្រប់ ក៏កើតប្រាកដឡើង ។ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេក ទ្រង់ទតឃើញហើយ ទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា អើអាត្មាអញ ក៏ធ្លាប់បានឮរឿងនេះមកហើយថា ក្សត្រិយ៍អង្គណាជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់កក់ព្រះសិរ្ស ក្នុងថ្ងៃ ១៥ ជាថ្ងៃឧបោសថ ហើយរក្សាឧបោសថ

ឧបរិបាសាទវរគតស្ស ទិព្វំ ចក្ករតនំ ធាតុភវតិ សហស្សារំ សនេមិកំ សនាភិកំ សព្វាការបរិបូរំ សោ ហោតិ រាជា ចក្កវត្តិ អស្សំ នុ ខោ អហំ រាជា ចក្កវត្តីតិ ។ អថខោ ភិក្ខវេ រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ ឧដ្ឋាយាសនា វាមេន ហត្ថេន ភិង្ការំ គហេត្វា ទក្ខិណេន ហត្ថេន ចក្ករតនំ អព្ភុក្កិរតិ បវត្តតុ ភវំ ចក្ករតនំ អភិវិជិនាតុ ភវំ ចក្ករតនន្តិ ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ ចក្ករតនំ បុរត្ថិមំ ទិសំ បវត្តតិ អន្វទេវ រាជា ចក្កវត្តិ សទ្ធឹ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ។ យស្មឹ ខោ បន ភិក្ខវេ បទេសេ ចក្ករតនំ បតិដ្ឋាតិ តត្ថ រាជា ចក្កវត្តិ វាសំ ឧបេតិ សទ្ធឹ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ បដិរាជានោ តេ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហំសុ ឯហិ ខោ មហារាជ

គង់នៅលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ចក្ករតនជាទិព្វ មានកាំមួយពាន់ព្រម ទាំងខ្នងកង់ទាំងដុំ បរិបូណ៌ដោយអាការទាំងពួង ក៏កើតប្រាកដឡើង ព្រះរាជាអង្គនោះ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ឬហ្ន៎ អាត្មាអញបានជាស្តេចចក្រពត្តិហើយតើ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈហើយ ទើបយកព្រះហស្តខាងឆ្វេងចាប់កុណ្ឌី យកព្រះហស្តខាងស្តាំ ប្រស់ព្រំចក្ករតន៍ ហើយត្រាស់ថា ចក្ករតនដ៏ចម្រើន ចូរអណ្តែតទៅ ចក្ករតនដ៏ចម្រើន ចូរមានជ័យជំនះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ចក្ករតន៍នោះឯង ក៏អណ្តែតត្រសែតទៅកាន់ទិសខាងកើត ទើបព្រះបាទចក្រពត្តិ ទ្រង់ស្តេចទៅតាមក្រោយ ព្រមដោយចតុរង្គសេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើចក្ករតនប្រតិស្ឋាន ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិព្រមទាំងចតុរង្គសេនា ក៏ចូលទៅតាំងព្រះរាជនិវេសន៍ ក្នុងប្រទេសនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកពួកស្តេចណា ដែលជាសត្រូវគង់នៅក្នុងទិសខាងកើត ព្រះរាជាទាំងនោះ ក៏ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះបាទចក្រពត្តិហើយ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកបុះ

ស្វាគតំ មហារាជ សកន្តេ មហារាជ អនុសាស មហារាជាតិ ។ រាជា ចក្កវត្តិ ឯវមាហ បាណោ ន ហន្តព្វោ អទិន្នំ នាទាតព្វំ កាមេសុ មិច្ឆា ន ចរិតព្វា មុសា ន ភាសិតព្វា មជ្ជំ ន បាតព្វំ យថាភុត្តញ្ច ភុញ្ជថាតិ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ បដិរាជានោ តេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អនុយុត្តា(១) អហេសុំ(២) ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ ចក្ករតនំ បុរត្ថិមំ សមុទ្ទំ អជ្ឈោគាហេត្វា បច្ចុត្តរិត្វា ទក្ខិណំ ទិសំ បវត្តតិ ។ បេ ។ ទក្ខិណំ ទិសំ សមុទ្ទំ អជ្ឈោគាហេត្វា បច្ចុត្តរិត្វា បច្ឆិមំ ទិសំ បវត្តតិ ។ បេ ។ បច្ឆិមំ ទិសំ សមុទ្ទំ អជ្ឈោគាហេត្វា បច្ចុត្តរិត្វា ឧត្តរំ ទិសំ បវត្តតិ អន្វទេវ រាជា ចក្កវត្តិ សទ្ធឹ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ។ យស្មឹ ខោ បន ភិក្ខវេ បទេសេ ចក្ករតនំ បតិដ្ឋាតិ តត្ថ រាជា ចក្កវត្តិ

---

១ ម. អនុយន្តា ។ ២ ឱ. ភវន្តិ ។

បពិត្រមហារាជ ទ្រង់ស្តេចមកល្អហើយ បពិត្រមហារាជ រាជសម្បត្តិរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជារបស់ព្រះអង្គហើយ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀនប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវសម្លាប់សត្វ មិនត្រូវកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនត្រូវពោលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវផឹកទឹកស្រវឹងឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបរិភោគតែរបស់ដែលគួរបរិភោគចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ពួកស្តេចណា ដែលជាសត្រូវនៅក្នុងទិសខាងកើត ស្តេចទាំងនោះ ក៏ត្រឡប់ជាចុះចូលព្រះបាទចក្រពត្តិវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះចក្ររតនៈនោះ ក៏ចុះកាន់សមុទ្រទិសខាងកើត ហើយផុសឡើងវិលទៅកាន់ទិសខាងត្បូង ។ បេ ។ ចុះកាន់សមុទ្រទិសខាងត្បូង ហើយផុសឡើងវិលទៅកាន់ទិសខាងលិច ។ បេ ។ ចុះកាន់សមុទ្រទិសខាងលិច ហើយផុសឡើងវិលទៅ កាន់ទិសខាងជើង ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏ស្តេចទៅតាមខាងក្រោយ ព្រមដោយចតុរង្គសេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើចក្ររតនប្រតិស្ឋានទៅ ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិស្តេច

វាសំ ឧបេតិ សទ្ធឹ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ បដិរាជានោ តេ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហំសុ ឯហិ ខោ មហារាជ ស្វាគតំ មហារាជ សកន្តេ មហារាជ អនុសាស មហារាជាតិ ។ រាជា ចក្កវត្តិ ឯវមាហ បាណោ ន ហន្តព្វោ អទិន្នំ នាទាតព្វំ កាមេសុ មិច្ឆា ន ចរិតព្វា មុសា ន ភាសិតព្វា មជ្ជំ ន បាតព្វំ យថាភុត្តញ្ច ភុញ្ជថាតិ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ បដិរាជានោ តេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អនុយុត្តា អហេសុំ ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ ចក្ករតនំ សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ អភិវិជិនិត្វា

ក៏ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងប្រទេសនោះ ព្រមដោយចតុរង្គសេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ពួកស្តេចណា ជាសត្រូវនៅក្នុងទិសខាងកើត ស្តេចទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះបាទចក្រពត្តិ ហើយក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចមកចុះ បពិត្រមហារាជ ទ្រង់ស្តេចមកល្អហើយ បពិត្រមហារាជ រាជសម្បត្តិរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាព្រះរាជទ្រព្យ របស់ព្រះអង្គហើយ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀនប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទចក្រពត្តិទ្រង់ក៏មានព្រះរាជ-ឱង្ការ យ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវសម្លាប់សត្វ មិនត្រូវកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនត្រូវពោលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវផឹកទឹកស្រវឹងឡើយ អ្នកទាំងឡាយចូរបរិភោគតែរបស់ ដែលគួរបរិភោគចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ពួកស្តេចណា ជាសត្រូវក្នុងទិសខាងកើត ស្តេចទាំងនោះក៏ត្រឡប់ជាចុះចូលព្រះបាទចក្រពត្តិវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តពីនោះមក ចក្ករតនៈនោះបានបង្ក្រាបផែនដី ដែលមានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់

តមេនំ(១) រាជធានិំ បច្ចាគន្ត្វា រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អន្តេបុរទ្វារេ អក្ខាហតំ មញ្ញេ តិដ្ឋតិ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អន្តេបុរទ្វារំ ឧបសោភយមានំ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ ចក្ករតនំ បាតុភវតិ ។

(១៨៩) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ហត្ថិរតនំ បាតុភវតិ ។ សព្វសេតោ សត្តប្បតិដ្ឋោ ឥទ្ធិមា វេហាសង្គមោ ឧបោសថោ នាម នាគរាជា ។ ទិស្វាន រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ចិត្តំ បសីទតិ ភទ្ទកំ វត ភោ ហត្ថិយានំ សចេ ទមថំ ឧបេយ្យាតិ ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ ហត្ថិរតនំ សេយ្យថាបិ នាម ភទ្ទោ ហត្ថាជានីយោ ទីឃរត្តំ សុបរិទន្តោ ឯវមេវ ទមថំ ឧបេតិ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ តមេវ ហត្ថិរតនំ វីមំសមានោ បុព្វណ្ហសមយំ អភិរុហិត្វា សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ អនុបរិយាយិត្វា

---

១ ឱ. តមេវ ។

រួចត្រឡប់មកកាន់រាជធានីនោះវិញ ហើយឋិតនៅ (ក្នុងរបៀងនៃសាលាវិនិច្ឆ័យ) ទៀបទ្វារនៃព្រះបរមរាជវាំង របស់ព្រះបាទចក្រពត្តិ (នៅនឹងថ្កល់) ហាក់ដូចជាបាក់ក្លៅ ហើយបំភ្លឺទ្វារ ក្នុងព្រះបរមរាជវាំងនៃព្រះបាទចក្រពត្តិ (ឲ្យភ្លឺព្រោងព្រាត) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ករតន៍បែបនេះ តែងកើតឡើងប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៩៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហត្ថិរតន៍ (ដំរីកែវ) ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ (ដំរីកែវនោះ) ជាស្តេចដំរីឈ្មោះឧបោសថ មានសម្បុរសសុទ្ធ មានអវយវៈគួបផ្សំសមរម្យទាំងអស់ ជាដំរីមានឫទ្ធិ អាចហោះទៅលើអាកាសបាន ។ លុះព្រះបាទចក្រពត្តិ ទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យជ្រះថ្លាថា អើយានដំរីល្អណាស់តើហ្ន៎ ប្រសិនបើបួលទៅបង្ហាត់បាន (ជាការប្រពៃ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯហត្ថិរតន៍នោះ ក៏ដល់នូវការបង្ហាត់បាន ដូចជាដំរីអាជានេយ្យដ៏ល្អ ដែលគេបង្ហាត់បានរបៀបល្អយូរអង្វែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលហត្ថិរតន៍នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ឡើងគង់ (លើហត្ថិរតន៍នោះ) ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ហើយស្តេចទៅត្រួតត្រានូវផែនដី មានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់

តមេវ រាជធានឹ បច្ចាគន្ត្វា បាតរាសមកាសិ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ ហត្ថិរតនំ បាតុភវតិ ។

[១៦០] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អស្សរតនំ បាតុភវតិ ។ សព្វសេតោ កាឡសីសោ មុញ្ជកេសោ ឥទ្ធិមា វេហាសង្គមោ វលាហកោ នាម(១) អស្សរាជា ។ តំ ទិស្វាន រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ចិត្តំ បសីទតិ ភទ្ទកំ វត ភោ អស្សយានំ សចេ ទមថំ ឧបេយ្យាតិ ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ អស្សរតនំ

១ ឱ. វលាហោ នាម ។

រួចហើយស្តេចត្រឡប់មកសោយព្រះក្រយាហារ ក្នុងវេលាព្រឹក ឯពង-ដាទីរបស់ព្រះអង្គនោះវិញទាន់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហត្ថិរតនមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតឡើងប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៦០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អស្សរតន៍ (សេះកែវ) ក៏កើតឡើងប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ (អស្សរតនៈនោះ) ជាស្តេចសេះឈ្មោះវលាហកៈ មានសម្បុរសសុទ្ធ មានសម្បុរត្រង់ក្បាលខ្មៅ (រលើប) ដូចជាសម្បុរនៃកន្ទុក មានសក់ (សក្បុស) ដូចជាបណ្តូលស្មៅយ៉ាបូង ជាសេះមានឫទ្ធិ អាចហោះទៅលើអាកាសបាន ។ លុះស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យជ្រះថ្លាថា អើយានសេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ + ប្រសិនបើបួលទៅបង្ហាត់បាន (ជាការប្រពៃ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ អស្សរតនៈនោះ

សេយ្យថាបិ នាម ភទ្ទោ អស្សាជានីយោ ទីឃរត្តំ សុបរិទន្តោ ឯវមេវ ឧមជំ ឧបេតិ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ តមេវ អស្សរតនំ វីមំសមានោ បុព្វណ្ហសមយំ អភិរុហិត្វា សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ អនុយាយិត្វា តមេវ រាជធានឹ បច្ចាគន្ត្វា បាតរាសមកាសិ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ អស្សរតនំ បាតុភវតិ ។

(១៦១) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស មណិរតនំ បាតុភវតិ ។ សោ ហោតិ មណិវេឡុរិយោ សុភោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ សុបរិកម្មកតោ ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ មណិរតនស្ស អាភា សមន្តា យោជនំ ផុដា ហោតិ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ តមេវ មណិរតនំ វីមំសមានោ ចតុរង្គិនឹ សេនំ សន្នយ្ហិត្វា មណឹ ធជគ្គំ អារោបេត្វា រត្តន្ធការតិមិសាយ បាយាសិ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ សមន្តា គាមា អហេសុំ

ក៏ដល់នូវការបង្ហាត់បាន ដូចជាសេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ ដែលគេបង្ហាត់បាន រៀបរយល្អប្រពៃហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលអស្សរតន៍នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ឡើងគង់ (លើអស្សរតន៍) ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ហើយស្តេចទៅត្រួតត្រា ផែនដីដែលមានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់ រួចហើយស្តេចត្រឡប់មកសោយ ព្រះស្ងោយ ក្នុងវេលាព្រឹក ឯរាជធានីរបស់ព្រះអង្គនោះវិញទាន់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អស្សរតន៍មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៦១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មណិរតន៍ក៏កើតប្រា-កដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ មណិរតន៍នោះជាកែវពិទូរ្យ មានជាតិដ៏ល្អ មានជ្រុង ៨ ដែលជាងច្នៃល្អហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មណិរតន៍ នោះឯង មានពន្លឺផ្សាយទៅបានមួយយោជន៍ជុំវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលនូវមណិរតន៍នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ប្រជុំអស់ចតុរង្គសេនាមក ហើយទ្រង់ស្ទួយកែវមណីឡើង ទៅកាន់ចុងដងទង់ ហើយទ្រង់ត្រាច់ទៅក្នុងទីងងឹតអព្ភក្នុងរាត្រី ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកអ្នកស្រុកទាំងឡាយណា ដែលនៅជិតខាង

តេ តេនោភាសេន[១] កម្មន្តេ បយោជេសុំ ទិវាតិ មញ្ញមានា ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ មណិរតនំ បាតុភវតិ ។

(១៦២) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ឥត្ថីរតនំ បាតុភវតិ ។ សា[២] អភិរូបា ទស្ស-នីយា បាសាទិកា បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតា នាតិទីឃា នាតិរស្សា នាតិកិសា នាតិថូលា នាតិកាឡិកា[៣] នាច្ចោទាតា អតិក្កន្តា មានុសំ វណ្ណំ អប្បត្តា ទិព្វំ វណ្ណំ ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថីរតនស្ស ឯវរូបោ កាយសម្ផ-ស្សោ ហោតិ សេយ្យថាបិ នាម តុលបិចុនោ វា កប្បាសបិចុនោ វា ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថីរតនស្ស សីតេ ឧណ្ហានិ គត្តានិ ហោន្តិ

---

១ ម. មណិនោភាសេន ។ ២ ឱ. សាតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. នាតិកាឡី ។

អ្នកស្រុកទាំងនោះ សំគាល់ថាជាវេលាថ្ងៃ ក៏នាំគ្នាប្រកបការងារដោយ-សារពន្លឺ (កែវ) នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មណិរតន៍មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តទៅទៀត ឥត្ថីរតន៍ [1] (ស្រីកែវ) ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ស្រីកែវនោះមានរូបឆោមល្អ គួរឲ្យអ្នកផងពិតពិលរមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរល្អក្រៃលែង មិនខ្ពស់ពេក មិនទាបពេក មិនស្គមពេក មិនធាត់ពេក មិនខ្មៅពេក មិនសពេក លើសលែងកន្លងហួសសម្បុរស្ត្រីមនុស្ស តែមិនដល់សម្បុរទិព្វទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថីរតន៍នោះឯង មានកាយសម្ផស្ស (ទន់ល្អូក) ដូចជាសំឡីគរឬសំឡីកប្បាស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯឥត្ថីរតន៍នោះឯង ក្នុងរដូវត្រជាក់ មានខ្លួនក្តៅ

១– មើលមហាសុទស្សនសូត្រ ទីឃនិកាយមហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១២ ត្រង់នយលក្ខណៈលេខ ១ ។

ឧណ្ហេ សីតានិ គត្តានិ ហោន្តិ ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថិរតនស្ស កាយតោ ចន្ទនគន្ធោ វាយតិ មុខតោ ឧប្បលគន្ធោ វាយតិ ។ តំ ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថិរតនំ(១) ចក្កវត្តិស្ស បុព្វុដ្ឋាយិនី ហោតិ បច្ឆានិបាតិនី កឹការបដិស្សាវិនី មនាបចារិនី បិយវាទិនី ។ តំ ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថិរតនំ រាជានំ ចក្កវត្តឹ មនសាបិ នោ អតិចរតិ កុតោ បន កាយេន ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ ឥត្ថិរតនំ បាតុភវតិ ។

(១៦៣) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស គហបតិរតនំ បាតុភវតិ ។ តស្ស កម្មវិបា-កជំ ទិព្វំ ចក្ខុ បាតុភវតិ យេន និធឹ បស្សតិ

១ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ រញ្ញោតិ ទិស្សតិ ។

ក្នុងរដូវក្តៅ មានខ្លួនត្រជាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនតែប៉ុណ្ណោះសោត ឥត្ថីរតន៍នោះឯង មានក្លិនខ្លឹមចន្ទន៍ផ្សាយចេញអំពីកាយ មានក្លិនផ្កាឧប្បលផ្សាយចេញអំពីមាត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថីរតន៍នោះឯង ជាស្ត្រីតែងក្រោកឡើងមុន តែងអង្គុយក្រោយ [១] យកចិត្តទុកដាក់ធ្វើការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តតម្រូវព្រះហឫទ័យ ពោលតែពាក្យជាទីពេញព្រះហឫទ័យ របស់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថីរតន៍នោះឯង សូម្បីតែចិត្តក៏មិនប្រព្រឹត្តកន្លងស្តេចចក្រពត្តិទៅហើយ ម្តេចឡើយនឹងប្រព្រឹត្តកន្លងដោយកាយបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថីរតន៍មានសភាពយ៉ាងនេះឯង តែងកើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៦៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តទៅទៀត គហបតិរតន៍[២] (គហបតីកែវ) ក៏កើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ឯគហបតិរតន៍នោះ មានទិព្វចក្ខុ កើតអំពីផលនៃកុសលកម្ម អាចមើលឃើញកំណប់ទ្រព្យ

---

១ មើលមហាសុទស្សនសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១២ នយលក្ខណៈលេខ ២ ។ ២ មើលមហាសុទស្សនសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១៣ ត្រង់នយលក្ខណៈលេខ ១ ។

សស្សាមិកម្បិ អស្សាមិកម្បិ ។ សោ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហ អប្បោស្សុក្កោ ត្វំ ទេវ ហោហិ អហន្តេ ធនេន ធនករណីយំ ករិស្សាមីតិ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ តមេវ គហបតិរតនំ វីមំសមានោ នាវំ អភិរូហិត្វា មជ្ឈេ គង្គាយ នទិយា សោតំ ឱគាហិត្វា[១] គហបតិរតនំ ឯតទវោច អត្ថោ មេ គហបតិ ហិរញ្ញសុវណ្ណេនាតិ ។ តេនហិ មហារាជ ឯកំ[២] តីរំ នាវា ឧបេតូតិ ។ ឥធេវ មេ គហបតិ អត្ថោ ហិរញ្ញសុវណ្ណេនាតិ ។ អថខោ តំ[៣] ភិក្ខវេ គហបតិរតនំ ឧភោហិ ហត្ថេហិ ឧទកេ[៤] ឱមសិត្វា បូរំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស កុម្ភឹ ឧទ្ធរិត្វា រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឯតទវោច[៥] អលមេត្តាវតា មហារាជ

---

១ ឱ. ឱគហេត្វា ។ ២ ម. ឯកំ វា ឯកំ វាតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. នំ ។ ៤ ឱ. ឱទកំ ។ ៥ ឱ. ឯវមាហ ។

ដែលមានម្ចាស់និងមិនមានម្ចាស់បាន ។ គហបតិរតន៍នោះ ចូលទៅគាល់ស្តេចចក្រពត្តិ ក៏ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គកុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចាត់ចែងការ ដែលគួរធ្វើដោយទ្រព្យថ្វាយ ដោយព្រះរាជទ្រព្យព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិកាលទ្រង់នឹងល្បងមើលគហបតិរតន៍នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ប្រថាប់លើព្រះទីនាំងនាវា សំដៅទៅកាន់ខ្សែទឹកក្នុងកណ្តាលទន្លេគង្គា ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងគហបតិរតន៍នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតី យើងមានសេចក្តីត្រូវការ ដោយប្រាក់និងមាស ។ គហបតិរតន៍នោះក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រមហារាជ បើដូច្នោះ សូមទ្រង់អែបនាវាទៅខាងត្រើយម្ខាង ។ ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការថា ឱ គហបតី យើងមានសេចក្តីត្រូវការតែប្រាក់និងមាសត្រង់ទីនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង គហបតិរតន៍នោះលូកដៃទាំងពីរចុះទៅក្នុងទឹក ចាប់លើកយកឆ្នាំងដែលពេញ ដោយប្រាក់និងមាស ហើយក្រាបទូលស្តេចចក្រពត្តិថា បពិត្រមហារាជ ល្មមហើយដោយប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណោះ

កតមេត្តាវតា មហារាជ បូជិតមេត្តាវតា មហារាជាតិ ។ រាជា ចក្កវត្តិ ឯវមាហ អលមេត្តាវតា គហបតិ កតមេត្តាវតា គហបតិ បូជិតមេត្តាវតា គហបតីតិ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ គហបតិរតនំ បាតុភវតិ ។

(១៦២) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស បរិណាយករតនំ បាតុភវតិ ។ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេធាវី បដិពលោ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបដ្ឋបេតព្វំ ឧបដ្ឋាបេតុំ អបយាបេតព្វំ អបយាបេតុំ ឋបេតព្វំ ឋបេតុំ ។ សោ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្ក-មិត្វា ឯវមាហ អប្បោស្សុក្កោ ត្វំ ទេវ ហោហិ

បពិត្រមហារាជ ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណេះ ល្មមធ្វើព្រះរាជកិច្ចបានហើយ បពិត្រមហារាជ ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណេះ ខ្ញុំព្រះអង្គថ្វាយហើយ ។ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតី ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណេះល្មមហើយ ម្នាលគហបតី ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណេះ ល្មមធ្វើកិច្ចបានហើយ ម្នាលគហបតី ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណេះ អ្នកឯងថ្វាយយើងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គហបតិរតន៍ មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តទៅទៀត បរិនាយករតន៍[១] (បរិនាយកកែវ) ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ (បរិនាយកកែវនោះ) ជាបណ្ឌិតវាងវៃ មានប្រាជ្ញា អង់អាច ដើម្បីញុំាងស្តេចចក្រពត្តិ ដែលខ្លួនគួរឲ្យស្តេចចូលទៅ ឲ្យចូលទៅបាន ដើម្បីញុំាងស្តេចចក្រពត្តិ ដែលខ្លួនគួរឲ្យស្តេចចេញទៅ ឲ្យចេញទៅបាន ដើម្បីញុំាងស្តេចចក្រពត្តិ ឲ្យតាំងនូវបុគ្គលដែលគួរតាំងបាន ។ បរិនាយករតន៍នោះ ចូលទៅគាល់ស្តេចចក្រពត្តិហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គ កុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយឡើយ

១– មើលមហាសុទស្សនសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១៤ ត្រង់នយលក្ខណៈលេខ ១ ។

អហមនុសាសិស្សាមីតិ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ បរិណាយករតនំ បាតុភវតិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមេហិ រតនេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ ។ កតមេហិ ចតូហិ ឥទ្ធីហិ ។

(១៦៥) ឥធ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ អភិរូបោ ហោតិ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ អតិរិវ អញ្ញេហិ មនុស្សេហិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាយ បឋមាយ ឥទ្ធិយា សមន្នាគតោ ហោតិ ។

(១៦៦) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ ទីឃាយុកោ ហោតិ ចិរដ្ឋិតិកោ អតិរិវ អញ្ញេហិ មនុស្សេហិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាយ ទុតិយាយ ឥទ្ធិយា សមន្នាគតោ ហោតិ ។

(១៦៧) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ អប្បាពាធោ ហោតិ អប្បាតង្កោ សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ អតិរិវ

ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រៀនប្រដៅថាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិនាយកវត្ថុមានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយរតនៈ (៧ ប្រការ) នេះឯង ។ ស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។

(១៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិមានព្រះរូបល្អ គួរឲ្យអ្នកផងពិតពិលរមិលមើល គួរឲ្យជ្រះថ្លា ទ្រង់ប្រកបដោយព្រះឆវិវណ្ណដ៏ល្អក្រៃលែង ជាងមនុស្សឯទៀត ក្នុងលោកនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ នេះជាឫទ្ធិ ទី ១ ។

(១៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ស្តេចចក្រពត្តិ មានព្រះជន្មាយុវែង ទ្រង់ឋិតនៅ អស់កាលយូរអង្វែង ក្រៃលែងជាងមនុស្សទាំងឡាយឯទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ នេះជាឫទ្ធិ ទី ២ ។

(១៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់មិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ប្រកបដោយភ្លើងធាតុ ដែលកើតអំពីកម្ម មានវិបាកស្មើគ្នា គឺ មិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក លើសជាង

អញ្ញេហិ មនុស្សេហិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាយ តតិយាយ ឥទ្ធិយា សមន្នាគតោ ហោតិ ។

(១៦៨) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកានំ បិយោ ហោតិ មនាបោ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ បិតា បុត្តានំ បិយោ ហោតិ មនាបោ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកានំ បិយោ ហោតិ មនាបោ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ព្រាហ្មណគហបតិកា បិយា ហោន្តិ មនាបា ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ បិតុ បុត្តា បិយា ហោន្តិ មនាបា ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ព្រាហ្មណគហបតិកា បិយា ហោន្តិ មនាបា ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ឧយ្យានភូមឹ និយ្យាសិ ។ អថខោ ភិក្ខវេ ព្រាហ្មណគហបតិកា រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហំសុ

មនុស្សដទៃ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ នេះជាឫទ្ធិ ទី៣ ។

(១២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តនៃព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បិតាជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត នៃកូនទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត នៃព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងព្រាហ្មណ៍ និងគហបតីទាំងឡាយ ក៏ជាទីស្រឡាញ់ពេញព្រះហឫទ័យនៃស្តេចចក្រពត្តិដែរ ៗ មាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនៃបិតា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំឡាយ ព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ ក៏ជាទីស្រឡាញ់ពេញព្រះហឫទ័យនៃស្តេចចក្រពត្តិ យ៉ាងនោះដែរ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលមុនដម្បូង ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ទីឧទ្យាន ដោយចតុរង្គសេនា ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ ចូលទៅគាល់ស្តេចចក្រពត្តិ ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា

អតរមានោ ទេវ យាហិ យថា តំ មយំ ចិរតរំ បស្សេយ្យាមាតិ ។ រាជាបិ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ សារថឹ អាមន្តេសិ អតរមានោ សារថិ បេសេហិ យថាហំ ព្រាហ្មណគហបតិកេ ចិរតរំ បស្សេយ្យន្តិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាយ ចតុត្ថាយ ឥទ្ធិយា សមន្នាគតោ ហោតិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាហិ ចតូហិ ឥទ្ធីហិ សមន្នាគតោ ហោតិ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ អបិ នុ ខោ រាជា ចក្កវត្តិ ឥមេហិ សត្តហិ រតនេហិ សមន្នាគតោ ឥមាហិ ចតូហិ ច ឥទ្ធីហិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថាតិ ។ ឯកមេកេនបិ[១] ភន្តេ រតនេន សមន្នាគតោ រាជា ចក្កវត្តិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថ កោ បន វាទោ សត្តហិ រតនេហិ ចតូហិ ច ឥទ្ធីហីតិ ។

១ ឱ. ឯកត្តនបេ កេនាតិ ទិស្សតិ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គកុំស្តេចទៅ ដោយរួសរាន់ឡើយ សូមឲ្យយើងខ្ញុំព្រះអង្គឃើញព្រះអង្គ អស់កាលយូរ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ត្រាស់នឹងសារថីថា ម្នាលសារថី អ្នកកុំបររថទៅ ដោយរួសរាន់ឡើយ ។ សុំឲ្យខ្ញុំឃើញព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ អស់កាលយូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ នេះជាឫទ្ធិ ទី ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច ស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការនេះផង ដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាងនេះផង តើទ្រង់សោយនូវសេចក្តីសុខសោមនស្ស ព្រោះរតនៈនិងឫទ្ធិនោះជាហេតុដែរឬអ្វី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្តេចចក្រពត្តិសូម្បីប្រកបដោយរតនៈតែមួយ ១ ក៏គង់សោយសេចក្តីសុខសោមនស្ស ព្រោះរតនៈនោះ ជាហេតុទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វី ដល់ទៅប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការ និងឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង(នោះ) ។

(១៦៩) អថខោ ភគវា បរិត្តំ បាណិមត្តំ បាសាណំ គហេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ កតមោ នុ ខោ មហន្តតរោ យោចាយំ មយា បរិត្តោ បាណិមត្តោ បាសាណោ គហិតោ[១] ហិមវា បព្វតរាជាតិ ។ អប្បមត្តកោ អយំ ភន្តេ ភគវតា បរិត្តោ បាណិមត្តោ បាសាណោ គហិតោ ហិមវន្តំ បព្វតរាជានំ ឧបនិធាយ សង្ខ្យម្បិ ន ឧបេតិ កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតីតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ អយំ រាជា ចក្កវត្តិ សត្តហិ រតនេហិ សមន្នាគតោ ចតូហិ ច ឥទ្ធីហិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ តំ ទិព្វស្ស សុខស្ស ឧបនិធាយ សង្ខ្យម្បិ ន ឧបេតិ កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ ។

---

១ ម. ឯត្ថន្តរេ យោ ចាតិ ទិស្សតិ ។

(១៦៩) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់នូវដុំថ្មតូចប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ហើយត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ ជាដូចម្តេច ដុំថ្មតូចប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ដែលតថាគតកំពុងកាន់នេះ និងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត តើណាធំជាង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដុំថ្មតូចប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ដែលព្រះអង្គកាន់នេះតូចពេកណាស់ប្រៀបផ្ទឹមនឹងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការ និងឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង ទ្រង់សោយសេចក្តីសុខ សោមនស្សណា ព្រោះរតនៈ និងឫទ្ធិនោះជាហេតុ ។ សេចក្តីសុខនោះ ប្រៀបផ្ទឹមនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[១៧០] ស ខោ សោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សចេ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន មនុស្សត្តំ អាគច្ឆតិ យានិ តានិ ឧច្ចាកុលានិ ខត្តិយមហាសាលកុលំ វា ព្រាហ្មណមហាសាលកុលំ វា គហបតិមហាសាលកុលំ វា តថារូបេ កុលេ បច្ចាជាយតិ អឌ្ឍេ មហទ្ធនេ មហាភោគេ បហូតជាតរូបរជតេ បហូតវិត្តូបករណេ បហូតធនធញ្ញេ ។ សោ ច ហោតិ អភិរូបោ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ លាភី អន្នស្ស បានស្ស វត្ថស្ស យានស្ស មាលាគន្ធវិលេបនស្ស សេយ្យាវសថបទីបេយ្យស្ស ។ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរតិ វាចាយ សុចរិតំ ចរតិ មនសា សុចរិតំ ចរតិ ។ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ សេចក្ដីសុខរបស់បណ្ឌិត

(១៧០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះ បើអំណើះ កាលយូរអង្វែងទៅម្ដង ៗ ក៏មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ តែងកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ គឺត្រកូលខត្តិយមហាសាលខ្លះ ត្រកូលព្រាហ្មណមហាសាលខ្លះ ត្រកូលគហបតីមហាសាលខ្លះ ជាត្រកូលស្ដុកស្ដម្ភមាំមួន មានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន មានប្រាក់មាសច្រើន មានគ្រឿងឧបករណ៍ច្រើន មានធញ្ញជាតជាទ្រព្យច្រើន ៗ មួយទៀត ជនជាបណ្ឌិតនោះមានរូបល្អ គួរពិតពិលរមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរល្អដ៏ក្រៃលែង ជាអ្នកបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ទីដេក ទីនៅអាស្រ័យ និងគ្រឿងប្រទីប ៗ ជនជាបណ្ឌិតនោះ តែងប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ៗ លុះជនជាបណ្ឌិតនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ហើយដល់បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ៗ

(១៧១) សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ អក្ខធុត្តោ បឋមេនេវ កដគ្គហេន មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ អធិគច្ឆេយ្យ ។ អប្បមត្តកោ សោ ភិក្ខវេ កដគ្គហោ យំ ខោ(១) សោ អក្ខធុត្តោ បឋមេនេវ កដគ្គហេន មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ អធិគច្ឆេយ្យ ។ អថខោ អយមេវ តតោ មហន្តតរោ កដគ្គហោ យំ សោ បណ្ឌិតោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ ភិក្ខវេ កេវលា បរិបូរា បណ្ឌិតភូមិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. ម. ខោសទ្ទោ នត្ថិ ។

(១៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ បាននូវគំនរទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ដោយការឈ្នះជាដំបូងប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ហេតុដែលអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់នោះ បាននូវគំនរទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ដោយការឈ្នះជាដំបូងប៉ុណ្ណោះនោះ ឈ្មោះថាជាការឈ្នះតែបន្តិចបន្តួចទេ ។ ចំណែកខាងជនជាបណ្ឌិតនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោកនេះឯង ទើបឈ្មោះថាការឈ្នះធំជាងនោះទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាបណ្ឌិតភូមិ ដ៏បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៩ ។

ទសមំ ទេវទូតសុត្តំ

(១៧២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(១៧៣) ភគវា ឯតទវោច សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ទ្វេ អគារា សទ្វារា[១] តត្រ[២] ចក្ខុមា បុរិសោ មជ្ឈេ ឋិតោ បស្សេយ្យ មនុស្សេ គេហំ បវិសន្តេបិ និក្ខមន្តេបិ អនុសញ្ចរន្តេបិ អនុវិចរន្តេបិ ឯវមេវ ខោ អហំ ភិក្ខវេ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ

---

១ ម. សត្ថិទ្វារភតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. តត្ថ ។

ទេវទូតសូត្រ ទី ១០

(១៧២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៧៣) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានផ្ទះពីរ ប្រកបដោយទ្វារ ក្នុងផ្ទះនោះ មានបុរសភ្នែកភ្លឺម្នាក់ ឈរចំកណ្តាល គប្បីមើលឃើញពួកមនុស្ស ដែលកំពុងចូលទៅកាន់ផ្ទះក្តី ចេញអំពីផ្ទះក្តី កំពុងសញ្ចរទៅមកក្តី កំពុងត្រាច់ទៅមកក្តី សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចតថាគត មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងលើសចក្ខុជារបស់នៃមនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វលោកដែលច្យុត ដែលកើត

ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាមិ ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា មនុស្សេសុ ឧបបន្នា ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ

ជាសត្វថោកទាប ឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិ
ល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម
របស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត
ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀល
ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ
លុះសត្វទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ
សួគ៌ទេវលោក ចំណែកសត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត
ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀល
ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ
លុះសត្វទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងមនុស្ស-
លោក អើហ្ន៎ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយ
វចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គល
ទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បិត្តិវិសយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តិរច្ឆានយោនឹ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នាតិ ។

(១៧៤) តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា នានាពាហាសុ គហេត្វា យមស្ស រញ្ញោ ទស្សេន្តិ អយំ ទេវ បុរិសោ អមេត្តេយ្យោ[១] អសាមញ្ញោ អព្រហ្មញ្ញោ ន កុលេ ជេដ្ឋាបចាយី ឥមស្ស ទេវោ ទណ្ឌំ បណេតូតិ ។

---

១. អមេត្តេយ្យោ អបេត្តេយ្យោ តិប្បត្តិ ។

បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតប្រេតវិស័យ ចំណែក សត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជា មិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ បែកធ្លាយ រាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ចំណែកពួកសត្វនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោ-ទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់ នូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក ។

(១៧៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះ ត្រង់ដើមដៃផ្សេង ៗ នាំយកទៅថ្វាយព្រះយមរាជ [(១)] រួចក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះឧបបត្តិទេព បុរសនេះ ជាអ្នកមិនគោរពមាតាបិតា មិន គោរពសមណៈ មិនគោរពព្រាហ្មណ៍ មិនកោតក្រែងក្នុងត្រកូលរៀម ច្បងទេ សូមទ្រង់ដាក់អាជ្ញាដល់បុរសនេះចុះ ។

១– ស្តេចនោះ គឺជាស្តេចវេមានិកប្រេត ព្រោះវេមានិកប្រេតនេះ ពួនកាល សោយទិព្វ-សម្បត្តិ គឺមានដើមកប្បព្រឹក្សជាទិព្វ ឧទ្យានជាទិព្វ ស្រីរាំជាទិព្វ ក្នុងទិព្វវិមាន ពួនកាល ក្លាយទៅជាព្រះយមរាជ សោយកម្មវិបាក ។ អដ្ឋកថា ។

(១៧៥) តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា បឋមំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ បឋមំ ទេវទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ទហរំ កុមារំ មន្ទំ ឧត្តានសេយ្យកំ សកេ មុត្តករីសេ បលិបន្នំ សេមានន្តិ ។ សោ ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស សតោ មហល្លកស្ស ឯតទហោសិ[១] អហម្បិ ខោម្ហិ ជាតិធម្មោ ជាតិំ អនតីតោ ហន្ទាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វាចាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ នាសក្ខិស្សំ ភន្តេ

១ ឱ. ម. បញ្ចមេសុ បទេសុ ន ឯតទហោសិ ។

(១៧៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជសាកសួរដេញដោល សួរឈ្លេចឈ្លី នូវទេវទូតទី ១ នឹងបុរសនោះថា នែបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញទេវទូតទី ១ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជត្រឡប់សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា ម្នាលបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញកូនខ្ចីកំពុងដេកផ្ងារ ដេកត្រាំក្នុងទឹកមូត្រនិងលាមក របស់ខ្លួន ក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជសួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីឡើងហើយដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានជាតិជាធម្មតា មិនកន្លងនូវជាតិទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញធ្វើអំពើល្អដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច

បមាទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមាទវតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តគ្ឃ ត្វំ អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បនតេ ឯតំ បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ ត្វញ្ញេវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

(នឹងគិតឃើញ ដូច្នោះ) បានឡើយ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជមានព្រះឧត្តរពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯង មិនបានធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិរយបាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្តអាមាត្យធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ ឯបាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាក នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

[១៧៦] តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា បឋមំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភាសិត្វា ទុតិយំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ទុតិយំ ទេវទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ឥត្ថឹ វា បុរិសំ វា អសីតិកំ វា នវុតិកំ វា វស្សសតិកំ វា ជាតិយា ជិណ្ណំ គោបានសិវង្កំ ភោគ្គំ ទណ្ឌបរាយនំ បវេធមានំ គច្ឆន្តំ អាតុរំ គតយោព្វនំ ខណ្ឌទន្តំ បលិតកេសំ វិលូនំ ខលិតំ សិរំ វលីនំ តិលកាហតគត្តន្តិ ។ សោ ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។

(១៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្លបឈ្លី នូវទេវទូតទី ១ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ទើបសាកសួរដេញដោល សួរឈ្លបឈ្លី នូវទេវទូតទី ២ ទៀតថា ម្នាលបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញទេវទូតទី ២ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោកទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជត្រឡប់សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា នែបុរស ចុះអ្នកឯងមិនបានឃើញស្ត្រីឬបុរសដែលមានអាយុ ៨០ ឆ្នាំ ៩០ ឆ្នាំ ឬ ១០០ ឆ្នាំ ដែលចាស់គ្រាំគ្រាអំពីកំណើត មានឆ្អឹងជំនីរកោងដូចជាបង្កង់ផ្ទះ មានកាយកោង កាន់ឈើច្រត់ដើរទៅ ញ័ររន្ធត់ ក្តៅអន្ទះសា មានវ័យជ្រុលហួសហើយ មានធ្មេញបាក់ មានសក់ស្កូវ មានក្បាលធក មានក្បាលទំពែក មានស្បែកជ្រួញជ្រីវ មានខ្លួនសៅហ្មងដោយប្រជ្រុយ ក្នុងមនុស្សលោកទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។

តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិ-
ស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស សតោ មហល្លកស្ស ឯត-
ទហោសិ អហម្បិ ខោម្ហិ ជរាធម្មោ ជរំ អនតីតោ
ហន្ទាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វាចាយ
មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ នាសក្ខិស្សំ ភន្តេ បមា-
ទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា
ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមាទវតាយ ន កល្យាណ-
មកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តគ្ឃ ត្វំ
អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថា តំ បមត្តំ តំ
ខោ បន តេ ឯតំ បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ
ន បិតរា កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា ក-
តំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ
កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ
កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ ត្វញ្ញេវេតស្ស
វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជសួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នៃបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីឡើងហើយចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានសេចក្តីគ្រាំគ្រាជាធម្មតា មិនកន្លងនូវសេចក្តីគ្រាំគ្រាទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជក៏ត្រាស់ពន្យល់បុរសយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯង មិនធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទយ៉ាងណា ពួកនិរយបាលនឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្រអាមាត្យធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ ឯបាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាក នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

(១៧៧) តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ទុតិយំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភាសិត្វា តតិយំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ តតិយំ ទេវទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ឥត្ថឹ វា បុរិសំ វា អាពាធិកំ ទុក្ខិតំ ពាឡ្ហគិលានំ សកេ មុត្តករីសេ បលិបន្នំ សេមានំ អញ្ញេហិ វុដ្ឋាបិយមានំ អញ្ញេហិ បវេសិយមានន្តិ[១] ។ សោ ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស សតោ មហល្លកស្ស ឯតទហោសិ អហម្បិ ខោម្ហិ ព្យាធិធម្មោ

---

១ ឱ. ម. សំវេសិយមានន្តិ ទិស្សតិ ។

(១៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្លបឈ្លី នូវទេវទូតទី ២ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ទើបសាកសួរដេញដោល សួរឈ្លបឈ្លី នូវទេវទូតទី ៣ ទៀតថា ម្នាលបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញនូវទេវទូតទី ៣ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រឡប់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះវិញថា នែបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញ នូវស្ត្រីឬបុរសដែលមានជម្ងឺ ដល់នូវសេចក្តីលំបាក ឈឺធ្ងន់ កំពុងដេក ត្រាំក្នុងទឹកមូត្រនិងលាមករបស់ខ្លួន លុះតែមានពួកជនដទៃគ្រាហ៍ទើប ក្រោករួច មានពួកជនដទៃគ្រាហ៍ទើបបូលមកបាន ក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជសួរបុរស នោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីឡើង រហូតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានជម្ងឺជាធម្មតា

ព្យាធឹ អនតីតោ ហន្ទាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វាចាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ នាសក្ខិស្សំ ភន្តេ បមាទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមាទវតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តគ្ឃ ត្វំ អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ ។ តំ ខោ បន តេ ឯតំ បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ ត្វញ្ញេវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

មិនកន្លងនូវជម្ពូទៅបានទេឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្ស ប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនបាន ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិរយបាលនឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាង នោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែន បិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្រអាមាត្យធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យ ទេ បាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯង ធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯង នឹងត្រូវទទួលវិបាក នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

(១៧៨) តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា តតិយំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភាសិត្វា ចតុត្ថំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ចតុត្ថំ ទេវទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេន្តេ កសាហិបិ តាឡេន្តេ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តេ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តេ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តេ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តេ នាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ

(១៧៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្លបឈ្លី នូវទេវទូតទី ៣ នឹងបុរសរួចហើយ ទើបសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្លបឈ្លី នូវទេវទូតទី៤ ទៀតថា នែបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញនូវទេវទូត ទី ៤ ដែលកើតប្រាកដ ក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជ ត្រាស់ប្រាប់បុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា នែបុរស ចុះអ្នកឯងបានឃើញ នូវព្រះរាជាទាំងឡាយ កាលចាប់ចោរ ដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយ ដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លីខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ

កហាបណម្បិ ឆិន្ទន្តិ ពិលង្គថាលិកម្បិ ករោន្តិ
សង្ខមុណ្ឌិកម្បិ ករោន្តិ រាហុមុខម្បិ ករោន្តិ
ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តិ ហត្ថបជ្ជោតិកម្បិ ក-
រោន្តិ ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តិ ចីរកវាសិកម្បិ
ករោន្តិ ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តិ ពលិសមំសិកម្បិ
ករោន្តិ កហាបណកម្បិ ករោន្តិ ខារាប-
តច្ឆិកម្បិ ករោន្តិ បលិឃបរិវត្តិកម្បិ ករោន្តិ

ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើពិលង្គថាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ[១] ឲ្យធ្វើនូវសង្ខមុណ្ឌិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យលើងដូចជាសំបកស័ង្ខខ្លះ[២] ឲ្យធ្វើនូវរាហុមុខកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ ឲ្យដូចជាមាត់រាហុខ្លះ[៣] ឲ្យធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាកើងខ្លះ[៤] ឲ្យធ្វើនូវហត្ថប្បជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ[៥] ឲ្យធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាពន្ទាត់ស្បែកពពៃខ្លះ[៦] ឲ្យធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្លៀកសំពត់សម្បកឈើខ្លះ[៧] ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វព្រាយខ្លះ[៨] ឲ្យធ្វើនូវពលិសមំសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេថ្ពក់មាត់ដោយកាង ឬសន្ទូចខ្លះ[៩] ឲ្យធ្វើនូវកហាបណកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខ្ទួចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយ ៗ ខ្លះ[១០] ឲ្យធ្វើនូវខារាបតច្ឆិកកម្ម គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាប្រោះខ្លះ[១១] ឲ្យធ្វើនូវបលីឃបវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលធ្វើឲ្យដូចជាបង្វិលជើងគុល ឬសសរគោលខ្លះ[១២]

---

១ ។ ល ។ ១២ មើលនយលក្ខណៈ ក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ គម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ទំព័រ ៣២០—៣២១ ។

បលាលបីឋកម្បិ ករោន្តេ តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ច-
ន្តេ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តេ ជីវន្តម្បិ សូលេ
ឧត្តាសេន្តេ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តេតិ ។ សោ
ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ
រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស
សតោ មហល្លកស្ស ឯតទហោសិ យេ កិរ ភោ
បាបកានិ កម្មានិ ករោន្តិ តេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
ឯវរូបា វិវិធា កម្មការណា ការិយន្តិ កិមង្គំ បន
បរត្ថ ហន្ទាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន
វាចាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ នាសក្ខិស្សំ
ភន្តេ បមាទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ
យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមាទ-
វតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ

ឲ្យធ្វើនូវបលាលបិដ្ឋកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ(១) ឲ្យស្រោចប្រេងដែលក្តៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្តោត ទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀត ថា នែបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីឡើង រហូតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា បានឮថា អ្នកណាធ្វើនូវបាបកម្មទាំងឡាយ អ្នកនោះ គេនឹងធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ យ៉ាងនេះវិញ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នឹងបាច់និយាយថ្វី ក្នុងបរលោក បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញធ្វើអំពើល្អដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ក៏ត្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា

---

១ មើលនយលក្ខណៈ ក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ គម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ទំព័រ ៤២០-៣២១ ។

មនសា តគ្ឃ ត្វំ អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថា តំ បមត្តំ តំ ខោ បន តេ ឯតំ បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ ត្វញ្ញេវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

(១៧៩) តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ចតុត្ថំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភាសិត្វា បញ្ចមំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ បញ្ចមំ ទេវទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ឥត្ថឹ វា បុរិសំ វា ឯកាហមតំ វា ទ្វីហមតំ វា តីហមតំ វា

ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិរយបាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនុ៎ះ មិនមែនមាតាធ្វើឡើយ មិនមែនបិតាធ្វើឡើយ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឡើយ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឡើយ មិនមែនពួកមិត្រអាមាត្យធ្វើឡើយ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឡើយ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឡើយ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឡើយ បាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាកនៃបាបកម្មនោះវិញ ។

(១៧៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្លើយចម្លើយ នូវទេវទូត ទី ៤ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ទើបសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្លើយចម្លើយ នូវទេវទូតទី ៥ ទៀតថា នែបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញនូវទេវទូតទី ៥ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោកទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជត្រាស់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះវិញថា នែបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញស្ត្រីឬបុរសដែលស្លាប់អស់មួយថ្ងៃ ឬស្លាប់អស់ពីរថ្ងៃ ឬក៏ស្លាប់អស់បីថ្ងៃ

ឧទ្ធុមាតកំ វិនីលកំ វិបុព្វកជាតន្តិ ។ សោ
ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ
រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស
សតោ មហល្លកស្ស ឯតទហោសិ អហម្បិ ខោម្ហិ
មរណធម្មោ មរណំ អនតីតោ ហន្ទាហំ កល្យាណំ
ករោមិ កាយេន វាចាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមា-
ហ នាសក្ខិស្សំ ភន្តេ បមាទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ
ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមា-
ទវតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ
មនសា តគ្ឃ ត្វំ អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ
យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បន តេ ឯតំ
បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា កតំ

កំពុងហើមប៉ោង មានសម្បុរខៀវ ដោយច្រើន មានខ្ទុះហូរចេញតាមទ្វារផ្សេង ៗ ទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយម-រាជសួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីចម្រើនវ័យហួតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីស្លាប់ទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនាយនិរយបាលនឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឡើយ មិនមែនបិតាធ្វើឡើយ

ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ

ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ

កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ

ត្វញ្ញេវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។ តមេនំ

ភិក្ខវេ យមោ រាជា បញ្ចមំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា

សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភាសិត្វា តុណ្ហី ហោតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ទេវទូតសូត្រ ទេវទូតទី ៥

មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្រអាមាត្យធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ បាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាកនៃបាបកម្មនោះវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជបានសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្លេចឈ្លើ នូវទេវទូតទី៥ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ក៏ទ្រង់នៅស្ងៀម(១) ៗ

---

១ សត្វណាដែលព្រះយមរាជគួរសួរដេញដោលអំពីទេវទូតទាំង ៥ នោះ សត្វណាដែលមិនគួរសួរដេញដោល ។ សត្វដែលធ្វើបាបកម្មច្រើន ត្រូវទៅកើតក្នុងនរកតែម្ដង ព្រះយមរាជមិនបាច់សួរទេ ចំណែកសត្វដែលធ្វើបាបកម្មតិច ត្រូវយមរាជសួរដេញដោលអំពីទេវទូត រឿងនេះដូចគ្នានឹងរាជបុរសដែលចាប់ចោរបាន ព្រមទាំងទ្រព្យជាតំណាង ហើយយកមកដាក់ទោសតែម្ដងមិនបាច់ជំនុំជំរះ ចំណែកចោរណាដែលចាប់បានល្មមនឹងសាកសួរ ក៏យកទៅសាលាវិនិច្ឆ័យឲ្យសាកសួរមើលសិន ។ ពិតមែន សត្វដែលធ្វើបាបកម្មតិច ជួនកាលនឹកឃើញតាមធម្មតាខ្លួនឯង ជួនកាលទាល់តែមានគេរំលឹក ទើបនឹកឃើញ ចំណែកសត្វដែលនឹកមិនឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រះយមរាជតែងសួរនូវទេវទូតទាំង ៥ ។ ក្នុងទេវទូតទាំង ៥ នោះ សត្វខ្លះនឹកឃើញត្រង់ទេវទូតទី១ ខ្លះនឹកឃើញត្រង់ទេវទូតទី២ ឬទី៣ ជាដើម ឯសត្វដែលនឹកមិនឃើញត្រង់ទេវទូតគ្រប់ទាំង ៥ នោះ ព្រះយមរាជតែងជួយនឹករកដោយព្រះអង្គឯង បើនឹកទៅឃើញថាមានធ្វើអំពើកុសលខ្លះ ទ្រង់ក៏បំភ្លឺសត្វនោះឲ្យយល់ឡើង បើទ្រង់នឹករកមើលមិនឃើញទេក៏នៅស្ងៀម នឹកក្នុងព្រះហឫទ័យថា ឱសត្វនេះមុខជានឹងបានទុក្ខធំ ។ អដ្ឋកថា ។

(១៨០) តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា បញ្ចវិធពន្ធនំ នាម កម្មការណំ ករោន្តិ តត្តំ អយោខិលំ ហត្ថេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខិលំ ទុតិយេ ហត្ថេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខិលំ បាទេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខិលំ ទុតិយេ បាទេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខិលំ មជ្ឈេ ឧរស្មឹ គមេន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

(១៨១) តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា សំវេសេត្វា កុឋារីហិ តច្ឆន្តិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឧទ្ធំបាទំ អធោសិរំ គហេត្វា វាសីហិ តច្ឆន្តិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា រថេ យោជេត្វា តត្តាយ ភូមិយា[១] អាទិត្តាយ[២] សម្បជ្ជលិតាយ សជោតិភូតាយ សារេន្តិបិ បច្ចាសារេន្តិបិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា មហន្តំ អង្គារបព្វតំ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សជោតិភូតំ អារោបេន្តិបិ ឱរោបេន្តិបិ ។

១ ឱ. ម. តត្តាយ ភូមិយាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. អាទិត្តាយ បឋវិយាតិ ទិស្សតិ ។

(១៨០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ធ្វើនូវកម្មករណ៍ ឈ្មោះបញ្ចវិធពន្ធន៍ (ចំណងប្រាំប្រការ) ចំពោះបុរសនោះ គឺផ្តេក (បុរសនោះ) ហើយបោះដែកគោលដ៏ក្តៅត្រង់ដៃ (ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ដៃខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ជើង (ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅត្រង់ជើងខាងឆ្វេង១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅចំកណ្តាលទ្រូង១ ។ បុរសនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៨១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកនិរយបាល ចាប់ផ្តេកបុរសនោះរួចហើយ ទើបចាំងដោយដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះ យកជើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ហើយច្រាសដោយកាំបិតព្រា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ទឹមបុរសនោះនឹងរថ ហើយបរទៅបរមក លើប្រថពីដែលកើតកំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺព្រាលព្រោល សន្ធោសន្ធៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ប្រើបុរសនោះឲ្យឡើងផង ឲ្យចុះអំពីភ្នំរងើកភ្លើងដ៏ធំ ដែលកំពុងក្តៅសព្វ ភ្លឺព្រាលព្រោល សន្ធោសន្ធៅ ។

តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឧទ្ធំបាទំ អធោសិរំ គហេត្វា តត្តាយ លោហកុម្ភិយា បក្ខិបន្តិ អាទិត្តាយ សម្បជ្ជលិតាយ សជោតិភូតាយ ។ សោ តត្ថ ផេណុទ្ទេហកំ បច្ចតិ ។ សោ តត្ថ ផេណុទ្ទេហកំ បច្ចមានោ សកិម្បិ ឧទ្ធំ គច្ឆតិ សកិម្បិ អធោ គច្ឆតិ សកិម្បិ តិរិយំ គច្ឆតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨៤ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា មហានិរយេ បក្ខិបន្តិ ។ សោ ខោ បន ភិក្ខវេ មហានិរយោ

ចតុក្កណ្ណោ ចតុទ្វារោ
វិភត្តោ ភាគសោ មិតោ
អយោបាការបរិយន្តោ
អយសា បដិកុជ្ជិតោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនាយនិរយបាល ចាប់បុរសនោះ យកជើងទៅលើ យកក្បាលចុះក្រោម ហើយទម្លាក់ទៅក្នុងខ្ទះទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺព្រាលព្រោល សន្ធោសន្ធៅ ។ បុរសនោះ ក៏ឆេះនឹងកំសួលពពុះ ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ ។ កាលបុរសនោះ ឆេះនឹងកំសួលពពុះ ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ ជួនកាលអណ្តែតឡើងលើម្តង ជួនកាលលិចចុះក្រោមម្តង ជួនកាលអណ្តែតទៅទទឹងម្តង ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ក៏បោះបុរសនោះ ទៅក្នុងមហានរក [(១)] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហានរកនោះសោត

មានជ្រុងបួន មានទ្វារបួន បែងចែកដោយចំណែក ។
មានរបងដែកព័ទ្ធព័ន្ធជុំវិញ គ្របដោយគម្របដែក ។

---

១ ប្រែថា នរកធំឈ្មោះអវីចិ ។ សព្ទនេះប្រែថា ទីគ្មានចន្លោះ គឺនរកនោះគ្មានចន្លោះអណ្តាតភ្លើង គ្មានចន្លោះសត្វ គ្មានចន្លោះសេចក្តីទុក្ខ គឺពាសពេញដោយភ្លើង ពេញដោយសត្វនរក ។ រងទុក្ខឥតមានល្ហែ ។ ទំហំអវីចិមហានរកនោះ ខាងបណ្តោយនិងទទឹង ៩០០ យោជន៍ស្មើគ្នា កំពស់ជញ្ជាំងមួយ ៗ ៩ យោជន៍ ឯផ្ទៃផែនដីខាងក្រោមក្រាលដោយលោហៈ ដំបូលក៏ប្រក់ដោយលោហៈ ។ អដ្ឋកថា ។

តស្ស អយោមយា ភូមិ
ជលិតា តេជសា យុត្តា
សមន្តា យោជនសតំ
ផរិត្វា តិដ្ឋតិ សព្វទា ។

តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ មហានិរយស្ស បុរត្ថិមាយ ភិត្តិយា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា បច្ឆិមាយ ភិត្តិយា បដិហញ្ញតិ ។ បច្ឆិមាយ ភិត្តិយា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា បុរត្ថិមាយ ភិត្តិយា បដិហញ្ញតិ ។ ឧត្តរាយ ភិត្តិយា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា ទក្ខិណាយ ភិត្តិយា បដិហញ្ញតិ ។ ទក្ខិណាយ ភិត្តិយា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា ឧត្តរាយ ភិត្តិយា បដិហញ្ញតិ ។ ហេដ្ឋា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា ឧបរិ បដិហញ្ញតិ ឧបរិតោ អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា ហេដ្ឋា បដិហញ្ញតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

ផ្ទៃផែនដីខាងក្រោមនៃមហានរកនោះ សុទ្ធតែដែក មានភ្លើងឆេះព្រាលទ្រោល ផ្សាយទៅបានមួយរយយោជន៍ជុំវិញ តាំងនៅសព្វ ៗ កាល ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហានរកនោះឯង មានអណ្តាតភ្លើងឆេះឡើងអំពីជញ្ជាំងខាងកើត ឆាបដល់ជញ្ជាំងខាងលិច ។ អណ្តាតភ្លើងឆេះឡើងអំពីជញ្ជាំងខាងលិច ឆាបដល់ជញ្ជាំងខាងកើត ។ អណ្តាតភ្លើង ឆេះឡើងអំពីជញ្ជាំងខាងជើង ឆាបដល់ជញ្ជាំងខាងត្បូង ។ អណ្តាតភ្លើង ឆេះឡើងអំពីជញ្ជាំងខាងត្បូង ឆាបដល់ជញ្ជាំងខាងជើង ។ អណ្តាតភ្លើង ឆេះឡើងអំពីខាងក្រោម ឆាបដល់ខាងលើ អណ្តាតភ្លើង ឆេះឡើងអំពីខាងលើ ឆាបដល់ខាងក្រោម ។ បុរសនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ក្តៅផ្សាក្នុងមហានរកនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៣] ហោតិ(១) ខោ(២) សោ ភិក្ខវេ សមយោ យំ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន មហានិរយស្ស បុរត្ថិមទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ សោ តត្ថ សីឃេន ជវេន ធាវតិ ។ តស្ស សីឃេន ជវេន ធាវតោ ឆវិម្បិ ឌយ្ហតិ ចម្មម្បិ ឌយ្ហតិ មំសម្បិ ឌយ្ហតិ ន្ហារុម្បិ ឌយ្ហតិ អដ្ឋីនិបិ សម្បធូមាយន្តិ ឧព្ភតំ តាទិសមេវ ហោតិ ។ យតោ ច ខោ សោ ភិក្ខវេ ពហុសម្បត្តោ ហោតិ អថ តំ ទ្វារំ បិធីយតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨៤] ហោតិ ខោ សោ ភិក្ខវេ សមយោ យំ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន តស្ស មហានិរយស្ស បច្ឆិមទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ បេ ។ ឧត្តរទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ បេ ។ ទក្ខិណទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ សោ តត្ថ សីឃេន ជវេន ធាវតិ ។ តស្ស សីឃេន ជវេន ធាវតោ ឆវិម្បិ ឌយ្ហតិ ចម្មម្បិ ឌយ្ហតិ

---

១ ឱ. ម. ហោតីតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. សោ ខោ ។

(១៨៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកន្លងកាលវែងឆ្ងាយទៅមួយៗ មានសម័យដែលពួកនិរយបាល បើកទ្វារខាងកើតនៃមហានរកនោះ ។ បុរសនោះ ក៏ស្ទុះដំរេហ៍សទៅត្រង់ទ្វារនោះ ។ កាលដែលបុរសនោះស្ទុះទៅ ដោយសន្ទុះដំរេហ៍ស ភ្លើងក៏ឆេះស្បែកក្រៅផង ឆេះស្បែកក្នុងផង ឆេះសាច់ផង ឆេះសរសៃផង ឆេះឆ្អឹងផង ហុយផ្សែងទ្រលោមឡើង កាលលើកជើងឡើងតែទៅ ភ្លើងក៏នៅតែឆេះដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុរសនោះតាំងនៅ (ក្នុងទីនោះ) ជាច្រើនឆ្នាំ ទ្វារនោះក៏និរយបាលបិទទៅវិញ ។ បុរសនោះ រងទុក្ខ-វេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងមហានរកនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកន្លងកាលវែងឆ្ងាយទៅមួយ ៗ មានសម័យដែលពួកនិរយបាល បើកទ្វារខាងលិចនៃអវិចិមហានរកនោះ ។ បេ ។ បើកទ្វារខាងជើង ។ បេ ។ បើកទ្វារខាងត្បូង ។ បុរសនោះក៏ស្ទុះដោយសន្ទុះដំរេហ៍ស ទៅត្រង់ទ្វារនោះ ។ កាលបុរសស្ទុះទៅដោយសន្ទុះដំរេហ៍ស ភ្លើងក៏ឆេះស្បែកក្រៅផង ឆេះស្បែកក្នុងផង

មំសម្បិ ឧយ្ហតិ នហារុម្បិ ឧយ្ហតិ អដ្ឋីនិបិ សម្បធូមាយន្តិ ឧព្ភតំ តាទិសមេវ ហោតិ ។ យតោ ច ខោ សោ ភិក្ខវេ ពហុសម្បត្តោ ហោតិ អថ តំ ទ្វារំ បិធីយតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា ខរា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

(១៨៥) ហោតិ ខោ សោ ភិក្ខវេ សមយោ យំ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន តស្ស មហានិរយស្ស បុរត្ថិមទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ សោ តត្ថ សីឃេន ជវេន ធាវតិ ។ តស្ស សីឃេន ជវេន ធាវតោ ឆវិម្បិ ឧយ្ហតិ ចម្មម្បិ ឧយ្ហតិ មំសម្បិ ឧយ្ហតិ នហារុម្បិ ឧយ្ហតិ អដ្ឋីនិបិ សម្បធូមាយន្តិ ឧព្ភតំ តាទិសមេវ ហោតិ ។ សោ តេន ទ្វារេន និក្ខមតិ ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ មហានិរយស្ស សមនន្តរា សហិតមេវ មហន្តោ គូថនិរយោ ។ សោ តត្ថ បតតិ ។ តស្មឹ ខោ បន ភិក្ខវេ គូថនិរយេ សូចិមុខា បាណា ឆវឹ ឆិន្ទន្តិ ឆវឹ ឆេត្វា ចម្មំ ឆិន្ទន្តិ ចម្មំ ឆេត្វា

ឆេះសាច់ផង ឆេះសរសៃផង ឆេះឆ្អឹងផង ហុយផ្សែងទ្រលោមឡើង កាលលើកជើងឡើងរត់ទៅ ជើងក៏នៅតែឆេះ ប្រាកដដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុរសនោះតាំងនៅ (ក្នុងទីនោះ) ជាច្រើនឆ្នាំ ទ្វារនោះក៏និរយបាលបិទទៅវិញ ។ បុរសនោះរងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ក្តៅផ្សាក្នុងមហានរកនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកន្លងកាលវែងឆ្ងាយទៅម្តង ៗ មានសម័យដែលពួកនិរយបាល បើកទ្វារខាងកើតនៃមហានរកនោះ ។ បុរសនោះ ក៏ស្ទុះទៅដោយសន្ទុះដ៏រហ័ស ទៅត្រង់ទ្វារនោះ ។ កាលបុរសនោះស្ទុះដោយសន្ទុះដ៏រហ័ស ជើងក៏ឆេះស្បែកក្រៅផង ឆេះស្បែកក្នុងផង ឆេះសាច់ផង ឆេះសរសៃផង ឆេះឆ្អឹងផង ហុយផ្សែងទ្រលោមឡើង កាលលើកជើងឡើងរត់ទៅ ជើងក៏នៅតែឆេះ ប្រាកដដូច្នោះឯង ។ បុរសនោះ ក៏ស្ទុះចេញទៅតាមទ្វារនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានគូថនរក[(១)] ដ៏ធំ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នានឹងមហានរកនោះឯង ។ បុរសនោះ ធ្លាក់ទៅក្នុងគូថនរកនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងគូថនរកនោះសោត មានសត្វទាំងឡាយមាត់ស្រួចដូចម្ជុល កកេរស្បែកក្រៅ លុះកកេរស្បែកក្រៅហើយ កកេរស្បែកក្នុង លុះកកេរស្បែកក្នុងហើយ

---

១ ប្រែថា នរកពេញហៀរដោយលាមក ។

មំសំ ឆិន្ទតិ មំសំ ឆេត្វា នហារុំ ឆិន្ទតិ នហារុំ ឆេត្វា អដ្ឋឹ ឆិន្ទតិ អដ្ឋឹ ឆេត្វា អដ្ឋិមិញ្ជំ ខាទតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

(១៨៦) តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ គូថនិរយស្ស សមនន្តរសហិតមេវ មហន្តោ កុក្កុលនិរយោ ។ សោ តត្ថ បតតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

(១៨៧) តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ កុក្កុលនិរយស្ស សមនន្តរសហិតមេវ មហន្តំ សិម្ពលិវនំ ឧច្ចំ[១] យោជនសមុគ្គតំ[២] សោឡសង្គុលិកណ្ដកំ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សជោតិភូតំ ។ តំ តត្ថ អារោបេន្តិបិ ឱរោបេន្តិបិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

---

១ ឱ. ឧច្ចំ ។ ម. ឧក្កោ ។ ២ ឱ ម. យោជនមុគ្គតំ ។

កកេរសាច់ លុះកកេរសាច់ហើយ កកេរសរសៃ លុះកកេរសរសៃហើយ កកេរឆ្អឹង លុះកកេរឆ្អឹងហើយ ទើបខាំស៊ីខួរក្នុងឆ្អឹង ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងគូថនរកនោះ បើបាបកម្ម មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(៤៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានកុក្កុលនរក [១] ដ៏ធំ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នានឹងគូថនរកនោះឯង ។ បុរសនោះ ធ្លាក់ទៅក្នុងកុក្កុលនរកនោះ ។ បុរសនោះរងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងកុក្កុលនរកនោះ បើបាបកម្ម មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(៤៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានព្រៃរកាដ៏ធំ ខ្ពស់ត្រដួចឡើងមួយយោជន៍ មានបន្លា ១៦ ធ្នាប់ ភ្លើងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្ធោសន្ធៅ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នានឹងកុក្កុលនរកនោះឯង ។ ពួកនិរយបាល ក៏ប្រើបុរសនោះឲ្យឡើងឲ្យចុះអំពីព្រៃរកានោះ ។ បុរសនោះរងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាលើដើមរកានោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

---

១ ប្រែថា នរកពេញទៅដោយផេះក្តៅ ។

(១៨៨) តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ សិម្ពលិវនស្ស សមនន្តរាសហិតមេវ មហន្តំ អសិបត្តវនំ ។ សោ តត្ថ បវិសតិ ។ តស្ស វាតេរិតានិ បត្តានិ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តិ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តិ នាសម្បិ ឆិន្ទន្តិ កណ្ណនាសម្បិ ឆិន្ទន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

(១៨៩) តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ អសិបត្តវនស្ស សមនន្តរាសហិតមេវ មហតី ខារោទកា នទី ។ សោ តត្ថ បតតិ ។ សោ តត្ថ អនុសោតម្បិ វុយ្ហតិ បដិសោតម្បិ វុយ្ហតិ អនុសោតបដិសោតម្បិ វុយ្ហតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

(១៨៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានព្រៃស្មៅសសិតធំ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នានឹងព្រៃគោនោះឯង ។ បុរសនោះ ចូលទៅក្នុងព្រៃស្មៅសសិតនោះ ។ ខ្យល់បក់ស្លឹកសសិតនោះ មកកាត់ដៃ កាត់ជើង កាត់ទាំងដៃទាំងជើង កាត់ស្លឹកត្រចៀក កាត់ច្រមុះ កាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះ (របស់បុរសនោះ) ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនាក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា នៅក្នុងព្រៃសសិតនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានស្ទឹងទឹកផ្សាដ៏ធំ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នានឹងព្រៃសសិតនោះឯង ។ បុរសនោះ ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងស្ទឹងនោះ ។ បុរសនោះ ជួនកាលអណ្តែតបណ្តោយខ្សែទឹក ជួនកាលអណ្តែតច្រាសខ្សែទឹក ជួនកាលអណ្តែតទាំងបណ្តោយខ្សែទឹកទាំងច្រាសខ្សែទឹក ក្នុងស្ទឹងនោះ ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងស្ទឹងនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៩០) តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ពឡិសេន ឧទ្ធរិត្វា ថលេ បតិដ្ឋាបេត្វា ឯវមាហំសុ អម្ភោ បុរិស កឹ ឥច្ឆសីតិ ។ សោ ឯវមាហ ជិឃច្ឆិតោស្មិ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា តត្តេន អយោសង្កុនា មុខំ វិវរិត្វា អាទិត្តេន សម្បជ្ជលិតេន សជោតិភូតេន តត្តំ លោហគុឡំ មុខេ បក្ខិបន្តិ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សជោតិភូតំ ។ សោ[១] តស្ស ឱដ្ឋម្បិ ឌហតិ មុខម្បិ ឌហតិ កណ្ឋម្បិ ឌហតិ ឧទរម្បិ[២] ឌហតិ អន្តម្បិ អន្តគុណម្បិ អាទាយ អធោភាគា និក្ខមតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

(១៩១) តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឯវមាហំសុ អម្ភោ បុរិស កឹ ឥច្ឆសីតិ ។ សោ ឯវមាហ បិបាសិ-

១ ឱ. សោតិ ន ទិស្សតិ ។ ម. តំ ។ ២ ឱ. ម. ឧរម្បិ ។

(១៩០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល យកសន្ទូច ស្ទូចបុរសនោះរាត់ឡើង ដាក់មកលើគោក ហើយសួរយ៉ាងនេះថា នែបុរស អ្នកឯងប្រាថ្នាអ្វី ។ បុរសនោះឆ្លើយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំឃ្លានបាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ក៏យកកន្លៀរដែក ដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺប្រាលន្តោល សន្ធោសន្ធៅ មក បើកមាត់បុរសនោះ ហើយញាត់នូវដុំទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះ សព្វ ភ្លឺប្រាលន្តោល សន្ធោសន្ធៅ ទៅក្នុងមាត់ ។ ដុំទង់ដែងនោះ ក៏ឆេះបបូរមាត់ ឆេះមាត់ ឆេះបំពង់ក ឆេះពោះ នាំយកទាំងពោះវៀនធំ ទាំងពោះវៀនតូច របស់បុរសនោះ ចេញមកខាងក្រោម ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងនរកនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់ អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរស អ្នកឯងប្រាថ្នាអ្វី ។ បុរសនោះឆ្លើយយ៉ាង

តោស្មិ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា តត្តេន អយោសង្កុនា មុខំ វិវរិត្វា អាទិត្តេន សម្បជ្ជលិតេន សញ្ជោតិភូតេន តត្តំ តម្ពលោហំ មុខេ អាសិញ្ចន្តិ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សញ្ជោតិភូតំ ។ តំ តស្ស ឱដ្ឋម្បិ ឌយ្ហតិ មុខម្បិ ឌយ្ហតិ កណ្ឋម្បិ ឌយ្ហតិ ឧទរម្បិ ឌយ្ហតិ អន្តម្បិ អន្តគុណម្បិ អាទាយ អធោភាគា និក្ខមតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា ខរា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា បុន មហានិរយេ បក្ខិបន្តិ ។

(១៩២) ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ យមស្ស រញ្ញោ ឯតទហោសិ យេ កិរ ភោ លោកេ បាបកានិ កម្មានិ ករោន្តិ តេ ឯវរូបា វិវិធា កម្មការណា ការិយន្តិ អហោ វតាហំ មនុស្សត្តំ លភេយ្យំ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បជ្ជេយ្យ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តញ្ចាហំ ភគវន្តំ បយិរុបាសេយ្យំ សោ ច

នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំស្រេកទឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល យកកន្ត្រៃដែកដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺព្រាលព្រោល សន្ធោសន្ធៅ មកបើកមាត់បុរសនោះ ហើយបន្តក់ទឹកទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺព្រាលព្រោល សន្ធោសន្ធៅ ទៅក្នុងមាត់ ។ ទឹកទង់ដែងនោះ ក៏ឆេះបបូរមាត់ ឆេះមាត់ ឆេះបំពង់ក ឆេះពោះ នាំយកទាំងពោះវៀនធំទាំងពោះវៀនតូច របស់បុរសនោះចេញមកខាងក្រោម ។ បុរសនោះ សោយទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងនរកនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ប្រោះទំលាក់បុរសនោះ ទៅក្នុងមហានរកវិញ ។

(១៩២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងពីរ ធ្លាប់មានមកហើយថា ព្រះយមរាជ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បានឮថា សត្វទាំងឡាយណា ធ្វើបាបកម្ម ក្នុងលោក សត្វនោះឯង រមែងត្រូវគេធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ មានសភាពយ៉ាងនេះ ឱហ្ន៎ អាត្មាអញ សូមឲ្យបានអត្តភាពជាមនុស្ស ឲ្យទាន់ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក សូមឲ្យអាត្មាអញ ចូលទៅអង្គុយជិតព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ បើព្រះ

មេ ភគវា ធម្មំ ទេសេយ្យ តស្ស ចាហំ ភគវតោ ធម្មំ អាជានេយ្យន្តិ ។ តំ ខោ បនាហំ ភិក្ខវេ នាញ្ញស្ស កស្សចិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា សុត្វា វទាមិ អបិច ខោ[១] យទេវ មេ សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តទេវាហំ វទាមីតិ ។

(១៩៣) ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន[២] សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

ចោទិតា ទេវទូតេហិ
យេ បមជ្ជន្តិ មាណវា
តេ ទីឃរត្តំ សោចន្តិ
ហីនកាយូបគា នរា
យេ ច ខោ ទេវទូតេហិ
សន្តោ សប្បុរិសា ឥធ
ចោទិតា នប្បមជ្ជន្តិ
អរិយធម្មេ កុទាចនំ
ឧបាទានេ ភយំ ទិស្វា
ជាតិមរណសម្ភវេ

---

១ ឱ. ម. ភោលព្វោ ខត្តំ ។ ២ ឱ. ឧលព្វោ ខត្តំ ។

មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់សំដែងធម៌ប្រោសអាត្មាអញ សូមឲ្យអាត្មាអញ យល់ច្បាស់ នូវធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯតថាគត មិនមែនបានស្តាប់រឿងនោះឯង អំពីសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ដទៃណាមួយ ហើយ (នាំមក) សំដែងទេ តាមដែលពិតនោះ តថាគត សំដែងរឿងដែលតថាគតដឹងខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង យល់ខ្លួនឯង តែមួយយ៉ាង ៗ

[១៩៣] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ លុះព្រះសុគត ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ទើបព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់និពន្ធគាថានេះតទៅថា

មាណពទាំងឡាយណា ដែលយមកជ ដាស់តឿន
ដោយទេវទូតទាំងឡាយហើយ ក៏នៅតែប្រមាទ មាណព
ទាំងនោះឯង ជាអ្នកបាននូវកាយ ដ៏ថោកទាប រមែង
សោកសៅ អស់កាលយូរអង្វែង ចំណែកមាណពណា
ក្នុងលោកនេះ ជាសប្បុរស មានសន្តានស្ងប់រម្ងាប់ ដែល
យមកជ ដាស់តឿន ដោយទេវទូតទាំងឡាយហើយ តែង
មិនប្រមាទក្នុងអរិយធម៌ ក្នុងកាលណាឡើយ រមែងឃើញ
នូវភ័យក្នុងឧបាទាន ជាហេតុកើតឡើងនៃជាតិនិងមរណៈ

អនុបាទា វិមុច្ចន្តិ
ជាតិមរណសង្ខយេ
តេ ខេមប្បត្តា សុខិនោ
ទិដ្ឋធម្មាភិនិព្វុតា
សព្វវេរភយាតីតា
សព្វទុក្ខំ ឧបច្ចគុន្តិ ។

ទេវទូតសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

សុញ្ញតវគ្គោ តតិយោ ។

តស្សុទ្ទានំ

អនុត្តរេ សុញ្ញតក្ខន្ធទ្វោ
ពក្កុលវីររេក មហាជនោ
អនុរុទ្ធកិលេសសម្បជ្ជហន្តា
បណ្ឌិតភូមិ ទេវទូតោ[១] ។

---

១ ឧភេបិយបោត្ថកេ តស្សុទ្ទានស្ស អនុត្តរេ...ទេវទូតោតិ បាឋោ ន ទិស្សន្តិ ។ មរម្មបោត្ថកេ តស្ស វគ្គស្ស ឧទ្ទានំ ។ ទ្វិធាសុញ្ញតា ហោតិ អព្ភុតធម្មពាកុលំ អចិរវតភូមិជនាមោ អនុរុទ្ធុបក្កិលេសំ ពាលបណ្ឌិតោ ទេវទូតញ្ច តេទសាតិ ទិស្សន្តិ ។

តែងចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតអស់ទៅនៃជាតិ និងមរណៈ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ មាណពនោះឯង ជាអ្នកដល់នូវទីដ៏ក្សេម មានសេចក្តីសុខ រលត់កិលេសក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នកកន្លងផុតនូវពៀរ និងភ័យទាំងពួង បានឆ្លងផុតនូវទុក្ខទាំងពួង ។

ចប់ ទេវទូតសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ សុញ្ញតវគ្គ ទី ៣ ។

បញ្ជីឈ្មោះសូត្រ នៃសុញ្ញតវគ្គនោះគឺ

ចូឡសុញ្ញតសូត្រ មហាសុញ្ញតសូត្រ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ដ៏ប្រសើរ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ទន្តភូមិសូត្រ ភូមិជសូត្រ អនុរុទ្ធសូត្រ ឧបក្កិលេសសូត្រ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទេវទូតសូត្រ ។

មាតិកាបត្តានិ

សុញ្ញតវគ្គោ

បឋមំ ចូឡសុញ្ញតសុត្តំ

អង្កេ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ចូឡសុញ្ញតសុត្តេ អរញ្ញសញ្ញា . . . ៣
បឋវីសញ្ញា . . . ៤
វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា . ៧
អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា . . ៩
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ១១
អនិមិត្តចេតោសមាធិ . . ១៣
សុញ្ញតាវិហារោ . . . ១៥

ទុតិយំ មហាសុញ្ញតសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ ឋានាឋានកាលោ . . . ១៩
សុញ្ញតុបសម្បជ្ជនំ . . . ២១
តត្ថ តត្ថ សម្បជានោ . . ២៣
បញ្ចកាមគុណា . . . ២៩
ទសកថាវត្ថូនិ . . . ៣១
អន្តេវាសុបទ្ទវោ . . . ៣៣

សន្លឹកក្រាប់មាតិកា

សុញ្ញតវគ្គ

ចូឡសុញ្ញតសូត្រ ទី ១

លេខទំព័រ

សុញ្ញតវគ្គ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ អរញ្ញសញ្ញា ៣
បឋវីសញ្ញា ៥
វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា . . . ៧
អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា . . . ៩
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា . ១១
អនិមិត្តចេតោសមាធិ ១៣
ការនៅដោយសុញ្ញតៈ ១៥

មហាសុញ្ញតសូត្រ ទី ២

សុញ្ញតវគ្គ មហាសុញ្ញតសូត្រ ពាក្យថាឋានៈនិងមិនមែនឋានៈ . . ១៩
ការសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ . ២១
ការដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះៗ . . ២៣
កាមគុណប្រាំ ២៥
កថាវត្ថុដប់ ៣១
ឧបទ្រពសិស្ស ៣៣

អង្កេ

សុញ្ញតវគ្គស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ ព្រហ្មចារូបទ្ទវោ . . . ៣៥
មិត្តប្បដិបត្តិ ៣៧

តតិយំ អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តេ អន្តរាកថា ៤១
តុសិតកាយូបបត្តិ . . ៤៣
មាតុកុច្ឆោក្កន្តិ . . . ៤៥
មាតុកុច្ឆិនិក្ខមនំ . . . ៥១
កាសិតាកិទនូនំ . . . ៥៧

ចតុត្ថំ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភុតសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភុតសុត្តេ អច្ឆរិយតា . . . ៥៩

បញ្ចមំ ទន្តភូមិសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ កាគវន្ទូបសង្កមនំ . . . ៦៧
ហត្ថិទម្មូបមា ៦៩
មហាបព្វតោបមា . . ៧១
នាគោបមា ៧៥
ពុទ្ធគុណកថា ៧៩

លេខទំព័រ

សុញ្ញតវគ្គ មហាសុញ្ញតសូត្រ ឧបទ្រពព្រហ្មចារ្យ . . . ៣៥

សេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត . . . ៣៧

អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ទី ៣

សុញ្ញតវគ្គ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ អន្តរកថា ៤១

ពោធិសត្វកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ៤៣

ពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃមាតា . . ៤៥

ពោធិសត្វចេញចាកផ្ទៃមាតា . . ៥២

ការត្រេកអរចំពោះកាសិត . . ៥៧

ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសូត្រ ទី ៤

សុញ្ញតវគ្គ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសូត្រ សេចក្តីអស្ចារ្យ . . . ៥៩

ទន្តភូមិសូត្រ ទី ៥

សុញ្ញតវគ្គ ទន្តភូមិសូត្រ អចិរវតសមណុទ្ទេស ចូលគាល់ព្រះ

មានព្រះភាគ ៦៧

ឧបមាដោយដំរី ដែលត្រូវទូន្មាន . ៦៩

ឧបមាដោយភូមិ ៧១

ឧបមាដោយដំរី ៧៥

ពោលអំពីពុទ្ធគុណ ៧៩

អង្ក

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ ចតុស្សតិប្បដ្ឋានាទិ ៨១
អទន្តនាគោបមា ៨៧
ទន្តនាគោបមា ៨៩

ឆដ្ឋំ ភូមិជសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ភូមិជសុត្តេ ព្រហ្មចរិយចរណំ ៩១
ភគវន្តូបសង្កមនំ ៩៣
តេលត្ថិកោបមា ៩៧
ខីរត្ថិកោបមា ៩៩
ផលាធិគមការណា ១០១
តេលត្ថិកោបមា ១០៣
នវនីតោបមា ១០៤
កាសិតាកិខនន្នំ ១០៧

សត្តមំ អនុរុទ្ធសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស អនុរុទ្ធសុត្តេ អនុរុទ្ធូបសង្កមនំ ១០៩
ចេតោវិមុត្តិវិសជ្ជនំ ១១១
ចតុក្កូបបត្តិ ១១៤
ទេវតាកាព្យាករណំ ១១៧
ឱបនីយវាចាការណា ១២៧

លេខទំព័រ

សុញ្ញតវគ្គ ទន្តភូមិសូត្រ ធម៌មានសតិប្បដ្ឋានបួនជាដើម . . ៨១
ឧបមាដោយដំរីមិនទាន់ទូន្មាន . . ៨៧
ឧបមាដោយដំរីដែលទូន្មានហើយ . . ៨៩

ភូមិជសូត្រ ទី ៦

សុញ្ញតវគ្គ ភូមិជសូត្រ ការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ . . . ៩១
ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ . ៩៣
ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការដោយប្រេង ៩៧
ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការទឹកដោះស្រស់ ៩៩
ភាពនៃកិរិយាត្រាស់ដឹងនូវផល . . . ១០១
ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការប្រេង . ១០៣
ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការទឹកដោះខាប់ ១០៥
សេចក្តីកែកាយចំពោះភាសិត . . ១០៧

អនុរុទ្ធសូត្រ ទី ៧

សុញ្ញតវគ្គ អនុរុទ្ធសូត្រ បុរសម្នាក់ចូលទៅរកព្រះអនុរុទ្ធ . . ១០៩
សេចក្តីដោះស្រាយនូវចេតោវិមុត្តិ . . ១១១
កិរិយាកើតក្នុងភពទាំងបួន . . . ១១៥
ព្យាករណ៍នូវរស្មីនៃទេវតា . . . ១១៧
ភាវៈនៃឃតាស្មាន ១២៧

អង្កេ

អដ្ឋមំ ឧបក្កិលេសសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ឧបក្កិលេសសុត្តេ ភគវតោ វារណំ . . . ១៣១

ភណ្ឌនមាវត្តគាថា . . ១៣៣

ទាយបាលស្ស វារណំ . . ១៣៧

ឯកចិត្តកាវោ ១៣៩

អប្បមត្តកាវោ . . . ១៤៣

អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នូបមា . . ១៤៧

អច្ចារទ្ធវីរិយតាវោ . . . ១៤៩

អភិជប្បប្បាទោ . . . ១៥១

បរិតក្កប្បាទោ . . . ១៥៣

តិវិធភាវនា ១៥៩

នវមំ ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ពាលទិដ្ឋធម្មទុក្ខំ . . ១៦៣

សត្តិហនូបមា . . . ១៦៩

បញ្ចវិធពន្ធនំ ១៧១

និរយកថា ១៧៣

តិរច្ឆានគតកថា . . . ១៧៥

កាណកច្ឆបោបមា . . . ១៧៩

លេខទំព័រ

ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៨

សុញ្ញតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឃាត់ភិក្ខុ · ១៣១
គាថាប្រារព្ធនូវការជម្លោះ ១៣៣
នាយទាយបាល ឃាត់ព្រះមានព្រះភាគ · ១៣៧
ភាពនៃបុគ្គលមានចិត្តជាមួយគ្នា . . . ១៣៩
ភាពនៃបុគ្គលមិនធ្វេសប្រហែស . . . ១៤៣
ឧបមាដោយបុរសដើរផ្លូវឆ្ងាយ . . . ១៤៧
ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្ដីព្យាយាមតឹងពេក · ១៤៩
ការកើតឡើងនៃសេចក្ដីប្រាថ្នាហួសពេក · · ១៥១
ការកើតឡើងនៃសេចក្ដីត្រិះរិះ ១៥៣
ភាវនា ៣ ប្រការ ១៥៩

ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៩

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នរបស់បុគ្គលពាល · ១៦៣
ឧបមាដោយបុរសត្រូវលំពែង . . . ១៦៩
បំណងប្រាំប្រការ ១៧១
និយាយអំពីនរក ១៧៣
និយាយអំពីកំណើតសត្វតិរច្ឆាន . . . ១៧៥
ឧបមាដោយអណ្ដើកខ្វាក់ ១៧៩

អង្កេ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ពាលភូមិ ១៨១
បណ្ឌិតទិដ្ឋធម្មសុខំ . . . ១៨៣
ចក្ករតនំ ១៩១
អស្សរតនំ ១៩៥
ឥត្ថីរតនំ ១៩៧
គហបតិរតនំ ១៩៩
ចក្កវត្តិសុខំ ២០១
បណ្ឌិតសុខំ ២០៥

ទសមំ ទេវទូតសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទេវទូតសុត្តេ បឋមទេវទូតោ . . . ២០៩
ទុតិយទេវទូតោ . . . ២១៣
តតិយទេវទូតោ . . . ២១៥
ចតុត្ថទេវទូតោ . . . ២១៧
បញ្ចមទេវទូតោ . . . ២១៩
មហានិរយោ . . . ២២៣
គូថកុក្កុលនិរយោ . . . ២២៧
ខារោទកា នទី . . . ២២៩
និគមគាថា ២៣១

លេខទំព័រ

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ពាលភូមិ ១៨១

សុខក្នុងបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត . . ១៨៣

ចក្ករតន៍ ១៩១

អស្សរតន៍ ១៩៥

ឥត្ថីរតន៍ ១៩៧

គហបតិរតន៍ ១៩៩

សេចក្ដីសុខរបស់ស្ដេចចក្រពត្តិ . . ២០១

សេចក្ដីសុខរបស់បណ្ឌិត ២០៥

ទេវទូតសូត្រ ទី ១០

សុញ្ញតវគ្គ ទេវទូតសូត្រ ទេវទូតទីមួយ ២០៩

ទេវទូតទីពីរ ២១៣

ទេវទូតទីបី ២១៥

ទេវទូតទីបួន ២១៧

ទេវទូតទីប្រាំ ២១៩

មហានរក ២២៣

គូថនរកនិងកុក្កុលនរក . . . ២២៧

ស្ទឹងទឹកផ្សា ២២៩

និគមគាថា ២៣១

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បន្តិលេខាយំ
ធីរស	ធីរស្ស	៩៩	៩
ព្រហ្ម	ព្រហ្ម-	„	១៤
អាយោនិសោ	អយោនិសោ	១០២	៦
ភូមិជសត្តេ	ភូមិជសុត្តេ	១០៣	១
កាវេយ្យ	កវេយ្យ	១១៧	១៥
យោ តាយ	យោ តាយំ	១២០	១១
ទេវនិកាយ	ទេវនិកាយំ	១២៣	១២
ពហុមុខមិ	ពហុមុខម្បិ	១៦៨	៣
កុ	កុ-	១៧៩	៨
បក្កត្តិស	បក្កត្តិស្ស	១៩៥	៤
–	–	១៩៨	១១
បរីត្តោ	បរិត្តោ	២០៤	៥
តិប្បត្តិ	តិប្យត្តិ	២០៩	១៨

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធបាឋោ	អវិរុទ្ធបាឋោ	អង្កេ	បន្តិលេខាយំ
ជានាតិយេវ	ជានាតិ យេ	១២	៧
អវិជ្ជាសវំ	អវិជ្ជាសវំ បដិច្ច	១៤	៩
វិហារន្តិ(១)	វិហារន្តិ	១៦	៧
និរោ	និរោ–	២៧	៦
ហតំ	ហតិ	៣១	៨
អាបជ្ជតិ	អាបជ្ជតិ	៣៣	៤
មិត្តកាយ	មិត្តវកាយ	៣៦	១០
កាយុបបត្តំ	កាយុបបត្តិ	៤៣	១
អញ្ញោបិ	អញ្ញោបិ	៤៦	៥
អច្ឆរិយព្ភុធម្មសុត្តំ	អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តំ	៥៧	១១
នាភិជាមិ	នាភិជានាមិ	៦២	១៣
បរិយេតុំ	បរិយេត្តុំ	៦៧	៨
លព្ភាយំ	លព្ភា យំ	៦៨	១៦
មិច្ឆាទិដ្ឋិ នោ	មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ	៩៦	១០
ទេសំនា–	ទេកសំ ·នា–	៩៩	៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ស៊ប់ ជឿ	ជឿស៊ប់	៦	៥
នូវជាសការៈ	នូវសការៈ	១២	៤
ខេមជ	ខេមក	១៧	៩
សញ្ញាត	សុញ្ញាត	២៥	១
ឈររដោយ	ឈរដោយ	”	៤
ព្រហ្មចារ្យ	ព្រហ្មចារី	៣២	១១
”	”	៣៥	១
”	”	”	១៥
”	”	៣៦	២
”	”	”	៤
អនុ័យ	អន្វ័យ	៤១	១៣
នូវករនោះ	នូវកេរនោះ	៤៩	១២
អច្ឆរិយម្ភូតធម៌	អច្ឆរិយព្ភូតធម៌	៥១	១៦
កំពុងទំពាស៊ីកាម	ដែលកាមវិតក្កៈកំពុង		
វិតក្កៈ	ទំពាស៊ី	៦៩	៣
”	”	៧០	១១
”	”	៧៣	៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ញុំាពី	ញុំាញី	៧៥	៨
នោះ	នេះ	៧៩	១០
ដោយកាម	ដោយកាយ	៨៣	៤
ដលធ្វើ	ដែលធ្វើ	៨៩	”
កចានៈ	កច្ចានៈ	១១៩	៣
សុត្តន្តបិដកៈ	សុត្តន្តបិដក	១២៨	១
មជ្ឈិមនិកាយស	មជ្ឈិមនិកាយ	”	”
សាល់ច្បាស់	ស្គាល់ច្បាស់	១៥៥	៩
ឃើញរប	ឃើញរូប	”	១៥
ទុចរិត	ទុច្ចរិត	១៦៧	១១
ដែលគធ្វើ	ដែលគេធ្វើ	១៨៧	៣
មជមនិកាយ	មជ្ឈិមនិកាយ	១៩៦	១
មិនមន	មិនមែន	២១៥	១២
ជាពសុតាន៍	ជាពស្តុតាន៍	២២១	១១

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

INSTITUT BOUDDHIQUE